

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
KYIV NATIONAL LINGUISTIC UNIVERSITY
Department of Theory and Practice of Translation from English

Master Degree Thesis in Translation Studies

under the title: “Linguistic and Functional Features of Manipulative Technologies in Political Discourse and Ways of Their Reproduction in Ukrainian”

Group Pa 58-23
School of German Philology and
Translation
Educational Programme Translation
studies: professionally oriented translation
(English and Second Foreign Language)
Majoring 035 Philology
Mariia P. Miasoiedova

Research supervisor:
K. B. Melko
Candidate of Philology
Associate Professor

Kyiv – 2024

ЗМІСТ

Вступ.....	1
РОЗДІЛ 1	
ТЕОРЕТИЧНА ОСНОВА ДОСЛІДЖЕННЯ МАНІПУЛЯТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ.....	5
1.1 Політичний дискурс: ознаки, трактування та функції	5
1.2 Маніпуляція як об'єкт лінгвістичного дослідження	11
1.3 Складнощі перекладу маніпулятивних технологій в політичному дискурсі	18
Висновки до розділу 1	24
РОЗДІЛ 2	
ЛІНГВО-ФУНКЦІОНАЛЬНІ ЗАСОБИ МАНІПУЛЯТИВНОГО ВПЛИВУ В СУЧАСНОМУ АНГЛОМОВНОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ	26
2.1 Фонетичні засоби маніпулятивного впливу в сучасному англomовному політичному дискурсі	26
2.2 Лексико-стилістичні засоби маніпулятивного впливу в сучасному англomовному політичному дискурсі	28
2.3 Граматико-синтаксичні засоби маніпулятивного впливу в сучасному англomовному політичному дискурсі	41
Висновки до Розділу 2	51
РОЗДІЛ 3	
ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ ТАКТИК ПІД ЧАС ВІДТВОРЕННЯ МАНІПУЛЯТИВНОГО ВПЛИВУ В СУЧАСНОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ	53
3.1 Відтворення маніпулятивного впливу в текстах політичного дискурсу ...	53

3.2 Лексичній й лексико-семантичні тактики як засіб передачі маніпулятивного впливу під час перекладу текстів політичного дискурсу	56
3.3 Граматичні тактики як засіб передачі маніпулятивного впливу під час перекладу текстів політичного дискурсу.....	65
3.4 Лексико-граматичні тактики як засіб передачі маніпулятивного впливу під час перекладу текстів політичного дискурсу	75
Висновки до Розділу 3	85
ВИСНОВКИ	86
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	89
СПИСОК ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	100
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ	101
ДОДАТОК	105
SUMMARY	132

Вступ

Кваліфікаційну роботу присвячено вивченню лінгво-функціональних особливостей мовленнєвих маніпулятивних технологій у текстах і промовах сучасного англomовного політичного дискурсу й способів їх відтворення українською мовою.

Політика як важливий аспект суспільного життя завжди відігравала ключову роль у формуванні відносин між владою та громадянами. З плином часу розвиток політичних структур супроводжувався вдосконаленням комунікаційних стратегій, спрямованих на підтримку, зміцнення або оскарження цих відносин. Швидкий прогрес у сфері комунікаційних технологій у ХХ та ХХІ століттях докорінно змінив способи поширення інформації, перетворивши мову з простого засобу обміну інформацією на потужний інструмент впливу.

З розвитком комунікацій політика все більше інтегрувалась у різні сфери людського життя, що призвело до виникнення політичного дискурсу зі своїми унікальними мовними особливостями. Цей дискурс є не лише засобом вираження політичних поглядів, а й відображає ідеологічні настанови. Політики, представляючи різноманітні ідеологічні рухи, використовують мову не лише для донесення своїх планів, а й для висвітлення ідеологічних підвалин. Політичні тексти й промови вирізняються свідомим використанням суб'єктивної мови, яка має на меті звертатися до вірних прихильників і переконувати потенційних нових послідовників.

Ключовою стратегією в цьому процесі є вербальна маніпуляція – техніка прихованого впливу на сприйняття та думку суспільства. Оскільки маніпуляція та мова тісно пов'язані, це викликало науковий інтерес до вивчення лінгвістичних засобів, які використовуються для здійснення прихованого впливу на аудиторію. Вивченням маніпулятивних технологій у політичному дискурсі займалися провідні закордонні науковці, як-от Н. Чомські, Т. ван Дейк, а також Р. Ногл, Дж. Вітфілд, Д. Мей, С. Освальд та ін. Серед вітчизняних фахівців ми можемо виокремити В. Татенко. Над визначенням політичного дискурсу

працювали Н. Ферклаф, Дж. Вільсон, Л. Нагорна, Л. Лукіна, а також у нашому дослідженні використовувалися наукові роботи Ф. Бацевича й Р. Водак.

У цьому дослідженні ми припускаємо, що використання маніпулятивних технік і наміри мовця істотно впливають на вибір стилістичних і лексико-граматичних засобів. Аналізуючи політичні тексти, ми прагнемо виявити конкретні лінгвістичні стратегії, що використовуються для досягнення цих маніпулятивних цілей, і висвітлити ширшу роль мови в політичній комунікації. Крім того, дослідження як вербальних маніпулятивних технологій, так і політичного дискурсу притаманне не лише лінгвістиці, а й іншим суміжним наукам: політології, психології, когнітивістиці, прагматиці, соціології тощо. Ми можемо припустити, що така міждисциплінарність, а також суб'єктивність інтерпретації предмета цієї роботи спричинили недостатню увагу фахівців.

Отже, **актуальність** обраної теми зумовлено дедалі більш помітним зв'язком між мовленням політичних діячів і прихованим впливом на свідомість людей. Актуальність дослідження полягає в розгляді підходу до інтерпретування понять «політичний дискурс» і «маніпулятивні технології» як лінгвістичне й психологічне явище, зокрема прагматичних аспектів мовленнєвої маніпуляції. Крім того, необхідність вивчення цієї теми визначається нестачею досліджень особливостей реалізації маніпулятивного потенціалу політичного дискурсу і його адекватної репрезентації під час перекладу.

Мета дослідження полягає в розгляді типології маніпулятивних технологій, аналізі їхніх лінгво-функціональних особливостей в англomовному політичному дискурсі й визначенні способів їхнього відтворення українською мовою.

Щоб досягнути вищезазначеної мети в рамках цього дослідження, було висунуто такі **завдання**:

1. Окреслити поняття «політичний дискурс» і його характеристики.
2. Визначити поняття «маніпуляція» та розглянути підходи до тлумачення цього явища.

3. Проаналізувати лінгво-функціональні особливості маніпулятивних засобів.

4. Ідентифікувати зв'язок мовленнєвих маніпулятивних технологій і політичного дискурсу.

5. Розглянути комунікативний і прагматичний аспекти в перекладі текстів політичного дискурсу.

6. Визначити тактики відтворення маніпулятивних технологій українською мовою.

7. Дослідити специфіку застосування лексичних, лексико-семантичних, граматичних і лексико-граматичних тактик для адекватного перекладу текстів англomовного політичного дискурсу, у яких застосовано маніпулятивні технології.

Об'єктом дослідження є англomовні тексти сучасного політичного дискурсу, у яких ідентифіковано елементи маніпулятивного впливу.

Предмет дослідження – мовленнєві маніпулятивні технології в окресленому дискурсі, їхні лінгво-функціональні особливості, а також тактики перекладу.

Матеріалом дослідження виступили 100 текстових фрагментів промов сучасних політиків англійською мовою, у яких було виявлено 120 випадків вербальної маніпуляції.

Методика нашого дослідження охоплює загальнонаукові методи, як-от аналіз, синтез, індукція, дедукція, узагальнення, а також лінгвістичні методи: метод прагмастилістичного аналізу для виявлення лінгвістичних маніпулятивних технологій у текстах політичного дискурсу; метод порівняльного аналізу соціокультурного контексту для виявлення маніпулятивних технологій у промовах політиків; описовий метод для інтерпретації маніпулятивних стратегій; метод перекладацького аналізу для визначення використаних перекладацьких тактик на різних мовних рівнях для відтворення маніпулятивної потенції; метод кількісного аналізу для визначення частотності використання маніпулятивних технологій і перекладацьких тактик.

Наукова новизна кваліфікаційної роботи полягає в тому, що було здійснено докладний огляд мовленнєвих маніпулятивних технологій і удосконалено їхню типологію в сучасному англomовному політичному дискурсі. Крім того, було виокремлено й проаналізовано відповідні перекладацькі тактики.

Практичне значення роботи полягає в тому, що основні положення та висновки є внеском до загальної теорії перекладу, стилістики, лексикології, зіставного мовознавства й прагмалінгвістики. Крім того, отримані результати можуть бути використані для подальшого вивчення маніпулятивних технологій, а також під час викладання дисциплін, як-от «Комунікативна лінгвістика», «Прагмалінгвістика», «Зіставне мовознавство», «Теорія і практика перекладу» тощо.

Апробація результатів дослідження. Основні методологічні, теоретичні й концептуальні положення апробовано на Міжнародній науково-практичній конференції «Ad orbem per linguas. До світу через мови», за результатами якої опубліковано тези:

Мясоєдова, М. П. (2024). Способи відтворення маніпулятивних технологій повторів і паралелізму у текстах політичного дискурсу. *Ad orbem per linguas. До світу через мови. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Семіотика української НЕЗЛАМНОСТІ: мова – освіта – дискурс»*, 16–17 травня 2024 року. Київ: Видавничий центр КНЛУ, 2024. С. 220–222, https://knlueduua-my.sharepoint.com/:b:/g/personal/website_knlu_edu_ua/EXOqCvfsGVVCuIrQBhKjfrAB91SvgDlcrfj4X-FOeXfPtW?e=RDbuUz.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів із висновками до кожного з них, загальних висновків до всієї роботи, списків використаних джерел, довідкової літератури, джерел ілюстративного матеріалу, додатка й резюме.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНА ОСНОВА ДОСЛІДЖЕННЯ МАНІПУЛЯТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

1.1 Політичний дискурс: ознаки, трактування та функції

Мова – багатогранний продукт людської діяльності, на який впливають різноманітні чинники: соціальні, культурні, політичні, етнографічні й багато інших. Вона стала не лише інструментом для передавання інформації, а й трансформації навколишнього світу й думок людей. На сьогодні цілком очевидно, що мова – як усна, так і письмова – невід’ємно пов’язана з мисленням і пізнанням [90: 70]. Саме тому вона стала зброєю людей, які намагаються втримувати й розширювати владу – політиками. Таке використання мови стало поштовхом до виокремлення політичного дискурсу.

Політичним дискурсом цікавилися ще за часів, як зародилася сама політика. Наприклад, уже в стародавній Греції та Римі філософи, як-от Арістотель і Цицерон, досліджували, як мова впливає на аудиторію та яка роль мовця в ній. Серед сучасників ми можемо згадати англійського письменника Джорджа Орвелла, який у своєму романі «1984» звернув увагу на потенціал використання мови як рушійної сили тоталітарного режиму [43: 401].

Нині політичний дискурс став об’єктом аналізу дослідників багатьох галузей – лінгвістики, психології, соціології тощо. Така увага зумовлена інтенсифікацією політичного життя, перебуванням у центрі уваги ЗМІ, посиленням впливу на суспільство, а також суперечливою та потенційно небезпечною природою. Перш ніж детально розглянути політичний дискурс, слід дати визначення саме поняттю «дискурс».

Поняття «дискурс» завжди викликало інтерес серед мовознавців через складність і різні підходи до його тлумачення. Наприклад, О. Селіванова запропонувала у своїй праці 4 можливі дефініції «дискурсу»: (1) зв’язний текст у контексті; (2) комунікативна ситуація або акт, яка містить текст і учасників

спілкування; (3) стиль мовлення; (4) модель мовленнєвої комунікації, яка характеризується певними лінгвістичними ознаками [87: 9]. У нашому дослідженні ми будемо спиратися на визначення, введене в обіг відомим нідерландським мовознавцем Тьон ван Дейком, яке перегукується з першою та другою окресленими дефініціями, а саме: **дискурс** – це текст у сукупності з екстралінгвістичними чинниками. До таких чинників належать історичні, соціокультурні, психологічні та інші [58: 20]. У межах нашого дослідження буде доречним порівняння дискурсу з «мовою, зануреною в життя», оскільки це передбачає логічне питання стосовно зв'язку мови й політики, яка, як було вище окреслено, стала невіддільною частиною життя пересічного громадянина.

Донині питання створення універсальної дефініції поняття «політичний дискурс» залишається відкритим серед учених. Основи його теорії заклали представники кембридзької та оксфордської політичних шкіл у 50 рр. ХХ ст. [90: 39]. Попри всі спроби виокремити політичний дискурс єдиної думки щодо трактування цього явища все ще не існує. Це питання порушувалося як закордонними дослідниками (Т. ван Дейк, Н. Ферклаф, Дж. Вілсон), так і вітчизняними (Л. Нагорна, Н. Кондратенко, Н. Шевчук та ін.), однак численність і розмаїття робіт інколи змушує науковців зробити висновок, що неможливо створити струнку систему інтерпретації цього феномену. Це ускладняється вищеописаним питанням неоднорідності розуміння поняття «дискурс» як такого [76: 102]. Постає проблема визначення чітких меж політичного дискурсу як окремого типу дискурсу й об'єкта дослідження. Ми можемо виділити 3 чинники, які зумовлюють розмитість і складність порушеного питання, хоча цей список не є вичерпним, оскільки політичний дискурс багатогранний.

– **Міждисциплінарність.** Політичний дискурс є об'єктом нової субдисципліни дискурсології. Вона зародилася не як окрема галузь політології або мовознавства, а на міждисциплінарному стику, об'єднуючи здобутки не лише цих двох наук, а й інших гуманітарних галузей: риторики, політичної філософії, політичної антропології, соціології, етнології, культурології, соціальної психології, стилістики тощо [90: 51–61].

– **Перетин з іншими дискурсами.** Відзначається, що політичний дискурс межує й перетинається з іншими дискурсами, як-от юридичним, науковим, художнім, медійним тощо [90: 34].

– **Різне розуміння мови політики.** В основі політичного дискурсу лежить мова політики, однак питання її меж залишається відкритим і доволі дискусійним. Одні дослідники дотримуються вузького розуміння мови політики й політичного дискурсу – винятково інституційні форми спілкування (тобто адресантами можуть бути лише політичні фігури в певній комунікативній ситуації), інші вбачають ширші рамки – це будь-яка комунікативна подія, де суб'єкт, адресат або зміст стосується політики [76: 104].

Однак занадто широке потрактування може призвести до спрощення та надмірного узагальнення концепту політичного дискурсу. Саме тому в нашій роботі ми використовуємо таке визначення: взаємодія (формальна або неформальна) у політичному контексті й за участі політичних акторів (тобто політики, політичні інститути, представники влади, політичні ЗМІ), які діють у політичному середовищі для досягнення політичних цілей [43: 398].

Також необхідно зазначити, що вживання певної політичної термінології та лексики не є ознакою політичного дискурсу. Науковці відзначають, що це також своєрідний вибір і організація структур вираження (фонетичні, лексичні, граматичні, синтаксичні, стилістичні) відповідно до прагматичної мети висловлення [57: 217]. Оскільки основна **мета політичного дискурсу** – досягнення, збереження та здійснення політичної влади [57: 216], мова повинна використовуватися, як інструмент соціальної влади, чому сприяють такі чинники: (1) певний вибір мовних засобів; (2) варіативність вербальних одиниць – слово може мати декілька значень і конотацій; а також (3) розвиток мови – мовні одиниці набувають нових значень [86: 77]. В основі лежить ідея, що складові елементи мови мають здатність моделювати й модифікувати світобачення людини на різних рівнях [90: 48].

Політичний дискурс – це багатогранне комунікативне явище, чії структуротворчі ознаки були викладені в багатьох працях. Проаналізувавши їх, можна виділити основні характеристики цього дискурсу:

1. **Ідеологічність.** Згідно з Т. ван Дейком у політичному дискурсі ідеологія займає центральне місце. Тексти з ідеологічною спрямованістю мають на меті актуалізувати систему цінностей певного політичного діяча й «нав'язати» її реципієнту [86: 77].

2. **Інституційність.** Інституційна природа політичного дискурсу пояснюється наявністю типових комунікативних ситуацій (як-от політичні кампанії або інавгураційні промови), моделей поведінки, тематик спілкування, а також інтенцій, які зумовлюють вибір мовленнєвих стратегій [60: 25].

3. **Персуазивність.** Це вплив на адресата з метою переконання або спонукання. Адресант використовує певні вербальні засоби впливу на психіку слухачів/читачів [105: 130]. Персуазивність також називають аргументативністю, котра наголошує на використанні аргументів для впливу на думку й поведінку реципієнта або аудиторії [76: 104]. Категорія персуазивності межує з іншими ознаками – **маніпулятивністю**, яку буде детально описано в наступних розділах.

4. **Міфологічність.** Політичний дискурс характеризується використанням адресантом міфологем. Л. Лукіна (2021) окреслила міфологеми як певні визначені алгоритми знань, «згідно з якими відбувається однобічне сприйняття соціального об'єкта, групи, явища тощо» (с. 77).

5. **Ритуальність.** Політичний дискурс характеризується періодичністю та регулярністю, оскільки комунікативна взаємодія підпорядкована ритуальним правилам [77: 92]. Яскравими прикладами, які уособлюють цю характеристику, є інавгураційна або прощальна промови президентів, новорічне звернення, регулярні звернення до народу тощо.

6. **Театральність.** Театральна природа політичного дискурсу завжди передбачає «глядацьку аудиторію», тому для комунікативного впливу використовуються театральні техніки. Однією з основних ознак театральності в політичному дискурсі є використання певних алгоритмів або сценаріїв, типових

для окреслених комунікативних ситуацій, що робить їх менш спонтанними [77: 92–93]. Також це передбачає **дистанційність** між політиком і адресатом, оскільки спілкування здійснюється опосередковано [77: 94].

7. Агональність. Політична комунікація часто передбачає змагання та протистояння. Категорія агональності характеризується такими комунікативними стратегіями: аргументація, групова ідентифікація та протиставлення [48: 9]. Сюди можуть належати як політичні дебати й передвиборчі кампанії, так і президентські промови

8. Інтертекстуальність. Тексти політичного дискурсу зазвичай не існують ізольовано: вони інтерпретуються в історичному контексті, а також часто пов'язані або посиляються на інші висловлювання, тексти й події [43: 404].

До інших характерних ознак політичного дискурсу можна віднести сакралізацію, риторичність [57: 215], фідеїстичність, езотеричність, динамічність [60: 27–28] тощо.

Оскільки мова в межах політичного дискурсу розглядається як інструмент здійснення соціальної влади й засіб формування світогляду [86: 77], загальними функціями визначають такі:

- **мобілізаційну:** емоційний заклик до прийняття певних цінностей та ідеологічних ідей;
- **маніпулятивну:** спекуляція фактами задля досягнення певних політичних цілей [57: 217];
- **ідеологічна:** формулювання образу дійсності [55: 71].

Також виділяються функції, як-от інформативна, орієнтаційна, консолідаційна, ідентифікаційна [90: 35], функція соціального контролю, легітимізації та відтворення влади, соціальної солідаризації та агональна функція [56: 30]. Усі наведені функції взаємодіють, виконуючи своє головне призначення – переконання та спонукання, а також створення зв'язків між владою та громадським суспільством.

Лінгвістичними характерними рисами мови політичного дискурсу на рівні лексики, семантики й стилістики вважається використання політичної

термінології, риторичних засобів, безособових конструкцій тощо [41: 292–293]. Водночас політична комунікація наділена низкою прагматичних специфік:

1. **Варіативність.** Відмінністю політичної мови є певний рівень так званої «завуальованості»: вона повинна бути достатньо зрозумілою загальній аудиторії, але водночас нести подвійний сенс [90: 73].

2. **Емотивність.** Емоційне забарвлення політичного дискурсу простежується на різних мовних рівнях: лексичному (емоційно забарвлена лексика та ін.), граматичному (інверсія та ін.), стилістичному (тропи й стилістичні фігури) [41: 293]. Окрім вербального мовлення, емотивність політичної мови яскраво простежується також на невербальному (мова тіла) й паравербальному (інтонація, гучність голосу) рівнях.

3. **Зорієнтованість у майбутнє.** Виразною особливістю політичного дискурсу є спрямованість у майбутнє на відміну від інших дискурсів, які тяжіють до контексту минулого або теперішнього. Майбутній контекст унеможливорює перевірку комунікації, що полегшує маніпуляцію інформацією [54: 19].

Н. Кондратенко запропонувала у своїй праці декілька класифікацій текстів у межах політичного дискурсу [76: 104]:

1. За **формою**: *усні* (як-от промови президента, звернення до народу) та *писемні* (зазвичай оприлюднені через ЗМІ або на вебсайті політичної фігури або партії). Усні політичні тексти можуть мати *монологічну* форму й *діалогічну* (інтерв'ю, дебати, пресконференція)

2. За **чинником мовця**: *адресантно прямі* (від імені певного політичного діяча) й *опосередковані* (мають приховане авторство).

3. За **метою**: *інформативні* (новини, промови у зв'язку з подіями в країні/світі), *спонукальні* (агітаційні тексти), *іміджеві* (рекламні ролики), *мотиваційні*, *експресивні*. Варто зазначити, що тексти політичного дискурсу зазвичай поєднують декілька інтенцій. Наприклад, промови під час передвиборчих кампаній мають на меті проінформувати електорат про наміри політичного діяча (інформативна мета), заохотити реципієнтів віддати голос за

нього (спонукальна мета), а також закріпити або просувати певний образ політика (іміджева мета).

Дослідниця також виділяє інші чинники для виокремлення типів текстів у межах дискурсу: чинник адресата й сфера функціонування.

Окремо О. Ковальова (2020) виділяє види текстів політичного дискурсу відповідно до **типу комунікативної взаємодії**: *конфліктний* (наприклад, дебати) і *кооперативний* (як-от звернення до народу, новорічне привітання).

Отже, ми можемо зробити висновок, що політичний дискурс – це багатогранна мовленнєва діяльність, зумовлена прагматичними чинниками, а саме ситуацією політичного спілкування. Вивчення політичного дискурсу має великий потенціал, і в контексті нашого дослідження голова мета аналізу цього дискурсу – простежити форми й методи, за допомогою яких мова лягає в основу створення політичних маніпуляцій свідомістю аудиторії.

1.2 Маніпуляція як об'єкт лінгвістичного дослідження

Як було зазначено в попередньому пункті, між політикою та мовою існує тісний зв'язок і політична комунікація є потужною зброєю для досягнення головної мети – контролю, де в ролі суб'єкта виступає політичний діяч чи влада загалом, а об'єктом – громадяни. Контроль і утримання влади може досягатися багатьма шляхами, і одним із них є маніпулятивний вплив на свідомість людини.

Маніпулятивний вплив донедавна вивчався переважно у сфері психології та політології (Н. Чомскі, Р. Гудін). Інтерес лінгвістів (Т. ван Дейк, Р. Ногл, Дж. Вітфілд) до цього феномену зумовлений тим, що маніпулятивний вплив загалом здійснюється вербально [79: 83]. Дослідження маніпуляції існує на стику різних наукових галузей і є одним з об'єктів дослідження психолінгвістики – науки, яка вивчає взаємодії мовлення та психічної діяльності. І хоча деякі дослідники вважають, що будь-яке соціально орієнтоване спілкування є мовленнєвим впливом [16: 100], на сьогодні явище маніпуляції виокремлюється як феномен,

вартій уваги через свою специфіку й розповсюдженість використання в багатьох дискурсах, як-от політичному, мас-медійному, рекламному тощо.

Запропонувати єдину дефініцію феномену маніпуляції виявилось складним завданням. Хоча більшість людей на інтуїтивному рівні розуміють, що таке маніпулятивний вплив, і стикалися з ним у житті, було здійснено багато спроб окреслити його межі й виокремити головний чинник для чіткого визначення, коли комунікативний акт стає маніпулятивним. Наприклад, дослідники Дідьє Мея та Стів Освальд у своїй статті “Defining Manipulative Discourse: The Pragmatics of Cognitive Illusions” (2009) запропонували до уваги 5 чинників, на які посилалися різні науковці, для визначення маніпулятивного впливу: (1) умова правдивості й чесності; (2) інтереси адресанта; (3) прихованість; (4) соціальна нерівність; (5) намір. Однак варто зазначити, що на думку авторів одного чинника недостатньо для розмежування маніпулятивної та неманіпулятивної комунікації.

Науковець Роберт Ногл у своїй статті “Manipulation in Politics” (2021) виокремив декілька загальних підходів трактування поняття «маніпуляція» залежно від чинника, який лягає в основу дефініції: як оманливий вплив; як прихований вплив; як вплив із прихованим наміром; як вплив, зумовлений негативними причинами.

1. Маніпуляція як оманливий вплив. Згідно із цим баченням маніпуляція це влада, що здійснюється *за допомогою обману* й всупереч волі її об’єктів. Це передбачає, що (1) ціль маніпуляції не усвідомлює, що відбувається; і (2) маніпулятор змінює початкові наміри об’єкта.

2. Маніпуляція як прихований вплив. Під «прихованим» мається на увазі те, що ціль *не усвідомлює, що та як на неї впливає*. Це передбачає, що (1) мовець маніпулює ціллю, щоб вона зробила вибір на користь того, що (2) вона б не обрала за звичних умов. Маніпуляція реалізується шляхом того, що адресант (3) певним чином обмежує альтернативні варіанти цілі [25: 12].

3. Маніпуляція як вплив із прихованим наміром. Відповідно до цього трактування *прихованість наміру* є головною ознакою в той час, як не є

обов'язковою для самого впливу. На думку політичного теоретика Дж. Вітфілда (2020), саме це відрізняє маніпуляцію від інших видів впливу й влади.

4. Маніпуляція як вплив, зумовлений негативними причинами. Згідно із цим поглядом рушієм маніпуляції є *нав'язування цілі негативних причин* для здійснення дії/рішення в той час, як вони презентуються як *позитивні*. Метою маніпуляції є нечесними шляхами змінити погляди людини на такі, які б вона не прийняла за звичних умов.

Дж. Вітфілд у своїй статті “On the concept of political manipulation” (2022) пропонує модель комунікації, яка характеризує маніпуляцію: *«це навмисна спроба адресанта (А) змусити адресата (Б) змінити свої бажання/уподобання/наміри/дії на такі, що відрізняються від волі Б, застосовуючи методи, які приховують наміри А щодо Б»* (с. 786). Відповідно до цього визначення акт маніпуляції як соціальна взаємодія знаходиться між переконанням і примусом, які також є методами втручання в процес прийняття рішення адресатом [42: 786]. Однак попри цю єднальну ознаку, акт переконання, маніпуляції та примусу мають низку відмінностей, котрі чітко їх розрізняють.

Переконання – це комунікативний процес, який має на меті досягнути згоди за допомогою аналізу наявної інформації та причин. Головними характеристиками переконання є (1) тяжіння до обґрунтованості, пояснення та аргументації; і (2) повага до автономії об'єкта без прямого втручання до процесу прийняття рішення [42: 786].

Примус – це спроба змусити адресата підкоритися волі адресанта за допомогою погроз. Примус, як і маніпуляція, порушує автономію об'єкта, однак відрізняється від неї тим, що примус не прихований. Об'єкт повинен розуміти наслідки погрози, що і є рушійною силою до пригнічення власних інтересів [42: 786]. Важливо також зазначити, що в процесі переконання вибір залишається за об'єктом, тоді як примус позбавляє адресата вибору [35: 16].

Важливою ознакою, яка об'єднує переконання та примус (які традиційно вважаються протилежностями) і відмежовує від маніпуляції, це ставлення до здатності приймати рішення. Ні переконання, ні примус не мають на меті

підірвати свідоме прийняття рішення об'єктом: або залишаючи можливі варіанти (переконання), або змушуючи відкинути всі варіанти окрім одного (примус). Натомість маніпулятор втручається в цей процес, спрямовуючи його в напрямок, вигідний адресанту [35: 17].

Дослідники не виділяють універсальну чітку модель для здійснення маніпуляції, оскільки ефективність прихованого впливу індивідуалізований і залежить від контексту й учасників комунікації. Для того, щоб вплив спрацював на свідомість людини, фокусом уваги маніпулятора стають *мішені маніпулятивного впливу*. Хоча кожна особистість унікальна й проживає власний досвід, який створює так звані «вразливі місця», існує узагальнена класифікація компонентів людської психіки, які можуть стати мішенню прихованого впливу:

- **збуджувачі активності людини**, чим можуть виступати її потреби, інтереси тощо;
- **регулятори активності людини**, як-от групові норми, світогляд, переконання, вірування тощо;
- **інформаційні структури**, тобто знання про навколишній світ тощо;
- **операційний склад діяльності**, як-от спосіб мислення, стиль поведінки та спілкування тощо;
- **психічні стани**, а саме фонові, функціональні, емоційні [61: 23].

Оскільки прихований намір, або **інтенція**, є однією з провідних ознак маніпуляції, інтенціональність відіграє важливу роль у визначенні цього процесу. Ф. Бацевич (2004) дає комунікативній інтенції таку дефініцію: «осмислений чи інтуїтивний намір адресанта, який визначає внутрішню програму мовлення та спосіб її втілення» (с. 116). Згідно з дослідником існує кілька чинників, які впливають на формування інтенції в мовця, а саме:

- мотивація;
- обставини, умови спілкування, оточення тощо;
- досвід, який диктує прогнозування;

- завдання/мета (співвіднесення моделі майбутнього з перспективною дією) [50: 116].

У спілкуванні інтенція – важливий чинник, що обумовлює комунікативну стратегію мовця. Комунікативна стратегія, або стратегія мовленнєвого спілкування, – це реалізація інтенцій мовця для досягнення певної мети спілкування [50: 118]. Саме вона впливає на вибір певних вербальних і невербальних засобів комунікації, наприклад лінгвістичні компоненти, комунікативна структура висловлювання тощо.

Отже, можна виділити такі класифікаційні ознаки маніпулятивного впливу [83: 179]:

1. **Родова ознака**, згідно з якою маніпулятивний вплив визначають як *психологічний*. В. Татенко (2008) виділив маніпуляцію як *соціально-психологічний* механізм впливу, з-поміж інших механізмів, як-от приклад і наслідування, психічне зараження, навіювання (сугестія), переконування, висунення вимог, санкціонування, вправління. Дослідник також зауважив, що маніпулятивний вплив можна вважати прихованим санкціонуванням.

2. **Мета впливу**, яка полягає в *досягненні позитивних для адресанта результатів*, які можуть бути негативними для цілі маніпуляції. Хоча більшість науковців дотримуються думки, що маніпуляція за умовчанням негативне явище, деякі дослідники розрізняють корисливу й альтруїстичну маніпуляції [101: 137].

3. **Характер взаємодії**, а саме об'єктно-суб'єктні відносини, *асиметричні*, тобто одна сторона впливає на іншу, а також існує дисбаланс сили.

4. **Прихованість**.

5. **Оперування інформацією**, яке складається з 3 елементів:

А. Подвійний вплив (висловлювання та наміри не відповідають одне одному).

Б. Викривлення інформації, тобто омана.

В. Інформаційне структурування, тобто спосіб і момент подання інформації.

6. **Інтенціональність**.

7. «Мішені» впливу.

8. **Майстерність виконання**, тобто ефективність використання вербальних і невербальних засобів у відповідний момент для досягнення маніпулятивного впливу.

9. **Характерні вербальні засоби**, які докладніше буде описано далі.

Лінгвістична маніпуляція – це різновид мовленнєвого впливу, маніпуляція, яка здійснюється за допомогою вербальних засобів. Механізми маніпулювання тісно пов'язанні з мовою, оскільки одні й ті ж засоби можуть використовуватися, щоб просувати правду або оману, прояснювати істину або викривлювати її [91: 156]. Цікавою особливістю лінгвістичної маніпуляції є те, що жодний мовний засіб не є свідомо маніпулятивним: мовлення набуває прихованого впливу лише в контексті, за специфічного використання мови й умовами спілкування. Вербальна маніпуляція може формуватися за допомогою одиниць усіх мовних рівнів (фонетичних, морфологічних, лексичних, синтаксичних, стилістичних тощо).

Маніпулятивний вплив – явище багатогранне, тому ми можемо стверджувати, що існує безліч методів для його здійснення. Маніпулятивність досягається за допомогою **технологій мовленнєвої маніпуляції** – системи використання певних інструментів [97: 106]. Зазвичай мовленнєва маніпуляція передбачає певну девіацію від звичного спілкування. Згідно з Г. П. Грайсом (1975) для ефективного спілкування потрібно дотримуватися принципів кооперації, які передбачають 4 максими: (1) максима кількості/повноти інформації; (2) максима якості інформації, тобто істинність висловлювання; (3) максима відповідності, тобто релевантність; (4) максима способу висловлювання. Хоча жодне мовлення не може уникнути відхилень від максимум, маніпуляція будується на свідомому порушенні правил кооперації [91: 156]. Наприклад, велика кількість інформації може впливати на її сприйняття реципієнтом, а порушення максими способу висловлення може виражатися у використанні неоднозначної мови.

У політичному дискурсі адресанти, котрими зазвичай виступають політичні діячі, оперують усним мовленням. Варто зазначити, що піддатися маніпуляції під час прослуховування легше, ніж під час прочитання тексту, оскільки письмова форма дає реципієнту достатньо часу обдумати, перечитати й перевірити інформацію. Саме тому політики тяжіють до усного мовлення, яке має набагато більше перспектив миттєвого й непомітного впливу. Одним із таких важелів впливу є **оцінна лексика**, оскільки для ефективності здійснення маніпулятивного впливу грають роль «мішені впливу», одними з яких є емоції. Вербальні засоби можуть викликати в реципієнта певні емоційні реакції, які будуть на користь мовцю. Експресивності можуть набувати різні мовні одиниці: прикметники, прислівники, іменники, дієслова [95: 286–287]. Емоційність також може досягатися шляхом фонетичних засобів, як от ритму або інтонації. У контексті принципів кооперації така лексика порушує максимум відповідності, оскільки мовлення набуває суб'єктивності.

Наступним маніпулятивним способом виступає **стереотипізація**. У дискурсі, який має на меті вплинути на групу реципієнтів, впровадження стереотипів дає змогу уніфікувати сприйняття. Стереотипи – це створений, образ, прототип на основі досвіду для автоматизації обробки інформації про навколишній світ. Вони є неодмінною частиною як індивідуальної, так і колективної свідомості [74: 196]. Стереотипи характеризуються максимальною узагальненістю, що порушує максимум повноти та якості інформації. Здебільшого стереотипізація супроводжується просуванням **групової приналежності**, тобто дихотомії «я – вони». Групова приналежність можуть реалізуватися за допомогою певних особових займенників, які відображають соціальні зв'язки [5: 14] й сприяють інгруповій солідарності.

Т. ван Дейк (2015) запропонував приклади дискурсивних структур, які можуть впливати на ментальні моделі реципієнтів, тим самим маніпулюючи їхнім сприйняттям:

– **імплікації та пресупозиції**: вони мають на меті непрямо стверджувати «факти», які можуть не відповідати дійсності;

- **метафори**: засіб зробити абстрактні ментальні моделі більш конкретними й посилити вплив;
- **лексичні вирази**: мають потенціал вплинути не лише на знання, а й на думку;
- **пасивні конструкції та номіналізація**: можуть приховати або «пом'якшити» негативні дії агента [38: 474].

1.3 Складнощі перекладу маніпулятивних технологій в політичному дискурсі

Підхід до перекладу маніпуляцій на сьогодні залишається маловивченим явищем, яке привертає увагу багатьох дослідників (А. Льофівер, С. Баснет та ін.). Відтворення методів впливу тісно пов'язане з поняттями еквівалентності й адекватності, які стали центральними концептами перекладознавства в 1950-х роках. Попри інтуїтивне розуміння поняття цих концептів як певний рівень «однаковості» чи «відповідності» між вихідним текстом і текстом перекладу, проблема полягала в тому, як визначити необхідний ступінь цієї категорії. Це питання почали досліджувати багато лінгвістів-перекладознавців другої половини 20 ст., як-от Р. Якобсон (1959), Ю. Найда й Ч. Тейбер (1969), Дж. Кетфорд (1965), М. Бейкер (1992) та ін., пропонуючи свої трактування еквівалентності.

Дж. Кетфорд у праці “A Linguistic Theory of Translation” (1965) запропонував своє бачення еквівалентності на основі систематичної функціональної граматики, розробленої лінгвістом М. Геллідей. Кетфорд будує своє визначення концепції еквівалентності в контексті перекладу як еквівалентну заміну тексту однією мовою текстом іншою мовою. Відповідно до неї існує два типи еквівалентності: (1) *формальна відповідність*, яка полягає в тому, що певна категорія мови перекладу (одиниця, клас, елемент структури тощо) посідає (наскільки це можливо) аналогічне місце в «економіці» мови, як і у вихідному тексті; і (2) *текстуальна відповідність* – «текст або частина тексту мовою

перекладу, яка вважається еквівалентною вихідному тексту або частині тексту», які він оцінив як «взаємозамінні в певній ситуації» (с. 27).

Американський мовознавець Ю. Найда зробив значний внесок у розвиток перекладознавства завдяки працям в 1960-х. У книзі “The Theory and Practice of Translation” (1969) у співавторстві з Ч. Тейбер науковці також запропонували два типи еквівалентності: (1) *формальна еквівалентність* і (2) *динамічна еквівалентність*, чия різниця за сутністю була схожа на розрізнення між категоріями, запропонованими Кетфордом. Дослідники відзначили, що формальна еквівалентність передбачає, що текст мовою перекладу дуже схожий на вихідний текст як за формою, так і за змістом, тоді як динамічна еквівалентність – це спроба передати повідомлення вихідного тексту мовою перекладу якомога природніше [27: 2].

Однак в іншій праці Найда продовжив тему еквівалентності, ввівши термін «*функціональна еквівалентність*», яка повинна була виправити помилку «динамічної еквівалентності». Він додав, що слід звертати увагу не лише на зміст тексту, але й на форму, оскільки вона також несе значення. Тут «функція» передбачає, що текст мовою перекладу викликатиме схожу реакцію реципієнта.

У контексті мовленнєвої маніпуляції «формальна відповідність» Кетфорда й «формальна еквівалентність» Найди не можуть бути застосовані. Вона розглядається як сукупність лінгвістичних стратегій, оскільки способи лінгвістичної маніпуляції виходять за межі окремих мовних рівнів, як-от от лексичного, граматичного, синтаксичного тощо. Вони реалізуються завдяки будь-якій мовній одиниці, наділяючи кожен з них потенціалом маніпулятивності. Отже, аналіз перекладацького аспекту маніпулятивних технологій повинен виходити за межі винятково лінгвістичної структури й заглиблюватися у сферу прагматики, що передбачає вивчення не лише самого тексту, але і його контекстуальних нюансів, імпліцитних смислів і загальної структури тексту. З цією метою варто згадати Скопос-теорію, яка перегукується з поняттям функціональної еквівалентності Ю. Найди.

Скопос-теорія була запропонована німецьким лінгвістом Гансом Фермеєром в 1978. Її принцип полягає в тому, що підхід до перекладу «ґрунтується на комунікативних намірах» [31: 137]. Існує три основні типи комунікації: (1) інформативний тип тексту – передавання інформації; (2) експресивний тип тексту – текст виступає як витвір мистецтва; і (3) оперативний тип тексту – спроба переконати адресата. Рішення про те, яка із цих трьох базових функцій є пріоритетною (або порядок важливості), впливатиме на вибір мовних знаків і перекладацьких стратегій [31: 137]. Автор визначає процес перекладу як *створення тексту мовою перекладу з певною метою, для певного реципієнта й за певних обставин*, і тільки текст, який враховує зазначені параметри й успішно реалізує їх, можна вважати функціональним.

Підхід функціональної еквівалентності й Скопос-теорія мають спільне, оскільки в центрі перекладацького аналізу лежить **комунікативний ефект** (реакція) та **комунікативний намір**. Однак «функціональна еквівалентність», попри значний вплив на перекладознавство, зазнала критики спільноти. Однією з них було про важливість впливу культури й періоду на розуміння тексту [27: 3]. Для вирішення цієї проблеми британська науковиця С. Баснетт і бельгійський дослідник А. Льофівер у своїй праці “Translation, History, and Culture” (1990) запропонували культурний підхід до перекладу. Він тяжіє до трактування перекладу як *культурного обміну*. Згідно із цим підходом культура лежить в основі різної інтерпретації текстів, через що перекладач повинен враховувати потреби й очікування реципієнта на тлі соціокультурного контексту.

Відповідно до ідей С. Баснетт і А. Льофівер важливими чинниками впливу на сприймання інформації також є влада й ідеологія, особливо в політичному дискурсі. **Влада** – *це здатність контролювати людей і події*. Мова йде про співвідношення відмінностей і вплив цих відмінностей у соціальній ієрархії, які вербалізуються завдяки мові [44: 11]. Існує декілька шляхів реалізації влади в суспільстві: (1) фізична сила й насильство; (2) керування людьми завдяки мовним засобам, як-от обіцянки й погрози; (3) технічний контроль, а саме виробництво, транспортування, зброя тощо [34: 860].

Щодо **ідеології** Т. ван Дейк (1998) зауважує, що серед дослідників немає єдиного трактування цього поняття через його комплексність. Слово «ідеологія» зародилося під час Французької революції та мало грецьке походження: *idea* – ‘ідея’, *logos* – ‘знання’, дослівно означаючи «наука про ідеї». Згодом воно набуло несхвального значення нереалістичних теорій, які втручаються у сферу державного управління та політичної дії [47: 1073], і негативне ставлення до концепту ідеології продовжилося до наших днів. У сучасному світі вона асоціюється з характеристикою менш демократичних режимів, а не з компонентом будь-якої держави [88: 93]. Наприклад, К. Маркс і Ф. Енгельс закладали переважно негативний сенс, і у своїх дослідженнях вони закликали до боротьби проти ідеології в той час, як Дж. Мартін (2015) пропонує визначення «ідеальна форма дійсних відносин» (с. 18), що несе більш позитивні конотації, ніж погляди згаданих німецьких дослідників. З огляду на це Т. ван Дейк (1998) надає стислої дефініцію: «основа соціальних уявлень, які поділяють члени групи» (с. 8), а також зазначає, що попередні спроби слушно визначали спільні елементи ідеології: (1) ідеологія – це хибні переконання; (2) ідеологія приховує реальні соціальні відносини для обману інших; (3) ідеологія – це переконання, які мають інші; та (4) ідеологія передбачає соціально чи політично корисливий характер визначення істини й хибності [39: 2].

З погляду психології Л. Змігрод (2022) дослідив 2 головні компоненти ідеології, а саме «ідеологічного мислення». Дослідник виділив:

1. Доктринальний компонент – наявність жорсткої *догми* – єдине й бажане пояснення певних соціальних умов. Зазначений компонент складається з двох складників: (1) дескриптивного – інтерпретація світу; і (2) прескриптивного – указівки щодо мислення, поведінки й взаємодії.

2. Реляційний компонент – створення ідентичності. Яскравий приклад це маркери ідентичності, як-от прапори, символи й гімн. Цей компонент передбачає дві функції: (1) групову ідентифікацію – інгруповий фаворитизм стосовно прибічників ідеології; і (2) упередження та ворожість стосовно неприхильників або нечленів групи [47]. Обидва компоненти маніфестуються за допомогою

мовленнєвих маніпуляцій, як-от використання висловів на кшталт «брати й сестри» щодо прибічників [47: 1075] для солідаризації, а щодо супротивників – несхвальної лексики.

Ідеологічний складник постає проблемою перекладу, оскільки він «неминуче виявляє стилістичні й лексичні уподобання перекладача» (Jones, 2019, 3), а разом із ними ідеологічну позицію та певні аспекти ідентичності, як-от гендерні, культурні чи релігійні. Ідеологічні критерії, свідомо чи несвідомо, впливають на вибір стратегій перекладу, однак вплив ідеології на переклад також передбачає увагу до кореляції ідеології вихідного тексту й ідеології цільової аудиторії. Згідно з В. Коптіловим (2003) ступінь збереження маніпулятивності, а разом із нею ідеологічного складника, залежить від того, чи перекладач вважає за потрібне продемонструвати особливості оригіналу. Це питання межує зі сферою перекладацької етики. Однак, Е. Пім (2001) зазначає, що не існує універсального консенсусу щодо конкретних етичних принципів перекладу й підходів до вивчення цих меж. Так у своїй праці він окреслює 5 можливих орієнтирів для збереження перекладацької етики: (1) етика репрезентації вихідного тексту або автора; (2) етика обслуговування, яка заснована на виконанні умов клієнта; (3) етика комунікації; (4) етика норм, яка залежить від певних культурних очікувань; (5) етика «зобов'язання», тобто орієнтація на кодекс професійної етики перекладача.

Неоднозначне визначення меж етики перекладача, що впливає на вибір перекладацьких рішень, так чи інакше призводить до ідеологічної присутності перекладача в перекладі. З огляду на це можна зробити висновок, що для адекватного перекладу вихідного тексту в політичному дискурсі обов'язково необхідно брати до уваги ідеологічний компонент. Область, яка вивчає відносини між мовою, владою та ідеологією, називається **критичний аналіз дискурсу** (КАД). КАД – це не лише міждисциплінарний, а й трансдисциплінарний підхід, оскільки він залучає здобутки різних галузей, а також заохочує «діалог» між ними [11: 12]. Зазначеним підходом до аналізу дискурсу займалися Н. Ферклаф, Р. Водак, Т. ван Дейк, Н. Чомські та ін.

Відповідно до КАД дискурс – це форма соціальної практики, що передбачає зв'язок між конкретною дискурсивною подією та ситуацією або асоціальною структурою, які її формують. Отже, дискурс одночасно впливає і знаходиться під впливом соціальних умов [45: 303].

Т. ван Дейк (2015) окреслив основні характеристики КАД, як-от: (1) дискурс вивчається з **фокусом на соціальні й політичні проблеми**, не обмежуючись лише його структурами поза зазначеними контекстами; (2) **мультидисциплінарний** підхід; (3) замість опису дискурсивних структур КАД має на меті **пояснити** його в контексті соціальних взаємодій; (4) аналіз того, як дискурс сприяє, відтворює або критикує **зловживання влади** в суспільстві [38: 467].

Отже, КАД – це підхід до аналізу дискурсу, який враховує та пояснює соціальні проблеми, владу, суспільство й культуру, ідеологію, історію, зв'язок тексту й суспільства – аспектів, які відіграють важливу роль в політичному дискурсі. Саме тому зазначений підхід є невіддільною частиною арсеналу інструментів і технік перекладача, який відтворює маніпулятивні технології політичних діячів.

Як зазначає Р. Зорівчак (1989), переклад можна вважати адекватним, якщо вдалося виразити зміст і перетворити функції основних елементів вихідного тексту, використавши найвдаліші засоби в мові перекладу [69: 159]. Цими засобами можуть бути **стратегії або тактики перекладу**, тобто значні або незначні зміни структурної форми мовної одиниці в процесі перекладу. С. Максимов (2012) визначає тактики перекладу як «певні структурні й семантичні зміни», спричинені лексичними й граматичними, а також культурними відмінностями (с. 142). Він поділяє їх на лексичні, лексико-семантичні, граматичні й лексико-граматичні, яку буде докладніше описано в Розділі 3.

Отже, перекладач, проаналізувавши прагматичний і екстралінгвальний аспекти вихідного тексту, може досягнути відносної еквівалентності й схожого комунікативного ефекту закладених маніпулятивних технологій за допомогою

стратегій або тактик перекладу, чий вибір буде зумовлено критичним аналізом дискурсу й міждисциплінарним підходом.

Висновки до розділу 1

1. Політичний дискурс – це багатогранне явище, яке знаходиться на перетині багатьох гуманітарних галузей, окрім лінгвістики: політології, соціології, культурології тощо. Донині науковцям не вдалося створити уніфіковану дефініцію політичного дискурсу й чітко визначити його межі. Узагальнене інтерпретування політичного дискурсу це «взаємодія в політичному контексті й за участі політичних акторів». Головна мета даного дискурсу полягає в досягненні, збереженні та здійсненні політичної влади. Функції, які виконують тексти в межах політичного дискурсу, це заклик до дій та ідей, спекуляція фактами для досягнення політичних цілей і формування ідеології. Основними характеристиками політичного дискурсу вважаються: ідеологічність, інституційність, персуазивність, міфологічність, ритуальність, театральність та інші. Було визначено, що тексти й промови політичних діячів вирізняються певним рівнем завуальованості, емотивністю, а також спрямованістю в майбутнє. Дослідники класифікують тексти політичного дискурсу за такими параметрами: формою, чинником мовця, метою, типом комунікативної взаємодії. Однак, це не вичерпний список, оскільки на сьогодні інтерес до цього дискурсу зростає через інтенсифікацію політичного життя.

2. Між політикою та мовою існує тісний зв'язок, оскільки завдяки останній здійснюється встановлення та закріплення влади. Без вербалізації поглядів важко створити ідеологію, яка є важливим складником політичної влади й держави. Це здійснюється за допомогою впливу на свідомість людей, зазвичай прихованого, який має на меті корисливі цілі. Такий вплив називається маніпулятивним, і він відрізняється від переконання та примусу. Дослідники багатьох галузей, наприклад психології та політології, вивчають цей феномен, однак, як і у випадку з політичним дискурсом, вони не досягають консенсусу. Зазвичай під маніпуляцією мається на увазі навмисна спроба змусити реципієнта змінити свої

бажання або наміри на такі, що відрізняються від початкових. Характерною ознакою маніпулятивного впливу вважається прихованість; однак не меншу роль відіграють характер взаємодії, інтенція, «мішені» впливу, а також соціальна нерівність і оперування інформацією. Одним із видів маніпуляцій є мовленнєва, або лінгвістична, маніпуляція – та, що здійснюється за допомогою певних вербальних засобів. Її особливість полягає в тому, що кожна мовна одиниця може набути маніпулятивності, оскільки важливим чинником цього впливу є прагматика. Одним із можливих методів досягнення прихованого корисливого впливу є навмисне порушення принципів кооперації Грайса. Серед найбільш вживаних технологій маніпулятивного впливу є оцінна лексика, стереотипізація, імплікація та пресупозиція, а на конкретних мовних рівнях – метафори, пасивні конструкції, номіналізація тощо.

3. Оскільки маніпулятивний вплив не є суто лінгвістичним, а комунікативно-прагматичним, підхід до перекладу повинен базуватися на досягненні комунікативної еквівалентності. Для досягнення цього найкращим підходом можна вважати Скопос-теорію, постулат якої є створення тексту мовою перекладу з певною метою, для певного реципієнта й за певних обставин. У контексті політичного дискурсу важливим аспектами є саме реципієнт (цільова аудиторія) та обставини. Для повного розуміння комунікативного наміру тексту в межах цього дискурсу й відтворення відповідного ефекту необхідно брати до уваги вплив влади й ідеології, які є центральними в критичному аналізі дискурсу (КАД). Отже, для відтворення маніпулятивного впливу в політичному дискурсі перекладач має брати до уваги не лише ситуативні аспекти, а дивитися на картину загалом, які визначатимуть вибір стратегій і тактик перекладу.

РОЗДІЛ 2

ЛІНГВО-ФУНКЦІОНАЛЬНІ ЗАСОБИ МАНІПУЛЯТИВНОГО ВПЛИВУ В СУЧАСНОМУ АНГЛОМОВНОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

2.1 Фонетичні засоби маніпулятивного впливу в сучасному англомовному політичному дискурсі

Комунікація політичного діяча із суспільством завжди здійснюється з певною метою: підвищити рейтинг і збільшити електорат перед майбутніми виборами, посилити лояльність серед громадян або на політичній арені за допомогою реакції на певну національну чи міжнародну подію тощо. Здебільшого це здійснюється за допомогою політичних промов, що є різновидом усного мовлення. Оскільки в реципієнта під час прослуховування висловлення обмежений час для аналізу почутого, саме цей канал є більш ефективним у використанні вербальних маніпулятивних технологій, ніж написаний текст, який легше піддається критичній оцінці. Крім того, перше враження сильніше закарбовується у свідомості людини й керує нею на глибшому рівні, через що реципієнт може не завжди розуміти, чим зумовлене те чи інше рішення або реакція. Саме через це до створення політичних промов ставляться з відповідальністю та ретельністю.

Написання промов, зокрема політичних, називається спічрайтингом. Фахівець повинен враховувати політичну ситуацію, ідеологію, унікальні особливості мовця, узгодженість і постійність його стилю, а також ефективність форми [99: 56]. Спічрайтер виконує роль не лише експерта з письма, а й психології, оскільки він має створити привабливий текст відповідно до мети промови й цільової аудиторії, для чого залучаються фонетичні, лексичні, стилістичні й граматичні особливості, які завдяки майстерності риторики набувають маніпулятивного впливу.

У своїй книзі «Мислення швидко й повільно» (2011) дослідник Д. Канеман описує чинники, які полегшують сприйняття інформації, тобто сприяння

когнітивній легкості. Розуміння, які повідомлення сприйматимуться легше й позитивніше або навпаки (у відповідних випадках), зумовлює вибір мовленнєвих засобів. Оскільки тексти політичного дискурсу здебільшого створюються для усної форми, приділяється значна увага звучанню повідомлення.

У дискурсах із персуазивною функцією часто застосовуються фоностилістичні засоби, серед яких найбільш розповсюдженими є **асонанс** і **алітерація** – рекурентне використання однакових чи акустично близьких голосних і приголосних звуків відповідно [66].

У висловленні (1) “*Without this core principle, there is no border, there is no law, there is no order”* (RPTMNB: URL) наведено приклад асонанс, де повторюється звук «о» в наголошених складах.

У наведених реченнях проілюстровано приклад алітерації:

- (2) “*I only hope and pray that your voice will be heard, honored, heeded, and respected long into the future*” (RPTMNB: URL).
- (3) “*We shined the light of lamp on – of liberty on oppressed people*” (RPBAPW: URL).

У той час як асонанс створює мелодійність, повторення приголосних додає виразності повідомленню.

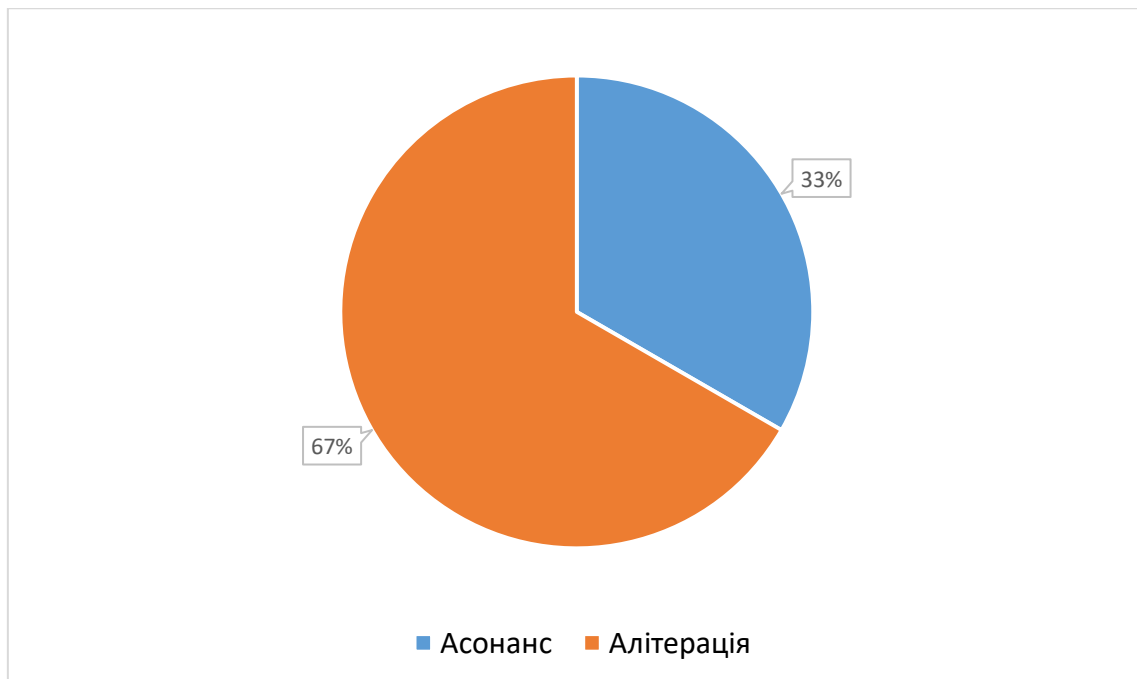
Важливо зазначити, що часто засоби фонологічного рівня не несуть семантичної функції, а лише додають емоційний компонент повідомленню [24: 246]: вони посилюють зв’язність, плинність висловлювання та акцентують на важливих концептах. Крім того, як буде окреслено в наступних підрозділах, повторення мовних одиниць має потужний потенціал навіювання.

Ми проаналізували зазначені нижче фонетичні засоби мовленнєвої маніпуляції:

- асонанс;
- алітерація (Мал. 2.1.).

Фонетичні засоби маніпулятивного впливу виявилися не частотними, а саме було виявлено 1 приклад асонансу й 2 приклади алітерації.

Фонетичні засоби маніпулятивного впливу в сучасному англомовному політичному дискурсі

2.2 Лексико-стилістичні засоби маніпулятивного впливу в сучасному англомовному політичному дискурсі

У відомій праці «Риторика» Арістотель заклав фундамент для розуміння мистецтва переконання, яке також відіграє важливу роль у підході до аргументації, переконання та маніпуляції. Давньогрецький філософ виділив три основоположні категорії риторики: логос, етос і пафос.

- Логос – це переконання шляхом логіки: критичне мислення, аналітичні навички, пам'ять тощо. Ця категорія передбачає побудову добре обґрунтованих аргументів, які залучаються раціональністю аудиторії.
- Етос стосується особистості й авторитету мовця/автора, які використовуються, щоб здобути довіру й увагу реципієнта. Існує два типи етосу: етос, пов'язаний з попередніми уявленнями аудиторії промовця (зокрема його репутація, авторитет, сімейний стан і соціальне становище),

і етос, який створюється в межах дискурсу й конкретної ситуації [20: 1939–1940].

- Патос ґрунтується на емоціях, що дає змогу мовцю викликати бажану реакцію в аудиторії.

На сьогодні окреслені категорії риторики залишаються ключовими поняттями в політичному дискурсі, оскільки риторика – це потужний інструмент політичних діячів для просування ідей і посилення підтримки. Залежно від цілей мовець використовуватиме й поєднуватиме різні тактики залучення риторики, однак у контексті нашого дослідження в цьому підрозділі слушно звернути увагу саме на патос, оскільки, як було зазначено в попередньому розділі, мішенню маніпуляції є емоції. Це пов'язано з тим, що емоції впливають на реципієнта набагато швидше, обходячи критичність і аналітичність. Крім того, під впливом сильних емоцій, як-от страх, злість або захват, люди мислять інакше [28: 672].

У цьому підрозділі ми розглядатимемо лексико-стилістичні лінгвістичні засоби з маніпулятивною потенцією. Вибір певної лексики й стилістичних фігур, які поширені в мовленні політичних діячів, зумовлені експресивністю та емотивністю. Емотивність – категорія, яка виявляється в емоційному навантаженні мовлення, здатності мовної одиниці передавати емоції мовця або слова й вирази, які мають зазначену конотацію [66: 261].

1. **Метафора** – це стилістична фігура, семантичний процес, який полягає в перенесенні значення одного слова на інше для розкриття сутності за принципом схожості [75: 35]. Використання метафор зумовлене природною схильністю людей до пізнання дійсності шляхом асоціацій: для розуміння абстрактного концепту ми виокремлюємо її схожість із більш конкретними або легшими концептами на основі попереднього соціокультурного досвіду [33: 82], як наведено в прикладах нижче:

- (4) “*From the instant I took office, I moved rapidly to revive the U.S. economy – slashing a record number of job-killing regulations, enacting historic and record-setting tax cuts, and fighting for fair and reciprocal trade agreements*” (TSUA: URL).

- (5) “*We’ve taken steps to acknowledge and address systemic racism and the scourge of white supremacy in our own country*” (RPBAPW: URL).

Метафора – це інструмент, який викликає емоційну реакцію через семантичну аномалію. Коли людина чує те, що не відразу має сенс, вона схильна зацікавитися в тому, як таке може бути. Цей потяг змушує мислити творчо, що призводить до розуміння того, як різні ідеї в метафорі пов’язані на основі аналогії, і так використання метафор привертає увагу слухача [6: 217–218].

- (6) “*Politics need not be a raging fire destroying everything in its path*” (IAPJB: URL) – У наведеному прикладі політика порівнюється з бурхливою пожежею. Концепт «вогонь» часто асоціюється з конфліктами, небезпекою та хаотичністю – поняттями, якими можна описати нестабільну політичну ситуацію та ворожнечу між політичними партіями. Наведені характеристики асоціативно сприймаються негативно, що може викликати в слухача відповідні емоції, як-от страх або безпорадність.
- (7) “*But this is the single greatest threat to our country right now is the people pouring into our country*” (FPTBBN: URL) – У наведеній метафорі міграція порівнюється з водою, щоб передати хаотичність процесу й надмірну кількість людей.

Крім того, метафора є виявом лінгвістичної економії. Вона зумовлена тим, що для розуміння аналогії слухач залучає суміжні концептуальні сфери, що дає змогу уявити ширшу картину.

- (8) “*And folks, on the subject of transnational gangs, let’s be perfectly clear: the President’s medieval vanity project is not going to stop them*” (OA: URL).

З цією метою може використовуватися персоніфікація – різновид метафори, уособлення шляхом наділення неживих істот або концептів рисами й характеристиками людей.

- (9) “*If you believe like I do that money has corrupted our politics and career politicians who spent decades in congress stopped caring about regular folks, than I’m going to ask you to...*” (SDUSSD: URL) – У наведеній

метафорі гроші персоніфіковані, що дає змогу реципієнту легше й швидше уявити складний процес корупції в політиці. Крім того, уособлення наголошує на негативному образі грошей як злодія, який шкодить людям.

- (10) “*Before we begin, I’d like to say that free speech is under assault like never before*” (RPTMNB: URL) – У наведеному прикладі поняття «свобода слова» персоніфіковано, щоб спростити розуміння процесу її обмеження, але в такий спосіб мовець генералізує його, що дає змогу слухачеві «підставити» власні факти.

У політичному дискурсі також використовуються **політичні метафори** – метафори, які стосуються суспільно-політичного життя. Вони формують в аудиторії позитивну або негативну думку про політику, політичного діяча, партію тощо [68: 206]. Приклади політичних метафор наведено нижче:

- (11) “*The impeachment hoax is a continuation of the greatest and most vicious witch hunt in the history of our country, and it is causing tremendous anger and division and pain – far greater than most people will ever understand, which is very dangerous for the USA, especially at this very tender time*” (RPTMNB: URL).
- (12) “*The second rule we are finalizing today will transform the way the U.S. government pays for drugs to end global freeloading on the backs of American citizens and American patients*” (RPTDLPDP: URL).
- (13) “*And I say it, and I say it all the time now, more and more: We are draining the swamp like nobody in history has ever drained the swamp*” (RPTPPLO: URL).
- (14) “*And today’s Bill also ends the merry-go-round of legal challenges that have blocked our policy for too long*” (PMRIM: URL).

Політичні метафори можуть використовуватися для конструювання вигідної картини світу, як наведено в прикладі нижче:

- (15) “*In particular, if our border security measures are reversed, it will trigger a tidal wave of illegal immigration – a wave like you’ve never seen before*” (RPTMNB: URL) – Нелегальна міграція порівнюється приливною хвилею,

спричинену підводним землетрусом або виверженням вулкана. Асоціативно Мексика є причиною «виверження», а США «потерпає» від небезпеки, що створює негативні асоціації для американців.

Крім того, аналіз ілюстративного матеріалу з джерел показав частотне використання метафор із концептами, притаманними американській культурі, як-от «демократія» і «свобода», що несуть сильний емоційний відтінок для слухачів цієї країни:

- (16) *“They look at the mob that stormed the United States Capitol on January 6th – brutally attacking law enforcement – not as insurrectionists who placed a dagger to the throat of our democracy, but they look at them as patriots”* (RCBSN: URL).
- (17) *“Over the past two weeks, I’ve spoken with the leaders of many of our closest friends – Canada, Mexico, the UK, Germany, France, NATO, Japan, South Korea, Australia – to being [begin] reforming the habits of cooperation and rebuilding the muscle of democratic alliances that have atrophied over the past few years of neglect and, I would argue, abuse”* (RPBAPW: URL).
- (3) *“We shined the light of lamp on – of liberty on oppressed people”* (RPBAPW: URL).
- (18) *“We believe a free press isn’t an adversary; rather, it’s essential. A free press is essential to the health of a democracy”* (RPBAPW: URL).

2. Метонімія – це стилістична фігура, у якій значення слова переноситься з певного явища чи предмета на інші за суміжністю, наприклад, просторового, часового, атрибутивного, каузального типу [75: 38]. Використання метонімії зумовлене необхідністю додати певну виразність висловлюванню, а в прикладах ілюстративного матеріалу метонімія виконує функцію інформаційної компресії.

- (19) *“When we strengthen our alliances, we amplify our power as well as our ability to disrupt threats before they can reach our shores”* (RPBAPW: URL) – У наведеному прикладі під словом «береги» маються на увазі кордони США. Використання такої метонімії демонструє прояв лінгвістичної економії: мовець має на увазі не будь-які загрози (наприклад,

на кордоні з Мексикою), а ті, що загрожують через море, тобто країни з інших континентів. У контексті міжнародних відносин США і її попередніх конфліктів можна зробити висновок, що імпліковано згадуються «недруги» Сполучених Штатів, як-от країни Близького Сходу, Китай, Північна Корея або Росія.

- (20) “*We must end this uncivil war that pits red against blue, rural versus urban, conservative versus liberal*” (IAPJB: URL) – У наведеному прикладі субстантивовані іменники відповідають широким пластам суспільства: представники й прихильники Республіканської та Демократичної партій, жителі різних регіонів і послідовники консерватизму й лібералізму. Метонімія використана з метою швидшого донесення думки мовцем.

- (21) “*To deliver an effective deterrent to those who wish to come here illegally...to restore people’s trust that the system is fair...and ultimately: to stop the boats*” (PMRIM: URL) – Наведений вираз є слоганом, виголосеним тодішнім прем’єр-міністром Великої Британії Ріші Сунак. Слоган стосується політики, у рамках якої іммігранти, прибувши на човнах, можуть отримати прилук у країні, що, за словами британського прем’єр-міністра, спричинило нелегальну міграцію. Отже, під човнами мається на увазі не сам вид транспорту, а певний вид пошуку притулку. Завдяки метонімії, політичні діячі змогли створити короткий, але влучний слоган.

3. Ідіоматичний вираз – це мовленнєвий зворот, який позначає цілісне, неподільне поняття незалежно від сукупності значення його окремих складників [66: 351]. Здебільшого це усталені й загальновідомі вислови. Використання ідіом може додати експресивності й смислового наголосу висловлюванню, як наведено в прикладах нижче.

- (22) “*...we have seen political violence spiral out of control*” (SVC: URL).
- (23) “*...tackling longstanding problems that no other administration had the guts to do*” (RPTDLPDP: URL).
- (24) “*...it’s going to be a gravy train*” (RPTMNB: URL).

- (25) “...*between our better angels and our darkest impulses*” (USPJBCV: URL).

Особливо такий ефект досягається в метафоричних ідіомах, приклади яких наведено нижче.

- (26) “...*struck at the very heart of our republic*” (SVC: URL).
- (27) “...*they fan the flames of political violence...*” (RCBSN: URL).

4. **Епітет** – це експресивно-образне художнє означення, зазвичай прикметники. Вони відрізняються від звичайних означень тим, що підкреслюють визначальні риси певного предмета або явища [66: 268]. Епітети можуть використовуватися для ефекту посилення, як наведено в ілюстративному матеріалі нижче.

- (28) “...*a whole-hearted and unequivocal apology...*” (RSAVTI: URL).
- (11) “...*tremendous anger and division and pain...*” (RPTMNB: URL).
- (29) “...*inexhaustible source of strength*” (RPBAPW: URL).
- (30) “...*An unwavering characteristic of the First Lady...*” (MT: URL).
- (31) “...*a relentless drive to save lives*” (RVPPLWE: URL).
- (32) “...*This ragtag army made up of ordinary people*” (STAJA: URL).

Крім того, у політичному дискурсі епітети можуть використовуватися для висвітлення певного явища, події, людини або групи людей (часто опонентів) у негативному світлі:

- (33) “...*unleashed pure, unadulterated evil in the world*” (RUSRSIU: URL).
- (34) “...*petty, partisan, angry politics...*” (RUSRSIU: URL).
- (35) “...*a broken, dysfunctional, and open border*” (RPTMNB: URL).
- (36) “...*vicious criminal organizations...*” (RPTMNB: URL).
- (4) “...*a record number of job-killing regulations...*” (TSUA: URL).

5. **Антитеза** – це стилістична фігура, яка полягає у використанні протиставлених або зіставлених явищ в одному виразі для досягнення певного ефекту, наприклад підкреслення протилежності чи несумісності. Для

антитези використовується антонімічна пара, іноді контекстуальна [66: 56]. Крім того, протиставлення може використовуватися для смислового наголосу й підсилення значення, як проілюстровано в наведеному прикладі:

- (37) *“Wearing a mask isn't a political statement – it's a patriotic duty”* (WMPS: URL).

У політичному дискурсі антитеза широко використовується для порівняння з опонентами, здебільшого для демонстрації власної переваги, як наведено в прикладах нижче.

- (38) *“If you count the legal votes, I easily win. If you count the illegal votes, they can try to steal the election from us”* (RPTE: URL).
- (39) *“The choice is clear. Donald Trump’s campaign is about him, not America, not you. Donald Trump’s campaign is obsessed with the past, not the future”* (STAJA: URL).
- (40) *“Democrats are the party of the big donors, the big media, the big tech, it seems. And Republicans have become the party of the American worker, and that’s what’s happened”* (RPTE: URL).
- (41) *“At the national level, our opponents’ major donors were Wall Street bankers and special interests. Our major donors were police officers, farmers, everyday citizens”* (RPTE: URL).
- (42) *“And in the absence of any meaningful legislative support, this administration has delivered real, tangible results”* (RPTDLPDP: URL).

У порівнянні з минулим у сьогоденному політичному дискурсі політичні діячі здобули певну свободу у виборі лексики для своїх промов. Попри те що спічрайтери все ще мають дотримуватися певних принципів політкоректності, тепер мовці володіють ширшим арсеналом допустимої лексики. Однак очевидно, щоб вибір лінгвістичних засобів досягнув бажаного маніпулятивного ефекту, мовці мають зважати на свою цільову аудиторію, їхні переконання та очікування.

6. Оцінна лексика – це слова й вирази, у лексичному значенні яких є конотативний компонент оцінки, яка може бути позитивною (схвалення) або негативною (несхвалення). В ілюстративному матеріалі було наведено приклади

пейоративної лексики або лексичних одиниць, які мають чітко окреслену негативну оцінку явища:

- (43) “...*partisans and cronies*...” (RCBSN: URL) – «друг або людина, яка готова надавати й отримувати нечесну допомогу» (CD: URL);
- (44) “...*hyper partisanship*...” (SDUSSD: URL) – «палка й сліпа підтримка» (CD: URL);
- (45) “...*ripping off Medicare patients with high prescription prices*” (RPTDLPDP: URL) – «нечесним шляхом змушувати платити велику суму» (CD: URL);
- (12) “...*freeloading on the backs of American citizens and American patients*” (RPTDLPDP: URL) – «використовувати гроші й не давати нічого натомість» (CD: URL);
- (46) “...*exploit a misguided program*...” (RPTDLPDP: URL) – «нечесно використовувати для власної вигоди» (CD: URL);
- (47) “...*jacked up the prices*...” (RPTDLPDP: URL) – «несподівано значно збільшити ціни» (CD: URL);
- (48) “...*bought-and-paid-for* politicians” (RPTDLPDP: URL) – «корумпований»;
- (49) “...*shadowy kickbacks*...” (RPTDLPDP: URL) – «нелегально отримати суму за допомогу або послуги» (CD: URL);
- (50) “...*the far-left*...” (RPTAML: URL) – «прихильники радикальних лівих поглядів».

Крім того, оцінний компонент може бути контекстуальним і імплікованим, як продемонстровано в прикладах нижче.

- (9) “...*career politicians*...” (SDUSSD: URL) – Наведене словосполучення позначає тип політичних діячів, у яких основним фокусом є саме політична кар’єра. Попри те що це нейтральний термін, контекстуально він указує на політичних діячів, для яких політика є лише

джерелом статків, тому вони не цікавляться проблемами людей, для яких служать.

- (51) “*We had big pharma against us. We had the media against us. We had big tech against us*” (RPTDLPDP: URL) – Наведені словосполучення позначають «гігантів» у галузі: великі фармацевтичні й технологічні компанії відповідно. У контексті вони набувають негативної оцінки.

7. **Емотивна лексика** – це слова й вирази, у лексичному значенні яких є конотативний компонент емоції, як наведено в прикладах нижче:

- (52) “*...racist vitriol on them*” (STAJA: URL);
- (53) “*...travesty for our country*” (RPTMNB: URL).

Крім того, лексичну одиницю може бути наділено емотивною конотацією контекстуально через певний соціокультурний фон, як проілюстровано в прикладах нижче:

- (54) “*...the sanctity of human life*” (RVPPLWE: URL);
- (55) “*...racism, nativism, fear, and demonization have long torn us apart*” (IAPJB: URL);
- (37) “*...it's a patriotic duty*” (WMPS: URL).

8. **Неформальна лексика** може використовуватися для підвищення лояльності й інгрупової солідарності.

- (56) “*At this very moment, smugglers and coyotes are preparing to surge the border if our policies are loosened or removed*” (RPTMNB: URL).
- (57) “*Sleepy Joe Biden has betrayed black and Latino Americans. If you think he can run this country, you're wrong*” (RPTPPLO: URL).

9. **Евфемізми** – це лексичні одиниці, які використовуються для заміни грубою або вульгарної лексики. Це потужний інструмент прихованого впливу, оскільки він дає змогу маніпулювати сприйняттям фактів шляхом пом'якшення або маскуванню наслідків негативних дій [66: 241].

- (58) “*Last night, at my direction, the United States military successfully executed a flawless precision strike that killed the number-one terrorist*

anywhere in the world, Qasem Soleimani” (RPTKQS: URL) – Мовець описує дії армії своєї країни, тому завуальовує операцію з убивства Касем Сулеймані шляхом авіаудару.

- (59) *“Recognizing that all past attempts have failed, we must be determined and creative in order to stabilize the region and give millions of young people the chance to realize a better future”* (TSUA: URL) – Мовець використовує нейтральне, але оманливе формулювання, оскільки під «стабілізацією» регіону може означати також військове вторгнення.

Крім того, у політичному дискурсі евфемізація мовлення відіграє важливу роль політкоректності.

- (60) *“That is the fastest way to get hostages out and aid in, and to stop the fighting and loss of life”* (PMSSAO: URL) – Наведений приклад узятو з промови щодо війни між Ізраїлем і Палестиною на території Сектору Гази. З метою дотримання нейтралітету мовець не використовує слово «вбивства» або «смерть».

10. На противагу евфемізмам **дисфемізми** – це лексичні одиниці, які замінюють нейтральний вираз на вульгарніший або негативніший із метою принизити об’єкт висловлювання [66: 231]. У політичному дискурсі дисфемізми використовуються для дискредитації опонента, як наведено в прикладах нижче.

- (16) *“They look at the mob that stormed the United States Capitol on January 6th – brutally attacking law enforcement – not as insurrectionists who placed a dagger to the throat of our democracy, but they look at them as patriots”* (RCBSN: URL).
- (61) *“I just hope they keep it. I hope they have the courage to keep it, because the powerful drug lobby – big pharma – is putting pressure on people like you wouldn’t believe”* (RPTDLPDP: URL).

Також дисфемізація мовлення має експресивний і емоційний ефект на читача, як проілюстровано нижче.

- (62) “*I notified Congress that I would veto any legislation that weakens pro-life policies or that encourages the destruction of human life*” (RPTAML: URL).
- (63) “*Last year, lawmakers in New York cheered with delight upon the passage of legislation that would allow a baby to be ripped from the mother’s womb right up until delivery*” (RVPPLWE: URL).

В обох прикладах мовець виступає за підтримку політики, яка обмежує право на аборт, тому сам процес переривання вагітності він описує негативнішою лексикою.

Зазначені категорії емотивності, експресивності й оцінки пов’язані з категорією інтенсивності. Згідно з Бойко й Хомич (2011) **категорія інтенсивності** – це «компонент семантичної структури лексичної одиниці, що репрезентує високий або низький ступінь вияву певної ознаки» (с. 19).

11. Інтенсивність висловлення може реалізуватися за допомогою **інтенсифікаторів**, тобто особливих лексичних одиниць (здебільшого прислівників), які посилюють або знижують ступінь прояву характеристики слова. У наведених нижче прикладах інтенсифікатори використані з метою посилення думки мовця та наголошення на ній.

- (64) “*No government should ever be involved in telling you what you can do with your body nor your autonomy*” (SDUSSD: URL).
- (65) “*ICE and Border Patrol agents swore a sacred oath to uphold the law, and no political appointee should ever order them to violate that oath*” (RPTMNB: URL).
- (66) “*And President Donald Trump has kept his word every single day*” (RVPPLWE: URL).

Ілюстративний матеріал нижче демонструє приклади використання інтенсифікаторів для навіювання побоювання або страху:

- (56) “*At this very moment, smugglers and coyotes are preparing to surge the border if our policies are loosened or removed*” (RPTMNB: URL).
- (53) “*It’ll be a absolute travesty for our country*” (RPTMNB: URL).

Крім того, функцію інтенсифікації можуть виконувати певні граматичні структури:

- (67) “*You have no idea how much our nation loves you and respects you. I don’t think you do have an idea, but it’s true*” (RPTMNB: URL).

12. З поняттям інтенсивності пов’язана **гіпербола** – стилістичний засіб, який полягає в перебільшенні певних характеристик об’єкта для посилення виразності висловлення [66: 153].

- (68) “*...has counted the lives of every one of our citizens precious and important*” (RVPPLWE: URL).
- (69) “*...Jobs are booming, incomes are soaring, poverty is plummeting, crime is falling, confidence is surging, and our country is thriving and highly respected again*” (TSUA: URL).
- (70) “*I will spare no effort, none, or any commitment to turn around this pandemic*” (USPJBCV: URL).

Завдяки гіперболізації мовець може передати значення винятковості:

- (10) “*...free speech is under assault like never before*” (RPTMNB: URL).
- (71) “*These are numbers that nobody has ever even contemplated...*” (RPTDLPDP: URL).

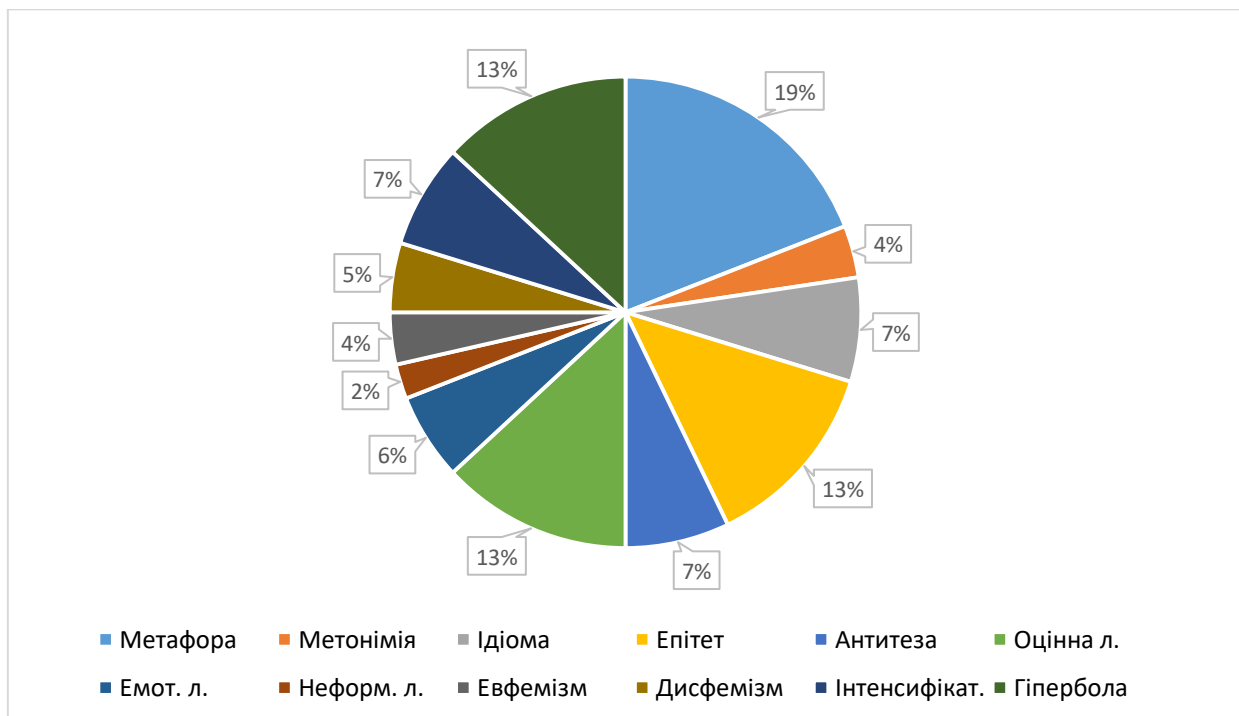
Крім того, гіпербола може бути інструментом навіювання страху:

- (72) “*...the piece legislation that is so extreme that....*” (SDUSSD: URL).
- (73) “*This is the most extreme piece of legislation I have ever seen...*” (SDUSSD: URL).
- (74) “*...a public health catastrophe of epic proportions*” (RPTMNB: URL).
- (75) “*... we have terrorists from the Middle East coming...*” (RPTMNB: URL).
- (76) “*...an unmitigated calamity for...*” (RPTMNB: URL).
- (77) “*...trapping children in school*” (RIGD: URL).

Було виконано аналіз наведених лексико-стилістичних засобів маніпулятивного впливу в сучасному англomовному політичному дискурсі: метафора, метонімія, ідіоматичний вираз, епітет, антитеза, оцінна лексика, емотивна лексика, неформальна лексика, евфемізми, дисфемізми, інтенсифікатор, гіпербола (Мал. 2.2.).

Мал. 2.2.

Лексико-стилістичні засоби маніпулятивного впливу в сучасному англomовному політичному дискурсі

2.3 Граматико-синтаксичні засоби маніпулятивного впливу в сучасному англomовному політичному дискурсі

В англomовному політичному дискурсі маніпулятивна потенція слова також реалізується на граматико-синтаксичному рівні, оскільки побудова повідомлення також може нести емоційний компонент. У цьому контексті ми говоритимемо про експресивний синтаксис – розділ синтаксису, вчення про побудову словосполучень і речень. Категорія експресивності – це здатність

мовної одиниці підсилювати логічний і емоційний зміст висловлення [66]. На синтаксичному рівні це реалізується як певна зміна граматичної структури, що перетворює її на стилістичний засіб [98: 586]. Сюди належать повтор, паралелізм, інверсія, пасивний стан.

1. **Повтор** – це стилістична фігура, що передбачає повторення певних елементів у одному висловленні для виділення думок і посилення виражально-зображальних потенцій мови [67: 63].

Різновиди повтору відповідно до розміщення повторюваного елемента можуть бути такі:

- Анафора (повторення на початку висловлення):
  - (78) “No true supporter of mine could ever endorse political violence. No true supporter of mine could ever disrespect law enforcement or our great American flag. No true supporter of mine could ever threaten or harass their fellow Americans” (SVC: URL);
  - (32) “This army that lacked blankets and food, clothes and shoes. This army whose march left bloody, bare footprints in the snow. This ragtag army made up of ordinary people” (STAJA: URL);
  - (79) “As I have consistently said throughout my administration, we believe in respecting America’s history and traditions, not tearing them down. We believe in the rule of law, not in violence or rioting” (RPTMNB: URL).
- Епіфора (повторення в кінці висловлення):
  - (80) “He said he was more afraid in the Capitol of the United States of America, in the chambers, than when he was fighting as a soldier in the war in Iraq. He said he was more afraid inside the halls of Congress than fighting in the war in Iraq” (STAJA: URL);
  - (81) “Now, instead of “catch and release,” we have “detain and remove.” It’s called “detain and remove.” Doesn’t that sound better?” (RPTMNB: URL);

- (82) “*I speak today as President of the United States at the very start of my administration, and I’m sending a clear message to the world: America is back. The transatlantic alliance is back*” (RPBVMSC: URL).

Повтор може виконувати функцію підсилювача, коли рекурентний елемент розміщено дотично:

- (44) “*I run for the US Senate because I am fed up, fed up with the hyper partisanship and crippling dysfunction of our government*” (SDUSSD: URL);
- (83) “*What we know is big oil companies are making record profits, literally record profits*” (SDUSSD: URL).

Крім того, згідно з рівнем мовної одиниці, яка повторюється, це може бути:

– Морфема:

- (84) “*Our agenda is relentlessly pro-worker, pro-family, pro-growth, and, most of all, pro-American*” (TSUA: URL).

– Слово:

- (85) “*You know, the assault on Israel echoes nearly 20 months of war, tragedy, and brutality inflicted on the people of Ukraine – people that were very badly hurt since Putin launched his all-out invasion*” (RUSRSIU: URL);
- (86) “*They came. They may be murderers. They may be cartel heads. They may be some really vicious people*” (RPTMNB: URL).

– Словосполучення:

- (87) “*But when you think that our nation, for the exact same pill out of the exact same box, often made in the exact same factory, same company – and you take a look at the – the cost was so much more*” (RPTDLPDP: URL).

2. Близькою за функціонуванням стилістичною фігурою є **паралелізм**. За визначенням Загнітко (2012), паралелізм «ґрунтується на тотожності синтаксичної будови, модальності й інтонування двох контактних речень або їхніх частин» (с. 20). Паралелізм може структурувати повідомлення, що робить його легшим для сприйняття [13: 914]:

- (88) “*You know, history has taught us that when terrorists don't pay a price for their terror, when dictators don't pay a price for their aggression, they cause more chaos and death and more destruction*” (RUSRSIU: URL).

У багатьох наведених прикладах повторення та паралельні конструкції використовуються з протиставленням, що посилює ефект останнього.

Деякими функціями повтору й також, на нашу думку, паралелізму як персуазивної та маніпулятивної техніки є об'єднувальна (додає зв'язності повідомленню), організаційна (створює ритмічну структуру тексту) і виокремлювальна (звертає увагу) [84: 75]. На перший погляд може здатися, що повторення створює надлишок інформації, однак він несе стилістичну інформацію та діє на емоції реципієнта [72], що є головною «мішенню» маніпулятивного впливу.

Створення емоційного фону є потужним рушієм маніпуляції. Одним із прикладів цього в політичному дискурсі є промова колишнього президента США Барака Обами у 2004 році, де він також використовував повтори й паралельні конструкції:

- (89) “*That is the true genius of America – a faith in simple dreams, an insistence on small miracles. That we can tuck in our children [...] That we can say what we think, write what we think, without hearing a sudden knock on the door. That we can have an idea and start our own business without paying a bribe. That we can participate in the political process without fear of retribution, and that our votes will be counted at least, most of the time*” (BORDNC: URL).

Ця промова стала одним із яскравих прикладів риторики. Це зумовлено сугестивним потенціалом повтору й паралельних конструкцій. Сугестія (або навіювання) – це односторонній вплив на реципієнта, що спричиняє появу в людини поза її волею й свідомістю певного стану, почуття, ставлення через зниження свідомості й критичності [106]. Повторювання та паралелізм реалізуються як сугестивна стратегія завдяки рекурентній експлікації концептів і наголошенні на них [70].

3. Інверсія – це риторична фігура, яка полягає в порушенні граматично правильного або усталеного порядку слів або використанні зворотного порядку слів для наголошення певного члена речення та посилення виразності мовлення [66: 365]. Експресивно-стилістичний аспект інверсії проявляється сильніше в англійській мові, оскільки вона, на відміну від української, здебільшого аналітична й має фіксований порядок слів [94: 130]. Крім того, відповідно до тема-рематичної структури англійської мови смисловий наголос падає на початок речення, що можна побачити у цьому прикладі:

- (90) “*Never again would we bow down to a king*” (STAJA: URL).

4. У контексті тема-рематичної структури також близьким є використання **пасивного стану** – граматичної категорії дієслова, де підмет стає реципієнтом дії, а також темою повідомлення. Однак у політичному дискурсі пасивний стан може набувати неоднозначності, наприклад, щоб не зазначати причетність і відповідальність виконавця дії. Це яскраво проілюстровано в наступних прикладах, де політичні діячі намагаються уникнути згадування винуватця – саму владу:

- (91) “*For example, Medicare Part B recipients are forced to spend five times more for a common breast cancer medication than patients in other countries*” (RPTDLPDP: URL).
- (46) “*In the past, drug companies have been allowed to identify... exploit a misguided program called “Unapproved Drugs Initiative – that’s “Unapproved Drugs Initiative, ...”* (RPTDLPDP: URL).
- (92) “*But some mistakes were made – not borne of ill will or bad intentions, quite the opposite, in fact – but mistakes nonetheless*” (RSFSPM: URL).

Однак у прикладі (48) “*For generations, the American people have been abused by big pharma and their army of lawyers, lobbyists, and bought-and-paid-for politicians*” (RPTDLPDP: URL) зазначаються агенти дії, і з урахуванням контексту можна зробити висновок, що пасивний стан тут не відіграє функцію приховування, а виокремлення, наголошуючи на американцях як жертвах системи.

Іншими засобами реалізації маніпулятивного впливу є риторичне запитання, модальне дієслово, номіналізація та особові займенники.

5. Риторичне запитання – це стилістичний засіб у формі запитального речення, яке не передбачає відповіді [67: 50]. Такі речення можуть додавати різноманітні відтінки мовленню:

- Емотивність. (93) “*What would happen if we walked away? We are the essential nation*” (RUSRSIU: URL) – У цьому прикладі риторичне запитання додає емотивності, і в такий спосіб мовець підкреслює значення наступного речення.
- Ствердження. (81) “*Now, instead of “catch and release,” we have “detain and remove.” It’s called “detain and remove.” Doesn’t that sound better?*” (RPTMNB: URL). У наведеному прикладі риторичне запитання виконує функцію підтвердження власної думки мовця.

У попередніх окреслених лінгвістичних засобах, які мають маніпулятивну потенцію, фокус був зосереджений саме на емотивності й експресивності, тобто імплементації патосу. Однак категорія логосу також може використовуватися для досягнення прихованих цілей попри те, що він асоціюється з раціональністю. Маніпуляція може ґрунтуватися на тому, що мовець закликає аудиторію до логічного мислення, однак залучає аргументи, які відображають його суб’єктивну (або видозмінену з певною метою) інтерпретацію фактів і подій.

6. Модальні дієслова

Модальність – це категорія мови або мовлення, що виражає відношення судження до дійсності [96: 383], наприклад як реальне чи нереальне, бажане чи необхідне, більш чи менш вірогідне, більш чи менш правдиве тощо. Однак, додаткові значення, які несуть модальні вирази, є також емоції, почуття та побажання [103]. Модальність є суттєвим складником висловлення, оскільки передає ставлення мовця до сказаного [104: 67]. Модальність дає змогу передати такі характеристики судження: істинність або правильність, упевненість, можливість, зобов’язання та дозвіл [1: 4].

Модальність передається за допомогою великого лексико-граматичного класу незмінних слів – модальних слів (або модальників). До модальних слів належать окремі слова й вирази (англ. *perhaps, certainly*; укр. *певне, напевно*), вставні слова й вирази (англ. *in fact, indeed, without doubt*; укр. *безсумнівно, певна річ*), модальні частки, які притаманні українській мові (*таки, певне*), а також **модальні дієслова** (англ. *will, can, could, might, should*; укр. *могти, мусити, бути повинним*) [100].

Модальні дієслова в англійській можна розділити на 3 категорії відповідно до прагматичного ступеня: високий (*must, need to, have to, ought to*); середній (*shall, should, will, would*) і низький (*can, may, could, might*) [1: 8].

Оскільки модальність передбачає певний рівень суб'єктивності, модальні слова, зокрема дієслова, можуть використовуватися як інструмент маніпуляції правдою. Політичний діяч може маніфестувати емоції або заклик за допомогою модальних слів зобов'язання або впевненості, а також пом'якшувати сприйняття реальних фактів.

М. д. високого прагматичного ступеня:

- (94) “*The safety of our nation must come before politics*” (RPTMNB: URL);
- (59) “*Recognizing that all past attempts have failed, we must be determined and creative in order to stabilize the region and give millions of young people the chance to realize a better future*” (TSUA: URL);
- (95) “*And now, a rise in political extremism, white supremacy, domestic terrorism that we must confront and we will defeat*” (USPJBCV; URL).

У наведених вище прикладах модальне дієслово “*must*” використовується мовцями для заклику, що створює ефект нагальності, високого рівня потреби й навіть колективного зобов'язання.

М. д. середнього прагматичного ступеня:

- (96) “*Trust is earned. And I will earn yours*” (RSFSPM: URL);
- (97) “*I know it will upset some people and you will hear a lot of criticism about it*” (PMRIM: URL).

У наведених вище прикладах модальне дієслово “*will*” передає впевненість, як і модальні дієслова попередньої групи, однак із меншим рівнем емотивності.

М. д. низького прагматичного ступеня:

- (78) “*No true supporter of mine could ever endorse political violence. No true supporter of mine could ever disrespect law enforcement or our great American flag. No true supporter of mine could ever threaten or harass their fellow Americans*” (SVC: URL) – Мовцем є Дональд Трамп, чия промова стосується штурму Капітолія прихильниками Республіканської партії. На відміну від двох наступних прикладів, у яких мова йде про гіпотетичне майбутнє, у цьому висловленні описуються події, що сталися, і вибір модального слова зумовлено використанням стратегії **мітигації**, тобто комунікативного пом’якшення. У цьому контексті використання “*could*” дає змогу «розсіяти» відповідальність, однак не заперечувати її.
- (86) “*They came. They may be murderers. They may be cartel heads. They may be some really vicious people*” (RPTMNB: URL) – У наведеному прикладі модальне дієслово “*may*” має низький рівень впевненості, оскільки мовець не може стверджувати про правдивість висловлення, однак можливість описаного розвитку подій використовується для залякування слухачів.
- (98) “*This will save patients up to 30 percent. It could be 40 percent, could be 50 percent, could be much higher than that*” (RPTDLPDP: URL) – У наведеному прикладі використовується модальне дієслово низького рівня впевненості для опису гіпотетичного позитивного розвитку подій, якого мовець не може гарантувати.

7. **Номіналізація** – це процес перетворення однієї частини мови (наприклад, дієслово або прикметник) в іменник для конденсації інформації шляхом вираження подій або характеристик в абстрактній формі [46: 723]. Номіналізація може використовуватися як інструмент деперсоналізації, тобто опущення виконавця дії [15: 326].

- (26) “*As I have said, the incursion of the US capitol struck at the very heart of our republic*” (SVC: URL) – Наведений приклад узято з промови Дональда Трампа на тему штурму Капітолія прихильниками Республіканської партії. Оскільки в політичному дискурсі важливу роль відіграє протистояння «ми – вони», мовець використовує номіналізацію, щоб не згадувати виконавців дії.

Третя категорія риторики, етос, також має маніпулятивну потенцію, зокрема так званий дискурсивний етос. Більшість промов політичних діячів пронизані етосом певною мірою, оскільки, як було зазначено в Розділі 1, мета політичного дискурсу – залучити підтримку народу, покращити репутацію та посилити авторитет.

8. Особові займенники. Як зазначалося в попередньому розділі, важливим складником маніпулятивних технологій у політичному дискурсі є дихотомія «я – вони». Найбільш вірцевим і явним методом реалізації світобудови, спроектованої представником певної політичної сили, є особові займенники, а саме я/ми, ти/ви, вони.

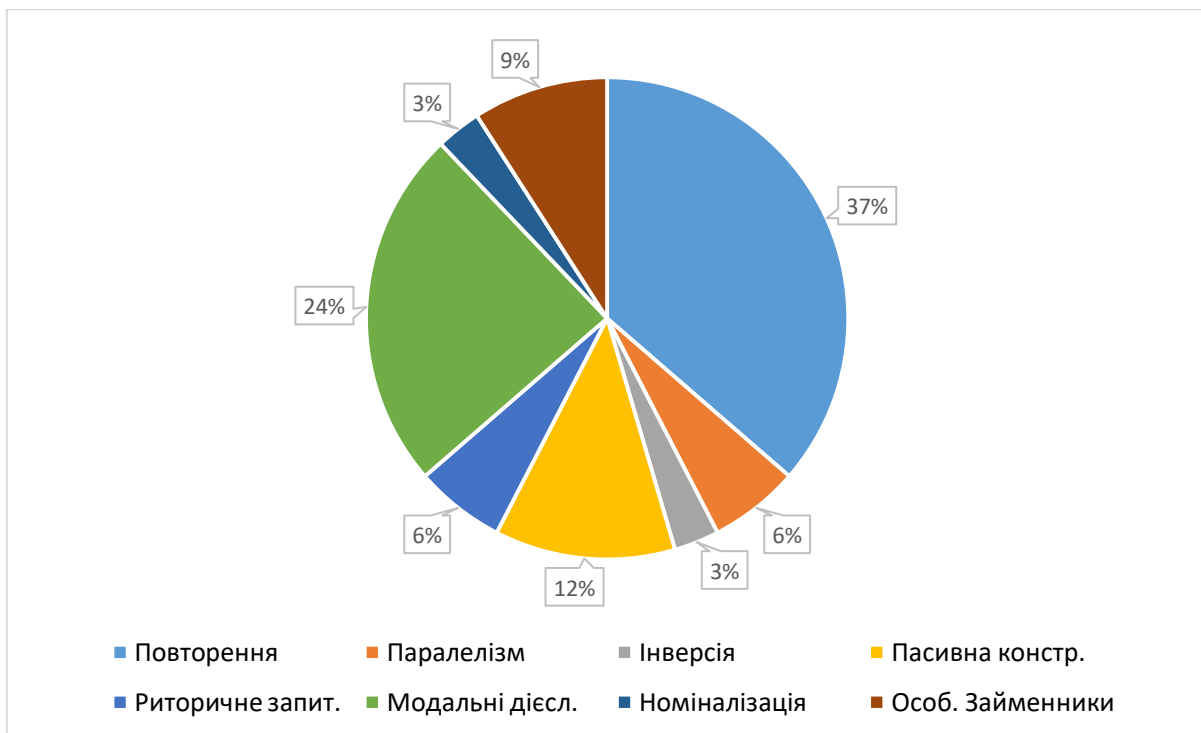
- (47) “*Then they’ve jacked up the prices by as much as 1,000 to 5,000 percent on this product. This program has also caused shortages of important medicines*” (RPTDLPDP: URL) – Займенник «вони» часто використовується стосовно суперників і ворогів. Крім того, займенник «вони» безособовий, генералізований, що дає змогу прихильникам мовця «підставити» велику групу людей, а не фактичного виконавця дії (у цьому випадку мовець – Дональд Трамп, отже його прихильники-республіканці можуть уявити винуватцями адміністрацію попереднього президента, Демократичну партію, прихильників ліберального руху й інші суміжні поняття).
- (99) “*We have elected a president who represents the best in us* (KHVAS: URL)” – Займенник «ми» використовується для посилення інгрупової солідарності для наголошення спільних потреб або досягнень.

- (100) “*For all those of you who voted for President Trump, I understand the disappointment tonight*” (USPJBCV: URL) – Займенник «ви» використовується для звернення до слухача (у цьому контексті – до громадян, які не голосували за Джо Байдена).

Було розглянуто наведені граматико-синтаксичні засоби маніпулятивного впливу в сучасному англомовному політичному дискурсі: повторення, паралельна конструкція, інверсія, пасивний стан, риторичне запитання, модальне дієслово, номіналізація та особові займенники (Мал. 2.3.).

Мал. 2.3.

Граматико-синтаксичні засоби маніпулятивного впливу в сучасному англомовному політичному дискурсі

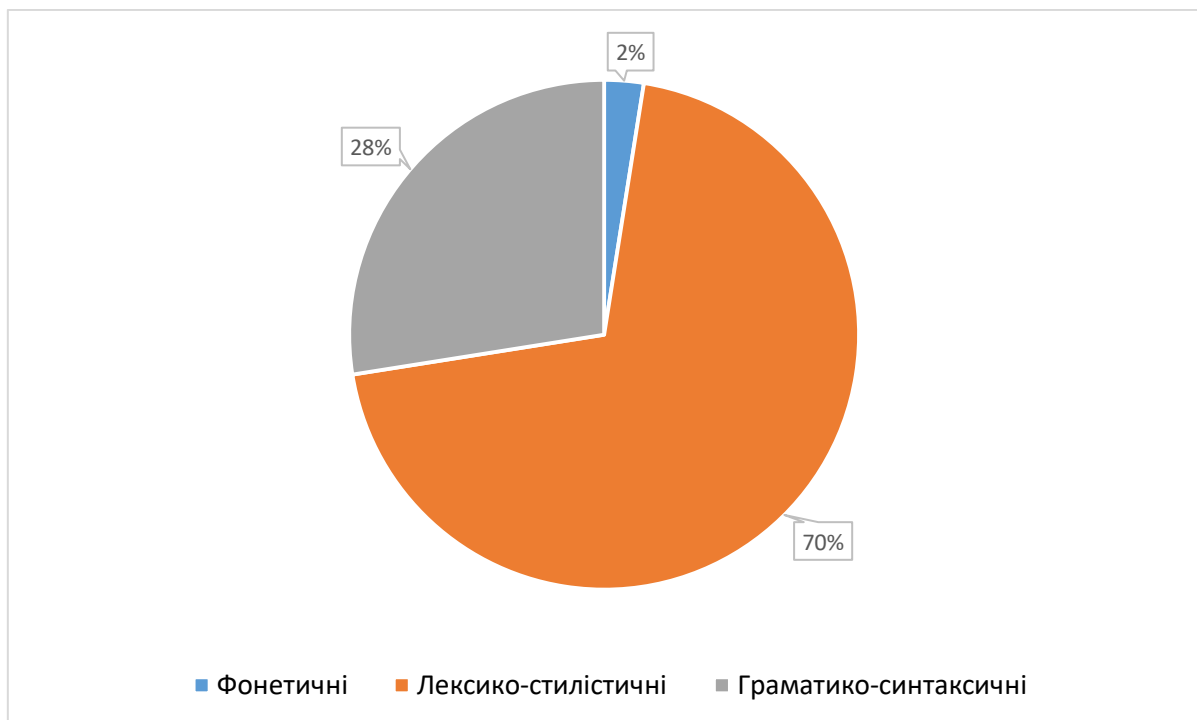

Під час аналізу було виявлено, що найбільш частотними граматико-синтаксичними засобами є повторення (37%) і модальні дієслова (24%). Найменш вживаними були інверсія (3%) і номіналізація (1%). Маніпулятивна потенція засобів на граматико-синтаксичному рівні реалізується в політичному дискурсі, щоб залучати експресивність і емотивність, а також маніпулювати фактами.

Отже, було розглянуто 100 прикладів ілюстративного матеріалу текстів англомовного політичного дискурсу, де було виявлено 120 випадків реалізації маніпулятивної потенції засобів мовлення на трьох рівнях: фонетичному (2%), лексико-стилістичному (70%) й граматико-синтаксичному (28%) (Мал. 2.4.).

Мал. 2.4.

**Мовленнєві засоби маніпулятивного впливу в сучасному
англомовному політичному дискурсі**

Проаналізовані засоби мовленнєвої маніпуляції в текстах англомовного політичного дискурсу становлять подальший інтерес для практичного перекладацького дослідження, проведеного в наступному Розділі 3.

Висновки до Розділу 2

1. Під час аналізу ілюстративного матеріалу, отриманого з текстів сучасного англомовного політичного дискурсу, було виявлено, що маніпулятивний вплив може реалізуватися на фонетичному, лексико-стилістичному й граматико-синтаксичному рівнях. Здебільшого в нашій роботі використовувалися лексико-стилістичні лінгвістичні засоби (70%); не менш

важливими були засоби на граматико-синтаксичному рівні (28%). Фонетичні засоби маніпуляції виявилися найменш частотними (2%).

2. На фонетичному рівні маніпулятивного потенціалу можуть набути фоностилістичні засоби асонансу (33%) й алітерації (67%), які роблять мовлення приємнішим у звучанні, тим самим знижуючи критичність оцінювання повідомлення. Однак, на нашу думку, вони не використовуються як основні засоби маніпулятивного впливу, а лише готують адресата до сприймання інформації.

3. На лексико-стилістичному рівні для маніпуляції використовувалися метафори (19%), метонімії (4%), ідіоми (7%), епітети (13%), антитези (7%), оцінна лексика (13%), емотивна лексика (6%), неформальна лексика (2%), евфемізми (4%), дисфемізми (5%), інтенсифікатори (7%) й гіперболи (13%). Найбільш частотним виявилось використання метафор, після чого йдуть епітети, оцінна лексика і гіпербола. На нашу думку, широке використання маніпулятивних засобів на цьому рівні зумовлено тим, що вони створюють експресивність і емотивність мовлення, полегшують візуалізацію, залучають процес асоціації, навіюють певні емоції, а також дають можливість маніпулювати фактами.

4. На граматико-синтаксичному рівні в нашому дослідженні було зафіксовано повтори (36%), паралелізм (6%), інверсію (3%), пасивні конструкції (12%), риторичні запитання (6%), модальні дієслова (24%), номіналізацію (3%) та особові займенники (9%). Найчастіше використовувалися повтори й модальні дієслова, а найменше – інверсія та номіналізація.

РОЗДІЛ 3

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ ТАКТИК ПІД ЧАС ВІДТВОРЕННЯ МАНІПУЛЯТИВНОГО ВПЛИВУ В СУЧАСНОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

3.1 Відтворення маніпулятивного впливу в текстах політичного дискурсу

У Розділі 1 нашої роботи було порушено питання відтворення мовленнєвих технологій маніпуляції. З метою перекладацького аналізу було розглянуто 100 речень із текстів політичного дискурсу, у яких було ідентифіковано засоби маніпулятивного впливу, і можливі способи його еквівалентного й адекватного відтворення. Здебільшого ми використовували перекладацькі тактики, однак було виявлено випадки застосування **дослівного перекладу** зі збереженням впливу.

- (32) “*This army that lacked blankets and food, clothes and shoes. This army whose march left bloody, bare footprints in the snow. This ragtag army made up of ordinary people*” (STAJA: URL) – «Ця армія, у якої не було ковдр, їжі, одягу й взуття. Ця армія, чия хода залишала кроваві сліди босих ніг на снігу. Ця армія, що була збіговиськом звичайнісіньких людей» – У наведеному прикладі увагу зосереджено на анафоричному повторі словосполучення “*this army*”. Повторення лексичних одиниць саме по собі має маніпулятивний потенціал в обох мовах. Крім того, побудова словосполучення та порядок слів не порушує стилістичні норми української мови, тому за допомогою дослівного перекладу було відтворено маніпулятивний вплив.
- (42) “*And in the absence of any meaningful legislative support, this administration has delivered real, tangible results*” (RPTDLPDP: URL) – «І попри відсутність будь-якої значущої законодавчої підтримки ця адміністрація досягнула реальних, відчутних результатів».

- (88) “*You know, history has taught us that when terrorists don’t pay a price for their terror, when dictators don’t pay a price for their aggression, they cause more chaos and death and more destruction*” (RUSRSIU: URL) – «*Історія вчить нас, що коли терористи не платять ціну за свій терор, а диктатори не платять ціну за свою агресію, вони завдають ще більше хаосу, смертей і руйнувань*» (ГТЗБ: URL).

Дослівний переклад також може застосовуватися під час відтворення особових займенників із маніпулятивним потенціалом.

- (99) “*We have elected a president who represents the best in us*” (KHVAS: URL) – «*Ми обрали президента, який представляє найкраще в нас*».
- (47) “*Then they’ve jacked up the prices by as much as 1,000 to 5,000 percent on this product. This program has also caused shortages of important medicines*” (RPTDLPDP: URL) – «*Потім вони різко підняли ціни на цей продукт на 1000–5000 відсотків. Ця програма також спричинила дефіцит важливих ліків*».

Дослівний переклад також може використовуватися для ідіоматичних словосполучень. Згідно з І. В. Корунцем (2003) існує кілька способів відтворення ідіом, зокрема послівний переклад, синонімічний аналог і описовий переклад (с. 188–194). У наведеному нижче прикладі ідіоматичну сполуку було відтворено дослівно, оскільки відповідний вираз існує в українській мові й має аналогічне значення:

- (26) “*As I have said, the incursion of the US capitol struck at the very heart of our republic*” (SVC: URL) – «*Як я вже казав, напад на Капітолій уразив у саме серце нашої республіки*».

Модальні слова також здебільшого перекладаються шляхом підбору **еквівалентних відповідників** у цільовій мові [80: 308]. Зокрема, це проілюстровано в наведених нижче прикладах.

- (86) “*They came. They may be murderers. They may be cartel heads. They may be some really vicious people*” (RPTMNB: URL) – «*Вони прийшли.*

Це можуть бути вбивці. Це можуть бути ватажки картелів. Це можуть бути справді жахливі люди» – У цьому прикладі маніпулятивний ефект досягається шляхом використання модального дієслова, який передає ймовірність.

- (98) “*This will save patients up to 30 percent. It could be 40 percent, could be 50 percent, could be much higher than that*” (RPTDLPDP: URL) – «Це заощадить пацієнтам до 30 відсотків. Могло б бути й 40 відсотків, і 50 відсотків, і набагато більше» – У цьому прикладі маніпулятивний ефект досягається шляхом використання модального дієслова, який передає ймовірність, тому доречно використати українське модальне дієслово з часткою «б».
- (94) “*The safety of our nation must come before politics*” (RPTMNB: URL) – «Безпека нашої нації мусить бути важливішою за політику» – У цьому прикладі маніпулятивний ефект досягається шляхом використання модального дієслова обов’язку для заклику.
- (59) “*Recognizing that all past attempts have failed, we must be determined and creative in order to stabilize the region and give millions of young people the chance to realize a better future*” (TSUA: URL) – «Усвідомлюючи, що всі попередні спроби зазнали невдачі, ми повинні бути рішучими й творчими, щоб стабілізувати регіон і дати мільйонам молодих людей шанс на краще майбутнє» – У цьому прикладі маніпулятивний ефект досягається шляхом використання модального дієслова обов’язку для заклику.

Зазначені вище модальні дієслова мають еквіваленти українською мовою, однак англійське модальне дієслово “*will*” не має лексичного відповідника [80: 334]. У наступних підрозділах буде наведено інший спосіб відтворення модальності й супутньої маніпулятивної потенції цього модального дієслова.

Отже, під час перекладацького аналізу було виявлено випадки використання послівного й еквівалентного перекладу зі збереженням прагматичного ефекту.

3.2 Лексичній й лексико-семантичні тактики як засіб передачі маніпулятивного впливу під час перекладу текстів політичного дискурсу

Під час спроби відтворення мовленнєвих маніпулятивних технологій ми застосовували перекладацькі тактики, а саме лексичні, лексико-семантичні, граматичні й лексико-граматичні.

До лексичних тактик належать транскрибування, транслітерація, практичне транскодування та калькування.

Транскрибування – це відтворення фонем мовної одиниці шляхом підставлення графем мови перекладу на їхнє місце [80]. Під час нашого перекладацького аналізу наведену тактику не було застосовано.

Транслітерація – це відтворення мовної одиниці зі збереженням її буквеної структури, тобто шляхом підставлення графем мови перекладу [80]. Транслітерацію було застосовано в наведених нижче прикладах, оскільки маніпулятивна потенція слова реалізується за допомогою лексичного значення та контексту його використання.

- (75) “*We also have, and we had – but we have them all the time – we have terrorists from the Middle East coming into our country through the southern border*” (RPTMNB: URL) – «Що нині, що в минулому – та взагалі весь час – через південний кордон у нашу країну проникають терористи з Близького Сходу».
- (55) “*Our history has been a constant struggle between the American ideal that we are all created equal and the harsh, ugly reality that racism, nativism, fear, and demonization have long torn us apart*” (IAPJB: URL) – «Наша історія була постійною боротьбою між американським ідеалом про те, що всі ми створені рівними, і жорсткою потворною реальністю, коли нас розривали на частини расизм, нативізм, страх, демонізація» (ШПСДБ: URL).

Практичне транскодування – це відтворення мовної одиниці шляхом транслітерації або транскрибування із частковою адаптацією структури слова до

мови перекладу, наприклад шляхом використання суфіксів [80]. Практичне транскодування було застосовано в наведених нижче прикладах, оскільки маніпулятивна потенція слова реалізується за допомогою лексичного значення та контексту його використання.

- (59) “*Recognizing that all past attempts have failed, we must be determined and creative in order to stabilize the region and give millions of young people the chance to realize a better future*” (TSUA: URL) – «Усвідомлюючи, що всі попередні спроби зазнали невдачі, ми повинні бути рішучими й творчими, щоб стабілізувати регіон і дати мільйонам молодих людей шанс на краще майбутнє» – Відповідник було обрано з англо-українського словника Мюллера (БАУС: 630).
- (46) “*In the past, drug companies have been allowed to identify ... exploit a misguided program called “Unapproved Drugs Initiative – that’s “Unapproved Drugs Initiative”...”* (RPTDLPDP: URL) – «Раніше фармацевтичним компаніям було дозволено виявляти... експлуатувати програму, що вводила в оману людей, під назвою “Ініціатива щодо незатверджених лікарських засобів”» – Відповідник було обрано з англо-українського словника Мюллера (БАУС: 264).

Калькування – це відтворення мовної одиниці шляхом послівного використання еквівалентних відповідників у мові перекладу. Калькування було застосовано в наведених нижче прикладах, оскільки маніпулятивна потенція слова реалізується за допомогою лексичного значення.

- (29) “*That’s our inexhaustible source of strength. That’s America’s abiding advantage*” (RPBAPW: URL) – «Це наше невичерпне джерело сили. Це незмінна перевага Америки» – У наведеному прикладі калькування реалізовано на рівні морфем.
- (18) “*We believe a free press isn’t an adversary; rather, it’s essential. A free press is essential to the health of a democracy*” (RPBAPW: URL) – «Ми вважаємо, що вільна преса – це не ворог, а радше необхідна річ. Вільна

преса необхідна для здоров'я демократії» – У наведеному прикладі калькування реалізовано на рівні словосполучення.

- (49) “*We’re ending a broken system of shadowy kickbacks that drove prices higher and higher every single year and left so many patients shocked at the out-of-pocket costs that they owe at the pharmacy*” (RPTDLPDP: URL) – «Ми покінчимо з прогнилою системою тіньових відкатів, яка з кожним роком підвищувала ціни на ліки й шокувала багатьох пацієнтів через витрати, які їм доводилося самостійно сплачувати в аптеці» – У наведеному прикладі калькування для відтворення оцінної лексики реалізовано на рівні словосполучення (АУС: URL).

- (57) “*Sleepy Joe Biden has betrayed black and Latino Americans. If you think he can run this country, you’re wrong*” (RPTPPLO: URL) – «Сонний Джо Байден підвів афроамериканців і латиноамериканців. Якщо ви думаєте, що він може керувати цією країною, то ви помиляєтеся» – У наведеному прикладі калькування реалізовано на рівні словосполучення.

- (62) “*I notified Congress that I would veto any legislation that weakens pro-life policies or that encourages the destruction of human life*” (RPTAML: URL) – «Я повідомив Конгресу, що накладу вето на будь-який закон, який послаблює політику проти абортів або заохочує знищення людського життя» – У наведеному прикладі калькування реалізовано на рівні словосполучення.

До лексико-семантичних тактик належать конкретизація, генералізація, модуляція та диференціація.

Генералізація – це відтворення мовної одиниці з конкретним, специфічним значенням за допомогою мовної одиниці з більш загальним значенням [87: 113].

- (16) “*They look at the mob that stormed the United States Capitol on January 6th – brutally attacking law enforcement – not as insurrectionists who placed a dagger to the throat of our democracy, but they look at them as patriots*” (RCBSN: URL) – «Вони дивляться на цей агресивний натовп, який

штурмував Капітолій 6 січня, жорстоко нападаючи на правоохоронців, не як заколотників, які приставили ніж до горла нашої демократії, а як на патріотів» – У наведеній метафорі використано генералізацію для легшої візуалізації сказаного.

- (80) “*He said he was more afraid in the Capitol of the United States of America, in the chambers, than when he was fighting as a soldier in the war in Iraq. He said he was more afraid inside the halls of Congress than fighting in the war in Iraq” (STAJA: URL) – «Він казав, що йому було страшніше в Капітолії, у залах засідань, ніж на війні в Іраку. Він казав, що йому було страшніше бути в залах Конгресу, ніж на війні в Іраку» – Наведену повторювану фразу генералізовано для кращого звучання без втрати сенсу й впливу.*
- (86) “*They came. They may be murderers. They may be cartel heads. They may be some really vicious people” (RPTMNB: URL) – «Вони прийшли. Це можуть бути вбивці. Це можуть бути ватажки картелів. Це можуть бути справді жахливі люди» – Наведений рекурентний займенник генералізовано для дотримання стилістичних норм української зі збереженням маніпулятивної потенції повторення.*
- (30) “*An unwavering characteristic of the First Lady is her aptitude for showing love and compassion in all that she does*” (MT: URL) – «Незмінною рисою першої леді є її здатність проявляти любов і співчуття в усьому, що вона робить» – Наведений епітет було генералізовано, оскільки словниковий еквівалент, «непохитний», має низьку сполучуваність з іменником «риси».
- (12) “*The second rule we are finalizing today will transform the way the U.S. government pays for drugs to end global freeloading on the backs of American citizens and American patients” (RPTDLPDP: URL) – «Друга постанова, роботу над якою ми завершуємо сьогодні, змінить те, як уряд США оплачує ліки, і покладе край глобальному паразитуванню на американських громадянах і пацієнтах» – Наведену метафору було*

генералізовано, оскільки її можливий відповідник зі збереженою ідіоматичністю «на плечах» має низьку сполучуваність з іншими словами в реченні.

Диференціація – це відтворення мовної одиниці з багатьма значеннями одним зі словникових відповідників [87: 114]. Під час перекладацького аналізу було виявлено, що ця тактика використовується, коли перший словниковий еквівалент лексичної одиниці не відповідає контексту, має низьку сполучуваність з іншими словами або порушує стилістичні норми української.

- (53) “*It’ll be an absolute travesty for our country*” (RPTMNB: URL) – «Це буде повне знуцання з нашої країни».
- (76) “*This will be an unmitigated calamity for national security, public safety, and public health*” (RPTMNB: URL) – «Це буде абсолютною катастрофою для національної й громадської безпеки, а також охорони здоров’я».
- (4) “*From the instant I took office, I moved rapidly to revive the U.S. economy – slashing a record number of job-killing regulations, enacting historic and record-setting tax cuts, and fighting for fair and reciprocal trade agreements*” (TSUA: URL) – «Одразу після вступу на посаду я швидко почав відроджувати економіку США: урізав рекордну кількість нормативних актів, що знищують робочі місця, запровадив історичне зниження податків і розпочав боротьбу за справедливі й взаємовигідні торговельні угоди».

Крім того, для деяких виразів, які стосуються широко освітлених політичних подій, спостерігається тенденція використання певних відповідників в українських ЗМІ, як наведено в прикладі нижче.

- (26) “*As I have said, the incursion of the US capitol struck at the very heart of our republic*” (SVC: URL) – «Як я вже казав, напад на Капітолій уразив у саме серце нашої республіки» – Словниковий відповідник наведеного слова – «вторгнення», однак частіше використовують еквівалент «напад» (БАУС: 360).

Конкретизація – це тип диференціації, відтворення мовної одиниці із загальним значенням за допомогою мовної одиниці з більш конкретним значенням [87: 114].

- (60) “*That is the fastest way to get hostages out and aid in, and to stop the fighting and loss of life*” (PMSSAO: URL) – «Це найшвидший спосіб визволити заручників і надати допомогу, а також зупинити бойові дії й зменшити людські втрати» – До наведеного евфемізму було застосовано тактику конкретизації, оскільки в українській мові відсутній прямий відповідник.
- (19) “*When we strengthen our alliances, we amplify our power as well as our ability to disrupt threats before they can reach our shores*” (RPBAPW: URL) – «Зміцнюючи союзи, ми накопичуємо сили й можливості, щоб протистояти загрозам ще до того, як вони ступлять на наші береги» – У наведеній метонімії було застосовано конкретизацію для посилення експресивності виразу.

Модуляція – це відтворення мовної одиниці не словниковим відповідником, а одиницею, чиє значення пов’язане контекстуально [87: 114], тобто слова, які не є еквівалентними відповідниками одне одного, використовуються, щоб передати одне значення та ідею.

- (3) “*We shined the light of lamp on – of liberty on oppressed people*” (RPBAPW: URL) – «Ми запалили світло свободи для тих, що живуть під утиском» – У наведеному прикладі модуляцію було реалізовано для збереження алітерації.
- (50) “*Sadly, the far-left is actively working to erase our God-given rights, shut down faith-based charities, ban religious believers from the public square, and silence Americans who believe in the sanctity of life*” (RPTAML: URL) – «На жаль, ультраліві активно працюють над тим, щоб стерти наші дані Богом права, закрити релігійні благодійні організації, заборонити вірянам з’являтися на публічних площах і змусити американців, які вірять у

святість життя, мовчати» – У наведеній лексичній одиниці префікс має усталений український відповідник.

- (95) “*And now, a rise in political extremism, white supremacy, domestic terrorism that we must confront and we will defeat*” (USPJBCV: URL) – «І тепер посилення політичного екстремізму, білий супремасизм, внутрішній тероризм, яким ми зобов’язані протистояти і які ми переможемо» – Наведене модальне дієслово було замінено на схоже за значенням, щоб відтворити прагматичний ефект оригіналу.

Однак здебільшого тактика модуляції застосовується, якщо словниковий відповідник не є стилістично або контекстуально доречним чи має низьку сполучуваність з іншими словами. Метою є збереження прагматичного впливу одиниці мови оригіналу, як наведено в прикладах нижче.

- (52) “*In Atlanta, Georgia, a brave Black mother and her daughter, Ruby Freeman and Shaye Moss, were doing their jobs as elected workers until Donald Trump and his MAGA followers targeted and threatened them, forcing them from their homes and unleashing racist vitriol on them*” (STAJA: URL) – «В Атланті, штат Джорджія, дві відважні афроамериканки, мати й донька, на ім’я Рубі Фрімен і Шей Мосс, виконували свою роботу як виборні працівники, коли Дональд Трамп і його прихильники напали на них і погрожували, змусивши їх покинути свої домівки й виливши на них расистську жовч» – Словниковий еквівалент наведеної лексичної одиниці – «купорос» або «уїдливість» (БАУС: 723). Шляхом асоціації було підбрано слово, яке відтворює метафоричність і емотивність висловлювання.
- (43) “*And they’re working right now, as I speak, in state after state to give power to decide elections in America to partisans and cronies, empowering election deniers to undermine democracy itself*” (RCBSN: URL) – «І поки я говорю, саме в цю мить, вони працюють у штаті за штатом, щоб дати партійникам і своїм друзькам владу над виборами в Америці. Це дає змогу противникам виборів підірвати саму демократію» – Словниковий

еквівалент наведеної лексичної одиниці – «нерозлучний друг» (ВАУС: 180).

- (7) “*But this is the single greatest threat to our country right now is the people pouring into our country*” (FPTBBN: URL) – «Але єдина найбільша загроза для нашої країни прямо зараз – це люди, що ринуть сюди» – У наведеному прикладі було використано модуляцію зі збереженням метафоричного значення руху води.
- (28) “*I want to make a whole-hearted and unequivocal apology for this terrible injustice*” (RSAVTI: URL) – «Я хочу щиро й відкрито попросити вибачення за цю жахливу несправедливість» – Наведений прикметник означає «висловлено чітко й повністю» (CD: URL) і не має прямого еквівалента українською мовою.
- (6) “*Politics need not be a raging fire destroying everything in its path*” (IAPJB: URL) – «Політика не повинна бути пекучим вогнем, який знищує все на своєму шляху» (ППСДБ: URL).
- (72) “*But the democrats forced the vote this summer as recently as June on the piece legislation that is so extreme that the only countries in the world is subscribed to this are China, North Korea and Iran*” (SDUSSD: URL) – «Але демократи примусово винесли на голосування цього літа, аж у червні, законопроект, чиї наслідки настільки радикальні, що єдиними країнами у світі, які підписалися під ним, це Китай, Північна Корея та Іран».
- (10) “*Before we begin, I’d like to say that free speech is under assault like never before*” (RPTMNB: URL) – «Перш ніж ми почнемо, я хотів би сказати, що, як ніколи раніше, свобода слова під загрозою».
- (11) “*The impeachment hoax is a continuation of the greatest and most vicious witch hunt in the history of our country, and it is causing tremendous anger and division and pain – far greater than most people will ever understand, which is very dangerous for the USA, especially at this very tender time*” (RPTMNB: URL) – «Містифікація докола імпічменту – це продовження найбільшого й найжорстокішого полювання на відьом в історії нашої

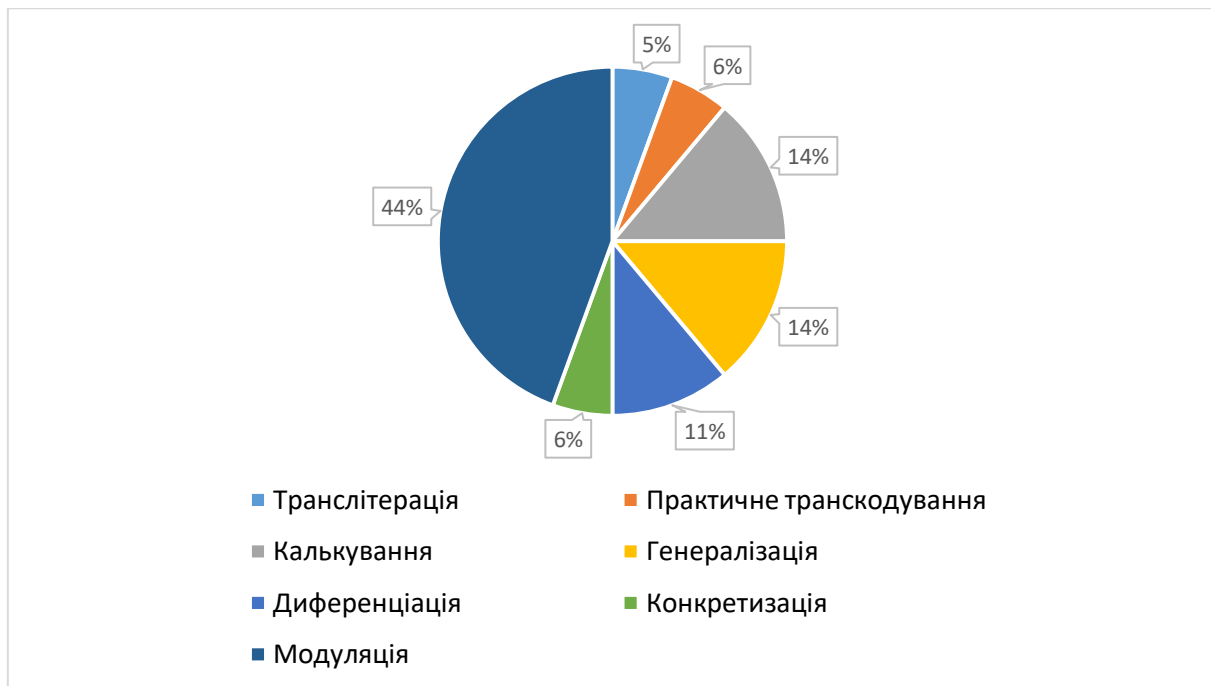
країни. І це викликає нестерпний гнів, розбрат і біль – набагато сильніше, ніж більшість людей коли-небудь зрозуміють, що дуже небезпечно для США, особливо в цей непростий час».

- (35) “*When I took office, we inherited a broken, dysfunctional, and open border*” (RPTMNB: URL) – «Коли я прийшов до влади, нам дістався понівечений неефективний відкритий кордон».
- (36) “*This policy was exploited by vicious criminal organizations, who understood the laws better than our people understood them for years, to spread misery and suffering and drugs all across the hemisphere*” (RPTMNB: URL) – «Цією політикою зловживали безпощадні злочинні організації, які розуміли закон краще, ніж наші люди протягом років, сіючи горе, страждання і поширюючи наркотики по всій півкулі».
- (53) “*It’ll be an absolute travesty for our country*” (RPTMNB: URL) – «Це буде повне знуцання з нашої країни».
- (5) “*We’ve taken steps to acknowledge and address systemic racism and the scourge of white supremacy in our own country*” (RPBAPW: URL) – «Ми вжили заходів, щоб визнати й подолати системний расизм і горе, яке приносить білий супремасизм в нашій країні».
- (31) “*We saw to the production and the distribution of literally billions of supplies, of personal protective equipment. And all along the way, this President and this team were in a relentless drive to save lives*” (RVPLWE: URL) – «Ми подбали про виробництво й розподіл буквально мільярдів партій засобів індивідуального захисту. І весь цей час президентом і цією командою керувало невтомне бажання рятувати життя».

Під час перекладу було застосовано лексичні й лексико-семантичні тактики, а саме транслітерацію, практичне транскодування, калькування, генералізацію, диференціацію, конкретизацію та модуляцію (Мал. 3.1.).

У результаті перекладацького аналізу було виявлено, що найбільш частотним було використання модуляції (44%).

Лексичні й лексико-семантичні перекладацькі тактики для відтворення маніпулятивного впливу в текстах політичного дискурсу

3.3 Граматичні тактики як засіб передачі маніпулятивного впливу під час перекладу текстів політичного дискурсу

Транспозиція, або переміщення – це зміна порядку слів у словосполученні або реченні, яка часто зумовлена відмінностями в актуальному членуванні речення або граматичними особливостями мови перекладу [87: 112]. Оскільки англійська й українські мови відрізняються традиціями структуризації речень, транспозиція необхідна для відтворення більш плавної та природної мови, щоб не перешкоджати здійсненню маніпулятивного впливу.

У межах словосполучення ця тактика може бути зумовлена стилістичними відмінностями:

- (34) “*We can’t let petty, partisan, angry politics get in the way of our responsibilities as a great nation*” (RUSRSIU: URL) – «*Ми не можемо дозволити, щоб дріб’язкова розлючена партійна політика завадила нам втілити нашу відповідальність як великої нації*» (БА: URL).

На рівні речення використання транспозиції може бути обґрунтовано відмінностями в актуальному членуванні речення:

- (8) “*And folks, on the subject of transnational gangs, let’s be perfectly clear: the President’s medieval vanity project is not going to stop them*” (OA: URL) – «І, друзі, щодо транснаціональних угруповань, будьмо відвертими: середньовічний проєкт марнославства президента їх не зупинить».
- (10) “*Before we begin, I’d like to say that free speech is under assault like never before*” (RPTMNB: URL) – «Перш ніж ми почнемо, я хотів би сказати, що, як ніколи раніше, свобода слова під загрозою».
- (39) “*The choice is clear. Donald Trump’s campaign is about him, not America, not you. Donald Trump’s campaign is obsessed with the past, not the future*” (STAJA: URL) – «Вибір очевидний. Кампанія Дональда Трампа не про Америку, не про вас, а про нього самого. Кампанія Дональда Трампа спрямована не в майбутнє, а в минуле».

У випадках, коли порядок слів також має елемент експресивності, транспозиція може використовуватися для відтворення маніпулятивного впливу, як наведено в прикладі нижче.

- (78) “*No true supporter of mine could ever endorse political violence. No true supporter of mine could ever disrespect law enforcement or our great American flag. No true supporter of mine could ever threaten or harass their fellow Americans*” (SVC: URL) – «Справжній мій прихильник нізащо б не підтримав політичне насильство. Справжній мій прихильник нізащо б не виявив зневагу до правоохоронця або нашого чудового американського прапора. Справжній мій прихильник нізащо б не погрожував або утискав іншого американця» – У цьому прикладі в межах рекурентного словосполучення було використано транспозицію, щоб посилити маніпулятивну потенцію повторювання.
- (90) “*Never again would we bow down to a king* (STAJA: URL) – Ніколи знову не схилимося ми перед королем” – «У наведеному прикладі

транспозиція дає змогу відтворити незвичний порядок слів для українського речення для збереження маніпулятивного впливу інверсії».

Особливим випадком застосування транспозиції продемонстровано в цьому прикладі:

- (1) “*Without this core principle, there is no border, there is no law, there is no order*” (RPTMNB: URL) – «Без цього ключового принципу немає кордону, немає порядку, немає закону» – За допомогою зміни порядку словосполучень вдалося відтворити риму оригінального висловлення, що в поєднанні з наявним асонансом зумовлює ритмізацію. Наведені фонетичні засоби відіграють важливу роль у здійсненні прихованого впливу.

Граматична заміна – це відтворення граматичної одиниці мови-джерела іншою граматичною одиницею мови перекладу. Заміна може реалізуватися на морфологічному й синтаксичному рівнях [87: 113].

На **морфологічному** рівні ця тактика представлена зміною дієслівного часу, форми дієслова, частини мови тощо.

- (9) “*If you believe like I do that money has corrupted our politics and career politicians who spent decades in congress stopped caring about regular folks, than I’m going to ask you to...*” (SDUSSD: URL) – «Якщо ви, як і я, вважаєте, що гроші корумпували нашу політику, а політикани, які провели десятиліття в Конгресі, перестали дбати про звичайних громадян, тоді я попрошу...» – У наведеному прикладі здійснено заміну дієслівного часу через нетотожність систем часів в англійській і українській мовах.
- (56) “*At this very moment, smugglers and coyotes are preparing to surge the border if our policies are loosened or removed*” (RPTMNB: URL) – «У цей самісінький момент контрабандисти з півдня готуються прорватися через кордон, якщо наша політика буде послаблена або скасована» – Під час перекладу було додано суфікс до прикметника, щоб посилити маніпулятивний ефект залякування.

- (17) “*Over the past two weeks, I’ve spoken with the leaders of many of our closest friends – Canada, Mexico, the UK, Germany, France, NATO, Japan, South Korea, Australia – to being [begin] reforming the habits of cooperation and rebuilding the muscle of democratic alliances that have atrophied over the past few years of neglect and, I would argue, abuse*” (RPBAPW: URL) – «За останні два тижні я говорив із лідерами багатьох наших найближчих союзників – Канади, Мексики, Великої Британії, Німеччини, Франції, НАТО, Японії, Південної Кореї, Австралії – щоб почати реформувати звички співпраці й відновити м’язи демократичних альянсів, які атрофувалися за останні кілька років недбалості й, я б сказав, свавілля» – У наведеному прикладі змінено число іменника з огляду на стилістичні особливості використання цього слова в українській мові.
- (45) “*The first action will save American seniors billions of dollars by preventing middlemen – the famous middlemen, they call them – from ripping off Medicare patients with high prescription prices*” (RPTDLPDP: URL) – «Перший крок заощадить американським пенсіонерам мільярди доларів, оскільки не дасть змогу перепродувачам – “славнозвісним” перепродувачам, як вони кажуть – обдирати пацієнтів Medicare високими цінами на рецептурні препарати» – У наведеному прикладі змінено дієслівну форму відповідно до правил української мови.
- (61) “*I just hope they keep it. I hope they have the courage to keep it, because the powerful drug lobby – big pharma – is putting pressure on people like you wouldn’t believe*” (RPTDLPDP: URL) – «Я просто сподіваюся, що вони дотримаються її. Сподіваюся, у них вистачить мужності дотриматися її, тому що потужне фармацевтичне лобі, великі фармацевтичні компанії, тисне на людей так, що ви уявити не зможете» – У наведеному прикладі змінено частину мови слова.
- (58) “*Last night, at my direction, the United States military successfully executed a flawless precision strike that killed the number-one terrorist anywhere in the world, Qasem Soleimani*” (RPTKQS: URL) – «Минулої ночі

за моїм наказом американські збройні сили успішно завдали бездоганний високоточний удар, в результаті якого був убитий терорист номер один у всьому світі – Касем Сулеймані» (ТЗВВТ: URL) – У наведеному прикладі змінено частину мови слова.

- (13) “*And I say it, and I say it all the time now, more and more: We are draining the swamp like nobody in history has ever drained the swamp*” (RPTPPO: URL) – «І я кажу це, і продовжуватиму щоразу казати: ми осушуємо болото так, як ніхто ніколи раніше» – У наведеному прикладі здійснено заміну дієслівного часу через нетотожність систем часів в англійській і українській мовах.

- (63) “*Last year, lawmakers in New York cheered with delight upon the passage of legislation that would allow a baby to be ripped from the mother’s womb right up until delivery*” (RVPPLWE: URL) – «Минулого року депутати Нью-Йорку радісно вітали прийняття закону, який дозволив би виривати дитину з материнської утроби аж до самих пологів» – У наведеному прикладі здійснено заміну стану дієслова.

- (37) “*Wearing a mask isn’t a political statement – it’s a patriotic duty*” (WMPS: URL) – «Носіння маски – це не політична заява, а обов’язок патріота» – У наведеному прикладі змінено частину мови слова.

Крім того, морфологічна заміна використовується під час відтворення пасивного стану українською мовою. Існує кілька способів реалізації цього, як наведено в прикладах нижче.

– Дієприкметник:

- (91) “*For example, Medicare Part B recipients are forced to spend five times more for a common breast cancer medication than patients in other countries*” (RPTDLPDP: URL) – «Наприклад, учасники програми Medicare Part B змушені витратити вп’ятеро більше на звичайні ліки проти раку молочної залози, ніж пацієнти в інших країнах».

- (92) “*But some mistakes were made – not borne of ill will or bad intentions, quite the opposite, in fact – but mistakes nonetheless*” (RSFSPM: URL) – «Але

певні помилки були допущені. Не через лихі наміри, а насправді навпаки, але все ж помилки».

– Дієслівна форма на -но:

• (46) “*In the past, drug companies have been allowed to identify ... exploit a misguided program called “Unapproved Drugs Initiative – that’s “Unapproved Drugs Initiative,” ...”* (RPTDLPDP: URL) – «Раніше фармацевтичним компаніям було дозволено виявляти... експлуатувати програму, що вводила в оману людей, під назвою “Ініціатива щодо незатверджених лікарських засобів”».

– Активний стан:

• (48) “*For generations, the American people have been abused by big pharma and their army of lawyers, lobbyists, and bought-and-paid-for politicians”* (RPTDLPDP: URL) – «Поколіннями з американців знущалися фармацевтичні гіганти та їхня армія адвокатів, лобісти й продажні політики».

На **синтаксичному** рівні ця тактика представлена зміною синтаксичної конструкції, структури речення тощо.

• (85) “*You know, the assault on Israel echoes nearly 20 months of war, tragedy, and brutality inflicted on the people of Ukraine – people that were very badly hurt since Putin launched his all-out invasion”* (RUSRSIU: URL) – «*Напад на Ізраїль є відлунням майже 20 місяців війни, трагедії та жорстокості, заподіяної народу України. Народу, який надзвичайно постраждав після того, як Путін розпочав повномасштабне вторгнення»* (ГТЗБ: URL) – У наведеному прикладі повторення відтворено за допомогою фрагментації речення для посилення експресивності.

• (37) “*Wearing a mask isn't a political statement – it's a patriotic duty”* (WMPS: URL) – «Носіння маски – це не політична заява. Це обов’язок патріота» – У наведеному прикладі повторення відтворено за допомогою фрагментації речення для посилення експресивності.

- (89) “*That is the true genius of America – a faith in simple dreams, an insistence on small miracles. That we can tuck in our children [...] That we can say what we think, write what we think, without hearing a sudden knock on the door. That we can have an idea and start our own business without paying a bribe. That we can participate in the political process without fear of retribution, and that our votes will be counted at least, most of the time” (BORDNC: URL) – «Ось у чому справжня сила Америки – віра в прості мрії, наполягання на. У тому, що ми можемо вкладати дітей спати [...] У тому, що ми можемо казати те, що думаємо, писати, що думаємо, і до нас ніхто не постукає в двері. У тому, що можемо з власної ідеї розвинути бізнес і не давати хабаря. У тому, що ми можемо брати участь у політичному житті й не боятися помсти, і що наші голоси будуть враховані, принаймні в більшості випадків» – У наведеному прикладі використано дві паралельні конструкції з повторенням: (1) повторення “*that we can*” передано іншим типом сполучника «у тому, що»; і (2) герундіальна конструкція з “*without*” була передана інфінітивом.*

Додавання – це компенсація семантичної або граматичної втрати шляхом додавання слова або слів [87: 113]. Під час перекладацького аналізу було виявлено, що тактика додавання здебільшого використовується для посилення експресивності й емотивності висловлення. У таких випадках додаються сполучники, прислівники, частки тощо, як наведено в прикладах нижче.

- (44) “*I run for the US Senate because I am fed up, fed up with the hyper partisanship and crippling dysfunction of our government*” (SDUSSD: URL) – «Я балотуюся до Сенату США, тому що мені набридла, просто набридла сліпа прихильність і повна недієздатність нашої влади».
- (38) “*If you count the legal votes, I easily win. If you count the illegal votes, they can try to steal the election from us*” (RPTE: URL) – «Якщо порахувати законні голоси, я легко виграю. Якщо рахувати і незаконні голоси, вони можуть спробувати вкрасти у нас вибори» (ТСПТ: URL).

- (41) “*At the national level, our opponents’ major donors were Wall Street bankers and special interests. Our major donors were police officers, farmers, everyday citizens*” (RPTЕ: URL) – «На національному рівні основними спонсорами наших опонентів були банкіри з Уолл-стріт і лобісти. Нашими ж основними спонсорами були поліціянти, фермери й пересічні громадяни».
- (79) “*As I have consistently said throughout my administration, we believe in respecting America’s history and traditions, not tearing them down. We believe in the rule of law, not in violence or rioting*” (RPTMNB: URL) – «Протягом усієї каденції я завжди наголошував, що ми віримо в повагу до історії та традицій Америки, а не в їх руйнування. Ми віримо у верховенство права, а не в насильство й бунтування».
- (87) “*But when you think that our nation, for the exact same pill out of the exact same box, often made in the exact same factory, same company – and you take a look at the – the cost was so much more*” (RPTDLPDP: URL) – «Але якщо задуматися, у нашій країні за таку саму пігулку з такої самої коробки, часто зробленої на тій самій фабриці тієї самої компанії, – і ви поглянете на ціну – вона буде значно вища».
- (69) “*Tonight, I stand before you to share the incredible results. Jobs are booming, incomes are soaring, poverty is plummeting, crime is falling, confidence is surging, and our country is thriving and highly respected again*” (TSUA: URL) – «Сьогодні я стою перед вами, щоб поділитися неймовірними результатами. Кількість робочих місць активно збільшується, доходи населення стрімко зростають, бідність різко падає, злочинність знижується, довіра зміцнюється, і наша країна знову процвітає й користується великою повагою».
- (47) “*Then they’ve jacked up the prices by as much as 1,000 to 5,000 percent on this product. This program has also caused shortages of important medicines*” (RPTDLPDP: URL) – «Потім вони різко підняли ціни на цей

продукт на 1000–5000 відсотків. Ця програма також спричинила дефіцит важливих ліків».

Крім того, додавання може бути зумовлено граматичними або стилістичними особливостями мови перекладу, як продемонстровано в наведених нижче прикладах.

- (11) “*The impeachment hoax is a continuation of the greatest and most vicious witch hunt in the history of our country, and it is causing tremendous anger and division and pain – far greater than most people will ever understand, which is very dangerous for the USA, especially at this very tender time*” (RPTMNB: URL) – «Містифікація довкола імпічменту – це продовження найбільшого й найжорстокішого полювання на відьом в історії нашої країни. І це викликає нестерпний гнів, розбрат і біль – набагато сильніше, ніж більшість людей коли-небудь зрозуміють, що дуже небезпечно для США, особливо в цей непростий час».
- (54) “*Let me bring greetings from a man who from early on in this administration, and as a candidate, made it clear that he would stand up for the sanctity of human life*” (RVPPLWE: URL) – «Дозвольте мені передати вітання від чоловіка, який із самого початку роботи в цій адміністрації, а також як кандидат чітко дав зрозуміти, що буде відстоювати принцип святості людського життя».

Додавання також необхідне для відтворення модального дієслова “will”, яке не має прямого еквівалента в українській мові.

- (96) “*Trust is earned. And I will earn yours*” (RSFSPM: URL) – «Довіру треба заслужити. І я обов’язково заслужу вашу».
- (97) “*I know it will upset some people and you will hear a lot of criticism about it*” (PMRIM: URL) – «Я впевнений, що декого це, певно, засмутить і лунатиме багато критики із цього приводу».

Опущення – це опускання слова або слів, щоб уникнути семантичної надлишковості без втрати значення та ефекту [87: 113], як наведено в прикладах нижче.

- (33) “*The terrorist group Hamas unleashed pure, unadulterated evil in the world*” (RUSRSIU: URL) – «Терористичне угрупування «Хамас» випустило у світ чисте зло» (ГТЗБ: URL).

- (15) “*In particular, if our border security measures are reversed, it will trigger a tidal wave of illegal immigration – a wave like you’ve never seen before*” (RPTMNB: URL) – «Зокрема, якщо наші заходи з охорони кордону буде скасовано, це призведе до припливу нелегальної імміграції. Припливу, якого ви ще ніколи не бачили».

Опущення також може бути корисним, щоб оптимізувати плавність мовлення без шкоди прагматичному ефекту. У наведених нижче прикладах ця тактика застосовується для речень із рекурентними елементами.

- (83) “*What we know is big oil companies are making record profits, literally record profits*” (SDUSSD: URL) – «Що ми знаємо, так це те, що великі нафтові компанії отримують рекордні, буквально рекордні прибутки».

- (40) “*Democrats are the party of the big donors, the big media, the big tech, it seems. And Republicans have become the party of the American worker, and that’s what’s happened*” (RPTE: URL) – «Так склалося, що демократи виявилися партією великих спонсорів, ЗМІ й технологічних гігантів, а республіканці – партією американських робітників».

- (81) “*Now, instead of “catch and release,” we have “detain and remove.” It’s called “detain and remove.” Doesn’t that sound better?*” (RPTMNB: URL) – «Тепер замість “зловити й відпустити” ми керуємося правилом “затримати й вивезти”. “Затримати й вивезти”. Хіба так не звучить краще?»

- (100) “*For all those of you who voted for President Trump, I understand the disappointment tonight*” (USPJBCV: URL) – «Звертаючись до всіх тих серед вас, хто голосував за президента Трампа: я розумію ваше розчарування цього вечора».

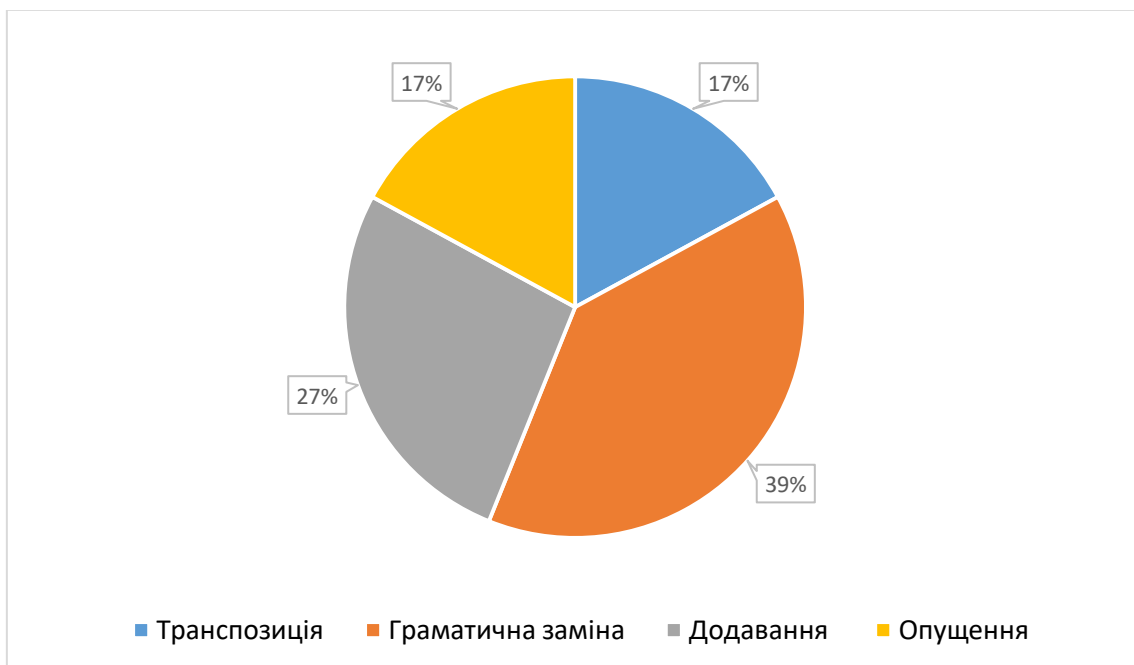
Крім того, опущення лексичної одиниці було застосовано, щоб зберегти алітерацію мовою перекладу, як продемонстровано нижче.

- (3) “*We shined the light of lamp on – of liberty on oppressed people*” (РРВАРВ: URL) – «Ми запалили світло свободи для тих, що живуть під утиском».

Під час перекладу було застосовано граматичні тактики, як-от транспозицію, граматичну заміну, додавання та опущення (Мал. 3.2.).

Мал. 3.2.

Граматичні перекладацькі тактики для відтворення маніпулятивного впливу в текстах політичного дискурсу

У результаті перекладацького аналізу було зафіксовано, що найбільш частотними тактиками виявилися граматична заміна (39%) і додавання (27%).

3.4 Лексико-граматичні тактики як засіб передачі маніпулятивного впливу під час перекладу текстів політичного дискурсу

Антонімічний переклад – це відтворення шляхом використання одиниць із протилежним значенням без втрати сенсу оригіналу, здебільшого заміною

заперечення ствердженням і навпаки, а також застосування семантичних антонімів [87: 115].

- (70) “*I will spare no effort, none, or any commitment to turn around this pandemic*” (USPJBCV: URL) – «Я докладу всіх можливих зусиль, зроблю все можливе, щоб зупинити цю пандемію» – У наведеному прикладі було використано гіперболу з метою підсилення значення. Під час перекладу гіперболу було втрачено, але за допомогою антонімічного перекладу, було передано експресивність і емотивність висловлення.
- (71) “*These are numbers that nobody has ever even contemplated, and that doesn't include lifesaving drugs like insulin, which will be even higher*” (RPTDLPDP: URL) – «Це цифри, які ніхто ніколи ще не бачив, і це без урахування життєво важливих ліків, як-от інсулін, які будуть ще вищими» – У наведеному прикладі гіпербола відтворена за допомогою антонімічного перекладу для збереження наголосу й експресивності.

Компенсація – це заміна мовних одиниць елементами мови перекладу, які пов’язані з одиницями оригіналу лише частково або взагалі не є їх еквівалентними відповідниками, щоб компенсувати втрату значення [87: 116].

- (76) “*No true supporter of mine could ever endorse political violence. No true supporter of mine could ever disrespect law enforcement or our great American flag. No true supporter of mine could ever threaten or harass their fellow Americans*” (SVC: URL) – «Справжній мій прихильник нізащо б не підтримав політичне насильство. Справжній мій прихильник нізащо б не виявив зневагу до правоохоронця або нашого чудового американського прапора. Справжній мій прихильник нізащо б не погрожував або утискав іншого американця» – У наведеному прикладі маніпулятивний вплив досягається за допомогою модального дієслова. Його прямий еквівалент українською мовою – «могли» або «могли б», який має вищий ступінь упевненості, ніж англійське дієслово. Щоб передати смисловий наголос, під час перекладу модальне дієслово було замінено прислівником «нізащо» і умовним способом дієслова (частка «б»).

- (32) “*This army that lacked blankets and food, clothes and shoes. This army whose march left bloody, bare footprints in the snow. This ragtag army made up of ordinary people*” (STAJA: URL) – «Ця армія, у якої не було ковдр, їжі, одягу й взуття. Ця армія, чия хода залишала кроваві сліди босих ніг на снігу. Ця армія, що була збіговиськом звичайнісіньких людей» – У наведеному прикладі використано епітет “*ragtag*” для смислового наголосу й емотивності. Цей прикметник означає «неохайний і неорганізований» (CD: URL), і його словниковий відповідник у ролі іменника – «сбрід» (БАУС: 540). Епітет було відтворено за допомогою пояснення та більш нейтрального терміна, а емотивність було компенсовано шляхом додавання експресивного суфікса -ісіньк- у прикметнику «звичайний».
- (9) “*If you believe like I do that money has corrupted our politics and career politicians who spent decades in congress stopped caring about regular folks, than I’m going to ask you to...*” (SDUSSD: URL) – «Якщо ви, як і я, вважаєте, що гроші корумпували нашу політику, а політикани, які провели десятиліття в Конгресі, перестали дбати про звичайних громадян, тоді я попрошу...» – У наведеному прикладі для здійснення маніпулятивного впливу використано негативно оцінну лексику. Під час перекладу було опущено іменник «career» і негативну оцінку було компенсовано за допомогою суфікса -ан.
- (74) “*Removing these protections would invite a public health catastrophe of epic proportions*” (RPTMNB: URL) – «Якщо ми приберемо ці обмеження, це призведе до катастрофи величезних масштабів у сфері захисту здоров’я» – У наведеному прикладі використано гіперболу. Словниковий еквівалент прикметника *epic* – ‘епічний’ (БАУС: 254), який має позитивні конотації та не відповідає контексту. З метою передачі смислового наголосу цей прикметник було замінено на «величезний», й експресивність компенсовано за допомогою суфікса -езн-.

- (65) “ICE and Border Patrol agents swore a sacred oath to uphold the law, and no political appointee should ever order them to violate that oath” (RPTMNB: URL) – «Агенти міграційної та митної правоохоронної служби й прикордонного патруля дали священну присягу дотримуватися закону, і жоден політик не має права наказати порушити її» – У наведеному прикладі використано інтенсифікатор, який було замінено на словосполучення «не має права», оскільки дослівний переклад «ніколи не повинен» не відповідає рівню експресивності.
- (2) “I only hope and pray that your voice will be heard, honored, heeded, and respected long into the future” (RPTMNB: URL) – «Я лише сподіваюся та молюся, що ваш голос чутимуть, цінуватимуть і поважатимуть надалі в майбутньому» – У наведеному прикладі використано алітерацію. Оскільки фонетичні засоби маніпуляції важко відтворити мовою перекладу, було здійснено спробу компенсувати її ритмізацією шляхом використання дієслів з однаковим закінченням.
- (66) “And President Donald Trump has kept his word every single day” (RVPPLE: URL) – «І президент Дональд Трамп дотримувався свого слова кожнісінького дня» – У наведеному прикладі маніпулятивний вплив інтенсифікатора було компенсовано прикметником з емотивним суфіксом -ісіньк-.
- (51) “We had big pharma against us. We had the media against us. We had big tech against us” (RPTDLPDP: URL) – «Фармацевтичні гіганти були проти нас. ЗМІ були проти нас. Технологічні гіганти були проти нас» – У наведеному прикладі використано контекстуальну оцінну лексику. Для передачі ставлення мовця прикметник “big” було компенсовано в українській іменником «гіганти», який може мати негативну конотацію.
- (82) “I speak today as President of the United States at the very start of my administration, and I’m sending a clear message to the world: America is back. The transatlantic alliance is back” (RPBVMS: URL) – «Сьогодні я виступаю як Президент Сполучених Штатів на самому початку каденції та

даю світові чітко зрозуміти: Америка повертається. Трансатлантичний альянс повертається» – У наведеному прикладі повторювана словосполучка замінюється дієсловом у теперішньому часі для збереження ритмізації, яка досягається повторенням.

- (25) “*Our nation is shaped by the constant battle between our better angels and our darkest impulses*” (USPJBCV: URL) – «Наша нація формується в нескінченній битві між найкращим і найтемнішим у нас» – У наведеному прикладі використана ідіома, що означає «найкращі риси». Її було частково експліковано, а для збереження контрасту й виразності висловлювання «найтемніші імпульси» було скорочено до «найтемнішого», що створює паралельність.

Повна реорганізація – це повна зміна внутрішньої форми висловлення зі збереженням логічних і семантичних зв’язків [87: 115]. У наведених нижче прикладах повна реорганізація реалізована як необхідний інструмент адекватності перекладу відповідно до стилістики української мови зі збереженням оригінального значення та маніпулятивного впливу, який досягається шляхом емотивності й експресивності висловлювання.

- (93) “*What would happen if we walked away? We are the essential nation*” (RUSRSIU: URL) – «Що б сталося, якби ми відвернулися? Ми провідна держава».
- (64) “*No government should ever be involved in telling you what you can do with your body nor your autonomy*” (SDUSSD: URL) – «Ні за яких умов уряд не може диктувати вам, як розпоряджатися власним тілом чи автономією».
- (67) “*You have no idea how much our nation loves you and respects you. I don’t think you do have an idea, but it’s true*” (RPTMNB: URL) – «Ви навіть не знаєте, як вас любить і поважає народ. Не думаю, що у вас є хоча б і крихта уявлення, але це так».
- (68) “*I mention all of that today because it is just emblematic of an administration that has counted the lives of every one of our citizens precious*”

and important” (RVPPLWE: URL) – «Я згадую все це сьогодні, тому що це просто символічно для адміністрації, яка без винятку цінує та поважає життя кожного громадянина».

- (73) “*This is the most extreme piece of legislation I have ever seen across the senate floor*” (SDUSSD: URL) – «Я ще ніколи не бачив більш екстремістського законопроекту, винесеного на розгляд у Палаті Сенату».
- (77) “*He is the governor that his actions showed that he is trapping children in school*” (RIGD: URL) – «Це губернатор, який своїми діями робить зі шкіл капкан для дітей».
- (81) “*Now, instead of “catch and release,” we have “detain and remove.” It’s called “detain and remove.” Doesn’t that sound better?*” (RPTMNB: URL) – «Тепер замість “зловити й відпустити” ми керуємося правилом “затримати й вивезти”. “Затримати й вивезти”. Хіба так не звучить краще?»

Повна реорганізація також використовується під час відтворення ідіоматичних виразів, коли в мові перекладу є аналогічний відповідник, як наведено в прикладі нижче.

- (27) “*They promote authoritarian leaders, and they fan the flames of political violence that are a threat to our personal rights, to the pursuit of justice, to the rule of law, to the very soul of this country*” (RCBSN: URL) – «Вони просувають авторитарних лідерів і підливають масло у вогонь політичного насильства, яке загрожує нашим особистим правам, прагненню до справедливості, верховенству права – самому фундаменту цієї країни».

Описовий переклад – це відтворення мовної одиниці шляхом пояснення (експлікації). Ця тактика може використовуватися з різною метою. У наведених нижче прикладах описовий переклад використовується для реалізації маніпулятивного потенціалу лексичної одиниці з негативною конотацією.

- (16) “*They look at the mob that stormed the United States Capitol on January 6th – brutally attacking law enforcement – not as insurrectionists who placed a dagger to the throat of our democracy, but they look at them as patriots*”

(RCBSN: URL) – «Вони дивляться на цей агресивний натовп, який штурмував Капітолій 6 січня, жорстоко нападаючи на правоохоронців, не як заколотників, які приставили ніж до горла нашої демократії, а як на патріотів».

- (24) “*And they’re coming because they think that it’s gravy train at the end; it’s going to be a gravy train”* (RPTMNB: URL) – «І вони йдуть, тому що думають, що врешті їх чекає халява. Що справді буде халява».
- (12) “*The second rule we are finalizing today will transform the way the U.S. government pays for drugs to end global freeloading on the backs of American citizens and American patients*” (RPTDLPDP: URL) – «Друга постанова, роботу над якою ми завершуємо сьогодні, змінить те, як уряд США оплачує ліки, і покладе край глобальному паразитованню на американських громадянах і пацієнтах».
- (48) “*For generations, the American people have been abused by big pharma and their army of lawyers, lobbyists, and bought-and-paid-for politicians*” (RPTDLPDP: URL) – «Поколіннями з американців знущалися фармацевтичні гіганти та їхня армія адвокатів, лобісти й продажні політики».
- (4) “*From the instant I took office, I moved rapidly to revive the U.S. economy – slashing a record number of job-killing regulations, enacting historic and record-setting tax cuts, and fighting for fair and reciprocal trade agreements*” (TSUA: URL) – «Одразу після вступу на посаду я швидко почав відроджувати економіку США: урізав рекордну кількість нормативних актів, що знищують робочі місця, запровадив історичне зниження податків і розпочав боротьбу за справедливі й взаємовигідні торговельні угоди».
- (14) “*And today’s Bill also ends the merry-go-round of legal challenges that have blocked our policy for too long*” (PMRIM: URL) – «А сьогоднішній законопроект також покінчить із нескінченим круговоротом правових проблем, які віддавна блокували нашу політику».

Крім того, експлікація потрібна для адекватного відтворення суспільно-культурних або політичних реалій країни мовця. Якщо реципієнт не відразу розумітиме суть сказаного, маніпулятивну потенцію слова буде втрачено, тому було здійснено спробу зрозуміло й влучно відтворити мовні одиниці в наведених нижче прикладах.

- (56) “*At this very moment, smugglers and coyotes are preparing to surge the border if our policies are loosened or removed*” (RPTMNB: URL) – «У цей самісінький момент контрабандисти з півдня готуються прорватися через кордон, якщо наша політика буде послаблена або скасована».
- (44) “*I run for the US Senate because I am fed up, fed up with the hyper partisanship and crippling dysfunction of our government*” (SDUSSD: URL) – «Я балотуюся до Сенату США, тому що мені набридла, просто набридла сліпа прихильність і критична недієздатність нашої влади».
- (84) “*Our agenda is relentlessly pro-worker, pro-family, pro-growth, and, most of all, pro-American*” (TSUA: URL) – «Пріоритетами нашого порядку денного незмінно залишаються права працівників, сімейні цінності, економічне зростання, і, найголовніше, самі американці й Америка».
- (20) “*We must end this uncivil war that pits red against blue, rural versus urban, conservative versus liberal*” (IAPJB: URL) – «Ми повинні покласти край цій негромадянській війні, в якій червоний колір протиставляється синьому, село виступає проти міста, консервативне є в опозиції до ліберального» (ППСДБ: URL).
- (21) “*To deliver an effective deterrent to those who wish to come here illegally...to restore people’s trust that the system is fair... and ultimately: to stop the boats*” (PMRIM: URL) – «Щоб ефективно стримувати прибуття в країну тих, хто хоче зробити це нелегально... відновити довіру в справедливість систему... і, зрештою, зупинити міграцію на човнах».

Описовий переклад також є одним із методів відтворення ідіоматичних виразів, як наведено в прикладах нижче.

- (23) “*We have set forth a pathway to make the American healthcare system work more efficiently to deliver better quality and lower costs, tackling longstanding problems that no other administration had the guts to do*” (RPTDLPDP: URL) – «Ми заклали підґрунтя для підвищення ефективності американської системи охорони здоров’я, щоб забезпечити кращу якість і меншу вартість. Це дасть змогу вирішити давні проблеми, на що не наважувалася жодна інша адміністрація».
- (22) “*Tragically, over the course of the past year, made so difficult because of covid-19, we have seen political violence spiral out of control*” (SVC: URL) – «На жаль, протягом минулого року, який був надскладним через COVID-19, ми стали свідками того, як політичне насильство вийшло з-під контролю».

Під час перекладу було використано лексико-граматичні тактики, зокрема антонімічний переклад, компенсацію, повну реорганізацію та описовий переклад.

Мал. 3.3.

Лексико-граматичні перекладацькі тактики для відтворення маніпулятивного впливу в текстах політичного дискурсу

У результаті перекладацького аналізу було виявлено, що описовий переклад (40%), компенсація (30%) і повна реорганізація (24%) використовувалися значно частіше, ніж антонімічний переклад (2%).

Згідно з нашим дослідженням щодо відтворення мовленнєвої маніпуляції в сучасних англійських текстах політичного дискурсу граматичні й лексико-граматичні перекладацькі тактики застосовуються майже з однаковою частотою, однак перевага надається граматичним тактикам. Лексичні тактики, а також дослівний і еквівалентний переклад перебувають у меншості (8%, 4% й 3% відповідно) (Мал. 3.3.).

Мал. 3.4.

Перекладацькі тактики для відтворення маніпулятивного впливу в текстах політичного дискурсу

Отже, аналіз фактичного ілюстративного матеріалу, а саме 100 речень зі 120 випадками маніпуляції, дає змогу прослідкувати частотність використання перекладацьких тактик для англійських текстів політичного дискурсу, а також певні тенденції та закономірності, що буде корисним для подальших досліджень у цій сфері.

Висновки до Розділу 3

1. Під час аналізу способів відтворення ілюстративного матеріалу було виявлено, що дослівний і еквівалентний переклад лексичних одиниць із маніпулятивною потенцією в сучасних англomовних текстах політичного дискурсу становить 5% і 3% відповідно. Це зумовлено тим, що через стилістичні й граматичні відмінності англійської та української мов важко підібрати відповідник зі збереженням прагматичного впливу.

2. Лексичні й лексико-семантичні тактики становили 8% і 23% відповідно. До лексичних тактик належать транслітерація (6%), практичне транскодування (6%) та калькування (14%). Останнє має найбільшу частотність у цій підгрупі. Підгрупа лексико-семантичних тактик охоплює генералізацію (14%), диференціацію (11%), конкретизацію (5%) і модуляцію (44%). Наведені тактики дають змогу перекладачеві відтворити не лише суть сказаного, а й прагматичний ефект, оскільки словникові відповідники часто не володіють тим самим рівнем експресивності або не мають достатнього рівня сполучуваності з іншими лексичними одиницями.

3. Частка граматичних тактик становить 34%, що є найвищим показником в межах дослідження. Це може бути обґрунтовано значними лексико-семантичними й граматико-синтаксичними розбіжностями між англійською та українською мовами. Ця група охоплює тактики, як-от транспозицію (17%), граматичну заміну (39%), додавання (27%) та опущення (17%). Найчастотнішою тактикою виявилася граматична заміна, яка також поділяється на морфологічну й синтаксичну заміну.

4. Четвертою групою способів перекладу є лексико-граматичні тактики, яка становить 28%. Наведені тактики охоплюють антонімічний переклад (6%), компенсацію (30%), повну реорганізацію (24%) та описовий переклад (39%).

ВИСНОВКИ

Невіддільною частиною маніпуляції є мова, й оскільки головною метою політичного дискурсу є досягнення, збереження та здійснення політичної та соціальної влади, вона стала головним інструментом впливу політичних діячів. Як було визначено, маніпуляція – це спроба мовця змінити переконання та дії людини шляхом методів, які приховують його наміри, і це відрізняє її від аргументації, переконання та примусу. Однак, що робить маніпуляцію важкою для ґрунтовного розгляду, це неможливість виокремити універсальні характеристики, ознаки чи лінгвістичний арсенал, які чітко й об'єктивно розмежовують маніпулятивне й неманіпулятивне мовлення.

Маніпуляція – це явище міждисциплінарного вивчення, оскільки воно не лише лінгвістичне, а й психологічне та когнітивне. Крім того, у контексті нашого дослідження промови політиків з елементами маніпуляції тісно пов'язані із соціологією. Саме тому під час відтворення технологій мовленнєвої маніпуляції перекладачі мають зважати не лише на текстову еквівалентність, а й прагматичну, тобто проаналізувати й урахувати комунікативний ефект і намір. Оскільки рушійними компонентами політики є ідеологія та влада, фахівцям варто здійснювати критичний аналіз дискурсу, який охоплює численні соціальні чинники.

Отже, якщо на меті не тільки еквівалентний переклад, а й адекватне відтворення маніпулятивних технологій у політичних текстах, перекладач має бути не лише знавцем обох мов, а й уважним спостерігачем за соціальною динамікою країни або спільноти мови-джерела й мови перекладу. У цьому процесі фахівець може послуговуватися стратегіями й тактиками перекладу на різних рівнях, зокрема лексичному, лексико-семантичному, граматичному й лексико-граматичному.

Під час дослідження феномену маніпуляції було визначено, що головною мішенню маніпуляції є емоції – як негативні, так і позитивні. З огляду на це було здійснено спробу сформулювати типологію технологій мовленнєвої маніпуляції.

Проаналізувавши промови сучасних політичних діячів англомовних країн різних ідеологічних спрямувань, ми виокремили маніпулятивні технології на фонетичному, лексико-стилістичному й граматико-синтаксичному рівні.

Фонетичні засоби маніпуляції, зокрема асонанс і алітерація, виявилися найменш уживаними в нашій вибірці, і переважало використання алітерації. Фонетичні засоби не застосовуються самостійно як інструмент прихованого впливу, а діють як допоміжний елемент, оскільки їхня роль полягає в тому, щоб зробити звучання більш привабливим, що позитивно впливає на переконання слухачів.

Лексико-стилістичні засоби маніпуляції найчастіше використовувалися, оскільки цей рівень охоплює лексику з різноманітними конотаціями: емотивними, експресивними, негативними, позитивними тощо. Це потужний інструмент не лише для створення певного емоційного фону реципієнтів, а й маніпуляції інформацією. До лексико-стилістичних засобів належать метафори, метонімії, ідіоматичні вирази, епітети, антитези, оцінна лексика, емотивна лексика, неформальна лексика, евфемізми, дисфемізми, інтенсифікатори й гіперболи. Найбільш частотними були метафори, епітети, оцінна лексика й гіперболи, а найменш уживаними – неформальна лексика, метонімія та евфемізми.

Маніпулятивні техніки на граматико-синтаксичному рівні виявилися менш уживаними, ніж на лексико-стилістичному, однак також були ключовими. Їхнє використання можна пояснити тим, що певні граматичні структури й категорії мають потенцію для маніпуляції інформацією (або її сприймання). Зокрема, у нашому дослідженні було виокремлено повторення, паралельні конструкції, інверсію, пасивний стан, риторичні запитання, модальні дієслова, номіналізацію та особові займенники. Найбільш частотними в нашій вибірці були повторення та модальні дієслова, а найменш уживаними – інверсія та номіналізація.

З метою практичного перекладацького аналізу була здійснена спроба власного адекватного перекладу матеріалу з використанням наявних перекладів, виконаних українськими ЗМІ. Фокус дослідження був зосереджений на

перекладацьких тактиках, однак у ході роботи було виявлено нечисленні випадки дослівного перекладу маніпулятивних елементів мовлення та підбір еквівалентних відповідників.

До використаних лексичних тактик належать транслітерація, практичне транскодування та калькування. Транслітерація та практичне транскодування були найменш уживаними, і здебільшого вони використовувалися для відтворення окремих лексичних одиниць. До лексико-семантичних тактик належать конкретизація, генералізація, модуляція та диференціація. Найбільш уживаною тактикою була модуляція.

Серед граматичних тактик було застосовано транспозицію, граматичну заміну, додавання та опущення. Найбільш уживаними виявилися граматична заміна й додавання.

Під час перекладу було також використано лексико-граматичні тактики, а саме антонімічний переклад, компенсацію, повну реорганізацію та описовий переклад. Найчастіше використовувався описовий переклад, а антонімічний – найменше.

Нижче наведено певні результати кількісного аналізу.

1. Порівняння категорій перекладацьких тактик показало, що найменш уживаними були підбір еквівалентного відповідника, дослівний переклад і лексичні тактики. Найбільш частотними виявилися граматичні тактики перекладу. Це може бути зумовлено багатьма факторами, зокрема семантико-структурними відмінностями мов.

2. Порівняння використання окремих перекладацьких тактик показало, що найбільш уживаними є модуляція, граматична заміна, описовий переклад, додавання та компенсація. Найменш уживаними – транслітерація, практичне транскодування, конкретизація та антонімічний переклад.

Перспективи подальших досліджень в обраному напрямку передбачають аналіз використання маніпулятивних технологій у різних видах дискурсу, а також визначення методів відтворення маніпулятивного впливу українською мовою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ahmad, M., Mahmood, M. A., Mahmood, M. I., & Siddique, A. R. (2019). Use of Modal Verbs as Stance Markers in Pakistani English Newspaper Editorials. *Online Journal of Communication and Media Technologies*, 9(1). DOI: <https://doi.org/10.29333/ojcm/5722>
2. Bassnett, S. (1990). *Translation, history, and culture*. Burns & Oates.
3. Berariu, E. C., & Peterlicean, C. (2020). Manipulating the interpretation of political discourses. *Bulletin of the Transilvania University of Braşov, Series IV: Philology. Cultural Studies*, 13(62), 19—28. <https://doi.org/10.31926/but.pcs.2020.62.13.3.2>
4. Bodoc, A. (2018). Linguistic instruments employed in political discourses. Manipulation tools or expressions of human universal behaviour? *Bulletin of the Transilvania University of Braşov. Series IV: Philology and Cultural Studies*, 11(60), № 2, 50—70.
5. Bramley, N. R. (2001). *Pronouns of politics: the use of pronouns in the construction of 'self' and 'other' in political interviews* [Thesis submitted for the degree of Doctor of Philosophy, The Australian National University]. <https://openresearch-repository.anu.edu.au/bitstream/1885/46225/6/02whole.pdf>
6. Cap., P. (1997). Metaphor and Manipulation. B. Lewandowska-Tomaszczyk (ed.), *Folia Linguistica* 36 (pp. 217—224). Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego.
7. Catford, J. C. (1965). *A Linguistic Theory of Translation*. Oxford University Press.
8. David, M. K. (2014). Language, Power and Manipulation: The Use of Rhetoric in Maintaining Political Influence. *Frontiers of Language and Teaching*, 5(1), 164—170.
9. De Waard, J., & Nida, E. A. (1986). *From one language to another: Functional equivalence in Bible translating*.

10. Fairclough, N. (1992). Discourse and Text: Linguistic and Intertextual Analysis within Discourse Analysis. *Discourse & Society*, 3(2), 193—217. <https://doi.org/10.1177/0957926592003002004>
11. Fairclough, N. (2013). Critical discourse analysis. Gee, J. P., & Handford, M. (Eds.), *The routledge handbook of discourse analysis* (pp. 9—34). Taylor & Francis Group.
12. Grice, H. P. (1975). Logic and Conversation. *Syntax and semantics*, 3, 41—58.
13. Hanan, A. A., & Luqman, M. R. (2022). Rhetorical Discourse Analysis Of Biden's Address To The Nation On Afghanistan: Positive Us And Negative Them. *Journal of Positive School Psychology*, 6(8), 908—918.
14. Jones, R. F. (2019). Literary translation. *Routledge encyclopedia of translation studies*, 294—299.
15. Kenzhekanova, K., Zhanabekova, M., & Konyrbekova, T. (2015). Manipulation in Political Discourse of Mass Media. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 6(4), 325—332. Doi:10.5901/mjss.2015.v6n4s1p325
16. Levko, O. (2020). Precedent Units as a Means of Manipulation in Ukrainian Religious Media Discourse: Psycholinguistic Approach. *Psycholinguistics*, 28(2), 99—127. doi: 10.31470/2309-1797-2020-28-2-99-127
17. Li, T., & Zhang, Y. (2019). Language and Power: A Critical Discourse Analysis of the Political Speech. *International Journal of Languages, Literature and Linguistics*, 5(4), 259—262. 10.18178/IJLLL.2019.5.4.238
18. Maillat, D., & Oswald, S. (2009). Defining Manipulative Discourse: The Pragmatics of Cognitive Illusions. *International Review of Pragmatics*, 1, 348—370. DOI 10.1163/187730909X12535267111651
19. Martin, J. L. (2015). What is ideology? *Sociologia, Problemas e Práticas*, 77, 9—31. DOI:10.7458/SPP2015776220
20. Mshvenieradze, T. (2013). Logos Ethos and Pathos in Political Discourse. *Theory and Practice in Language Studies*, 3(11), 1939—1945. doi:10.4304/tpls.3.11.1939-1945

21. Naboka, O. M. (2021). POLITICAL METAPHOR PHENOMEN IN ENGLISH TEXTS OF POLITICAL DISCOURSE. *Lviv Philological Journal*, 9, 148—153. <https://doi.org/10.32447/2663-340x-2021-9.22>
22. Nettel, A. L., & Roque, G. (2011). Persuasive argumentation versus manipulation. *Argumentation*, 26(1), 55—69. <https://doi.org/10.1007/s10503-011-9241-8>
23. Nida, E. A., & Taber, C. R. (1969). *The theory and practice of translation*.
24. Nizomova, Z. (2021). Alliteration as a special stylistic technique. *Mental Enlightenment Scientific-Methodological Journal*, 2021(5), 244—253. URL: <https://uzjournals.edu.uz/tziuj/vol2021/iss5/23>
25. Noggle, R. (2021). Manipulation in politics. *Oxford Research Encyclopedia of Politics*. <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190228637.013.2012>
26. Oswald., S. (2010). *Pragmatics of Uncooperative and Manipulative Communication*. [Thèse de doctorat dirigée par le professeur Louis de Saussure, Université de Neuchâtel]. URL: <https://www.researchgate.net/publication/352446554>
27. Panou, D. (2013). Equivalence in Translation Theories: A Critical Evaluation. *Theory and Practice in Language Studies*, 3(1), 1—6. doi:10.4304/tpls.3.1.1-6
28. Putri, R. N., Muharman, D., & Mashuri, F. (2024). Persuasive Through Ethos, Logos, and Pathos in BTS' Speech at The White House. *Ilomata International Journal of Management*, 5(2), 669—678. <https://doi.org/10.61194/ijjm.v5i2.1015>
29. Pym., A. (2001). The Return to Ethics in Translation Studies. *The Translator*, 7, 129—138.
30. Reboul, A. (2021). Truthfully Misleading: Truth, Informativity, and Manipulation in Linguistic Communication. *Frontiers in Communication*, 6, 1—8. doi: 10.3389/fcomm.2021.646820
31. Reiss, K., & Vermeer, H. J. (2013). *Towards a General Theory of Translational Action. Skopos Theory Explained* (C. Nord, Tr.). Routledge. (First published 1984)

32. Rozina, G., & Karapetjana, I. (2009). The Use of Language in Political Rhetoric: Linguistic Manipulation. URL: http://sablon.sdu.edu.tr/dergi/sosbilder/dosyalar/19_9.pdf
33. Soares da Silva, A. (2016). The persuasive (and manipulative) power of metaphor in ‘austerity’ discourse: Multimodal and cross-linguistic perspectives. Romano, M., & Porto, M. D. (eds.), *Exploring Discourse Strategies in Social and Cognitive Interaction. Multimodal and cross-linguistic perspectives* (pp. 79—108). John Benjamins.
34. Susilowati, M., & Ulkhasanah, W. (2021). Ideology and Power in Presidential Speech. *International Conference on Engineering, Technology and Social Science (ICONETOS 2020)* (pp. 860—867). Atlantis Press. 10.2991/assehr.k.210421.123
35. Susser, D., Roessler, B., & Nissenbaum, H. (2019). Online Manipulation: Hidden Influences in a Digital World. *Georgetown Law Technology Review*, 1. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3306006
36. Ting, S. H., Kamil, S. M., & Chai, N. C. (2022). Logos, pathos and ethos in Mahathir Mohamad’s speeches during his come back as prime minister of Malaysia. *Trends in Undergraduate Research*, 5(1), f1—f13. <https://doi.org/10.33736/tur.4539.2022>
37. Ulkhasanah, W. (2019). *Power Presenting Ideology in Donald Trump’s Political Speech*. [Thesis for the Degree of Sarjana Sastra, Universitas Islam Negeri Maulana Malik Ibrahim Malang]. <http://etheses.uin-malang.ac.id/26408/2/13320049.pdf>
38. Van Dijk, T. A. (1998). *Ideology. A Multidisciplinary Approach*. SAGE Publications.
39. Van Dijk, T. A. (2006). Discourse and manipulation. *Discourse & Society*, 17(3), 359—383.
40. Van Dijk, T. A. (2015). Critical Discourse Analysis. In D. Tannen, H. E. Hamilton, & D. Schiffrin (Eds.), *The Handbook of Discourse Analysis*, 1(2). (pp. 466—484). Willey Blackwell.

41. Voloshyna, D. (2023). Політичний дискурс та його особливості. *The 19th International scientific and practical conference “Innovative approaches to solving scientific problems”* (pp. 291—295). International Science Group. DOI: 10.46299/ISG.2023.1.19
42. Whitfield G. (2022). On the concept of political manipulation. *European Journal of Political Theory*, 21(4), 783—807.
43. Wilson, J. (2005). *Political Discourse* (pp. 398—415). Blackwell Publishers Ltd.
44. Wodak, R. (2011). Critical Linguistics and Critical Discourse Analysis. *Handbook of Pragmatics*. 207-210. 10.1075/hoph.8.04wod.
45. Wodak, R. *Critical Discourse Analysis*. URL: https://www.researchgate.net/publication/238105100_DCA_-_Critical_Discourse_Analysis
46. Zhafira, N. R., & Garnida, S. C. (2023). An Analysis of Nominalization in Kimps’ Scientific Text. *Proceeding of Undergraduate Conference on Literature, Linguistic, and Cultural Studies*, 2(1), 721—735. <https://doi.org/10.30996/uncollcs.v2i1.2548>
47. Zmigrod, L. (2022). A Psychology of Ideology: Unpacking the Psychological Structure of Ideological Thinking. *Association for Psychological Science*, 17(4), 1072—1092. DOI: 10.1177/17456916211044140
48. Алексенко, С. Ф., & Кукса, О. М. (2021). Особливості вербальної репрезентації категорії агональності у політичному дискурсі гармонійного психологічного типу мовної особистості. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*, 50(1), 9—13. <https://doi.org/10.32841/2409-1154.2021.50-1.2>
49. Ананко., Т. Р. (2018). Комунікативні стратегії у політичному дискурсі Хіларі Клінтон. *Science and Education a New Dimension. Philology*, 6(47), 7—10. <https://doi.org/10.31174/SEND-Ph2018-160VI47-01>
50. Бацевич, Ф. С. (2004). *Основи комунікативної лінгвістики*. Видавничий центр «Академія».

51. Бойко, Н. І., & Хомич, Т. Л. (2011). *Конотативна лексична семантика: інтенсивний і параметричний складники: [монографія]*. Видавництво НДУ ім. М. Гоголя.
52. Бойчекно, М. К. (2019). Мовні засоби вираження агресії в сучасному американському політичному дискурсі. *«Молодий вчений»*, 9(73), 158—162. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-9-73-35>
53. Бормотова, В. М., & Дубова, О. А. (2018). Ідентифікація маніпулятивних текстів. *Всеукраїнська студентська науково-практичної конференція «Актуальні проблеми соціально-гуманітарних наук»*.
54. Бура, Т. А. (2023). Політична промова як компонент політичного дискурсу. *Студентські наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Сер.: Філологічна, 18, 17—21. DOI 10.25264/19.04.2023
55. Владленова, І. В. (2020). Ідеологія як містифікація реальності. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*, 61, 69—80. DOI: 10.26565/2306-6687-2020-61-08
56. Волошук, В. (2022). Використання риторичних фігур та тропів у німецькому політичному дискурсі. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Філологія, 56, 29—32.
57. Вусик, Г. М., & Антонюк, О. В. (2020). Сучасний політичний дискурс як об'єкт лінгвістичних досліджень. *Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса*, 12(2), 213—217.
58. Герасімова, О. М. (2019). Дискурс як соціолінгвальне явище. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Сер: Германістика та міжкультурна комунікація, 2, 19—23. <https://doi.org/10.32999/ksu2663-3426/2019-2-3>
59. Дідун, Л. І. (2019). Термін інтенсивність у лінгвістичних дослідженнях. *Термінологічний вісник*, 5, 77—83. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/terv_2019_5_11
60. Дмитришин, А. В. (2020). *Лінгвокультурні особливості українського політичного дискурсу*. [Кваліфікаційна (магістерська) робота, Донецький

національний університет імені Василя Стуса].
<https://jarch.donnu.edu.ua/article/view/9614>

61. Дмитрук, О. В. (2013). Маніпулятивні стратегії в міжособистісному спілкуванні (на матеріалі сучасних англомовних серіалів). *Мовні і концептуальні картини світу*, 43(2), 21—30.
http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mikks_2013_43%282%29__6

62. Долинський, Є. В. (2021). Риторичні прийоми у політичних промовах американських лідерів як засоби маніпуляції суспільною свідомістю громадян. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Германістика та міжкультурна комунікація*, 1, 45—51. DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2663-3426/2021-1-7>

63. Дольник, І. (2019). Відтворення категорії експресивності в політичному дискурсі (на прикладі інавгураційних промов американських президентів). *Фаховий та художній переклад: теорія, методологія, практика: збірник наукових праць* (с. 184—189). Аграр Медіа Груп. URI: <https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/47493>

64. Дольник, І. М. (2019). Фонетичні аспекти мовленнєвого впливу в сучасному американському політичному дискурсі. *Науковий вісник ДДПУ імені І. Франка. Серія «Філологічні науки». Мовознавство*, 11, 42—45.

65. Єфтені, Н. М. (2015). Політичне маніпулювання: особливості застосування. *Актуальні проблеми політики*, 56, 234—241.

66. Загнітко, А. (2012). *Словник сучасної лінгвістики: поняття і терміни. Том 1*. ДонНУ.

67. Загнітко, А. (2012). *Словник сучасної лінгвістики: поняття і терміни. Том 3*. ДонНУ.

68. Зайцева, В. В., & Ковальчук М. С. (2018). Політична метафора в мас-медійному дискурсі (на матеріалі українськомовного газетного тексту). *Український смисл*, 2018, 202—219.
http://nbuv.gov.ua/UJRN/Usmysl_2018_2018_23

69. Зорівчак, Р. П. (1989). *Реалія і переклад: На матеріалі англомовних перекладів української прози*. Видавництво Львівського університету.
70. Ільченко, М. Л. (2011). Повтор як втілення сугестивної стратегії англомовного електорального дискурсу. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*, 953, 42—47.
71. Канеман, Д. (2024). *Мислення швидко й повільно* (М. Яковлєв, Пер.). «Наш Формат». (Оригінал опубліковано 2011 р.)
72. Карп, М., & Буртник, А. (2021). Структурно-семантичний аналіз синтаксису англійськомовних політичних промов Білла Клінтона. *Молодий вчений*, 12(100), 183—187. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-12-100-39>.
73. Кельнік, А. С. (2019). *Відтворення лінгвокультурних особливостей англомовного політичного дискурсу в українському перекладі* [Автореф. наукової роботи на здобуття кваліфікації магістра, Чорноморський національний університет імені Петра Могили].
74. Киричук, Л. М. (2009). Прагмакогнітивні особливості стереотипів як засобів маніпуляції в публіцистичному дискурсі. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Прагмалінгвістика*, 4, 195—199.
75. Ковалів, Ю. І. (2007). *Літературознавча енциклопедія. Том 2*. Видавничий центр «Академія».
76. Ковальова, О. (2020). Політичний дискурс: сучасні лінгвістичні інтерпретації. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*, 27(2), 101—106. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863.2/27.203531>
77. Кондратенко, Н., & Завальська, Л. (2021). Реалізація параметра театральності в українському політичному дискурсі: основні вияви. *Українська словесність у полікультурно-освітньому просторі сьогодення* (с. 90—95). ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського». dspace.pdpu.edu.ua/jspui/handle/123456789/13071

78. Коптілов, В. В. (2003) *Теорія і практика перекладу: навчальний посібник*. Юніверс.
79. Корнійчук, Ю. Р. (2009). Маніпулятивний вплив у політичному англomовному дискурсі. *Студентські наукові записки. Серія «Філологічна»*, 2, 83—87.
80. Корунець, І. В. (2003). *Теорія і практика перекладу (аспектний переклад)*. «Нова Книга».
81. Корунець, І. В. (2008). *Вступ до перекладознавства*. «Нова Книга».
82. Кравчук, А. О. (2022) Лексичні особливості англomовного політичного дискурсу. *Сучасні філологічні дослідження та навчання іноземної мови в контексті міжкультурної комунікації: Збірник студентських наукових робіт (XV)*, 134—137. URI: <http://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/35238>
83. Кутуза, Н. В. (2017). Сугестія і маніпуляція: спільні й відмінні ознаки різновидів комунікативного впливу. *Записки з українського мовознавства*, 24(2), 178—189. http://nbuv.gov.ua/UJRN/zukm_2017_24%282%29__24
84. Лихачова А. (2020). Стилiстичні ресурси синтаксису англійської мови (лінгвістичний та когнітивно-дискурсивний підходи до вивчення). *Trends and Tendencies in Modern Philology*, 3, 33—40. URI: <http://localhost:8080/xmlui/handle/123456789/450>
85. Лосєва, І. В., & Четаїкіна, В. В. (2021). Емоційно-експресивні конотації в політичній полеміці. *Закарпатські філологічні студії*, 19(2), 7—10. <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2021.19.2.1>
86. Лукіна, Л. В. (2021). Політичний дискурс: сутність та особливості застосування. *Науковий журнал «Політикус»*, 2, 75—80. DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2021-2.13>
87. Максимов, С. Є. (2006). *Практичний курс перекладу (англійська та українська мови). Теорія та практика перекладацького аналізу тексту для студентів факультету перекладачів та факультету заочного та вечірнього навчання*. Ленвіт.

88. Марущак, О. А. (2020). Щодо сучасного розуміння та значення ідеології. *Forum Prava*, 61(2), 92—101. DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.3883817>.
89. Матвійчук, О. М. (2011). Експресивний синтаксис. *Сучасні напрямки досліджень міжкультурної комунікації та методики викладання іноземних мов*, 221—223. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/5802/1/221-223.pdf>
90. Нагорна, Л. (2005). *Політична мова і мовна політика. Діапазон можливостей політичної лінгвістики*. Світогляд.
91. Назаренко, О. І., & Нестеренко О. Є. (2021). Вербальні способи вираження маніпуляції свідомістю у дискурсі американських політиків (на прикладі передвиборчого дискурсу республіканців і демократів). *Науковий журнал Львівського державного університету безпеки життєдіяльності «Львівський філологічний часопис»*, 9, 154—161. <https://doi.org/10.32447/2663-340X-2021-9.23>
92. Николіук, Т. В., & Шкляєва, Н. В. (2019). Психолінгвістичні особливості сучасної політичної реклами. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*, 5(73), 61—63. DOI: 10.25264/2519-2558-2019-5(73)-61-63
93. Пеліванова, Є. Д. (2020). *Особливості японського політичного дискурсу: лексико-семантичний і лінгвокультурний аспекти*. [Кваліфікаційна робота магістра з японської філології. Київський національний лінгвістичний університет]. URI: <http://rep.knlu.edu.ua/xmlui/handle/787878787/930>
94. Приступа, Л. Л. (2022). Інверсія як стилістично-синтаксичний засіб емотивності в статтях про коронавірус. *Мова, освіта, наука в контексті міжкультурної комунікації : матеріали III Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції* (с. 129—131). ТНПУ ім. В. Гнатюка. URI: <http://dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/26399>
95. Романюк С. К. (2009). Реалізація маніпулятивного потенціалу лінгвістичних вербальних засобів в американському рекламному дискурсі. *Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету]*

імені Володимира Винниченка]. Сер. : Філологічні науки, 81(2), 286—289.
http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzs_2009_81%282%29__72

96. Селіванова, О. (2006). *Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія*. Довкілля-К.

97. Сіденко Н. Г. (2014). Інструменти мовленнєвої маніпуляції в англomовній «жовтій» пресі. *Записки з романо-германської філології*, 2(33), 105—113. http://nbuv.gov.ua/UJRN/zrgf_2014_2_16

98. Сітко, А. В., & Пилипчук, М.-В. (2020). Використання засобів експресивного синтаксису в англійському художньому тексті. *Fundamental and applied research in the modern world : abstracts of V International Scientific and Practical Conference* (с. 584—589).

99. Стадніченко, О., & Павлова, Л. І. (2020). Спічрайтинг: мистецтво і технологія політичного PR. *XXXI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Проблеми та перспективи розвитку сучасної науки в країнах Європи та Азії»* (с. 55—57).

100. Суржикова, І. (2007). Формування перекладацьких навичок у студентів-філологів при вивченні модальності англійської мови. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи*, 20, 70—75.
http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ppps_2007_20_12

101. Татенко, В. (2008). *Соціальна психологія впливу: Монографія*. Міленіум.

102. Тимофєєв, Р. (2021). *Психолінгвістичні механізми впливу та маніпуляції у французькому політичному дискурсі та засоби їхньої передачі українською мовою*. [Магістерська дисертація на здобуття ступеня магістра зі спеціальності 035 «Філологія», Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»].

103. Троцій В. Є. Шишкова Л. С. Семантико-стилістичні функції модальних слів із значенням невпевненості. URL: http://www.rusnauka.com/33_DWS_2010/33_DWS_2010/Philologia/74530.doc.htm

104. Усенко, Ю. А., & Сітко, А. В. (2020). Модальність як функціонально-семантична категорія. *Wielokierunkowosc Jako Gwarancja Postępu Naukowego*, 2, 67—69. DOI 10.36074/21.02.2020.v2.24

105. Фрасинюк, Н. (2020). Мовні засоби вираження персуазивності в політичному дискурсі. *Міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*, 32(2), 129—133. <https://doi.org/10.24919/2308-4863.2/32.214685>

106. Шагар, В. (2007). *Сучасний тлумачний психологічний словник*. «Прапор».

107. Шебанова, О. (2023). Мовленнєва маніпуляція як особливий тип персуазивної комунікативно-мовної дії та способи її перекладу. *I Міжнародна науково-практична конференція студентів та молодих учених «НАУКА В ЕПОХУ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ЗМІН: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ»* (с. 188—191)

108. Шевчук, Н. В. (2013). Особливості політичного дискурсу: зміст, функції, жанрове втілення. *Вісник ДАКККіМ. Сер.: Політологія*, 1, 263—269. <https://doi.org/10.32461/2226-3209.1.2013.137414>

109. Яновець, А. І. (2018). Лінгвокогнітивні засоби реалізації тактик стратегії аргументації в політичному дискурсі американських політиків. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*, 2(70), 247—250. DOI: 10.25264/2519-2558-2018-2(70)-247-250

СПИСОК ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

110. (CD) – Cambridge Dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org>

111. (KD) – Kyiv Dictionary. URL: <https://www.kyivdictionary.com/uk/>

112. (АУС) – Англо-українські словники. URL: <https://e2u.org.ua/>

113. (БА) – Голос Америки. (2023, 20 жовтня). *Байден до американців: Ми не допустимо перемоги таких терористів, як ХАМАС і тиранів, як Путін*. <https://www.holosameryky.com/a/promova-baydena-pro-ukrajinu-ta-izrail/7318241.html>

114. (ВАУС) – Мюллер, В. К. (2008). *Великий англо-український словник. У новій редакції. 200 000 слів, словосполучень, ідіоматичних виразів, прислів'їв та приказок.* Арій, 784 с.

115. (ГТЗБ) – Голос Америки. (2023, 20 жовтня). *Головні тези звернення Байдена: «забезпечення успіху Ізраїлю та України є критично важливим для національної безпеки США».* <https://www.radiosvoboda.org/a/tezy-zvernennya-badena-do-narodu-ameryky/32646227.html>

116. (ІППСДБ) – U.S. Embassy Kyiv. (2021, 22 січня). *Інавгураційна промова Президента США Джозефа Р. Байдена.* <https://ua.usembassy.gov/uk/inaugural-address-by-president-joseph-r-biden-jr/>

117. (ТЗВВТ) – Волинські новини. (2020, 4 січня). *Трамп заявив, що військові вбили терориста №1 у світі: в Іраку зафіксували нові атаки.* <https://www.volynnews.com/news/all/tramp-zaiavyv-shcho-viyskovi-vbyly-terorysta-1-u-sviti-v-iraku-zafiks/>

118. (ТСПТ) – Хожанова, В. (2020, 6 листопада). *Телеканали США перервали трансляцію "переможної" пресконференції Трампа.* <https://suspilne.media/77529-veliki-media-ssa-zupinili-translaciuvistupu-trampa-cerez-zaavu-pro-mahinacii-na-viborah/>

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

(BORDNC) – Obama, B. Barack Obama's Remarks to the Democratic National Convention. URL: <https://www.nytimes.com/2004/07/27/politics/campaign/barack-obamas-remarks-to-the-democratic-national.html>

(FPTBBN) – Trump, D. Former President Trump on Border Bill Negotiations. URL: <https://www.c-span.org/video/?c5104260/president-trump-border-bill-negotiations>

(IAPJB) – Biden, J. Inaugural Address by President Joseph R. Biden, Jr. URL: <https://ua.usembassy.gov/inaugural-address-by-president-joseph-r-biden-jr/>

(KHVAS) – Harris, K. Kamala Harris Victory Acceptance Speech. URL: <https://www.vox.com/policy-and-politics/21554699/kamala-harris-victory-acceptance-speech>

(MT) – Melania Trump. URL: <https://trumpwhitehouse.archives.gov/people/melania-trump/>

(OA) – Harris, K. Our America. URL: <https://kamalaharris.medium.com/our-america-4642b443d529>

(PMRIM) – Sunak, R. PM's remarks on illegal migration: 7 December 2023. URL: <https://www.gov.uk/government/speeches/pms-remarks-on-illegal-migration-7-december-2023>

(PMSSAO) – Sunak, R. PM statement on six-month anniversary of the October 7th attacks. URL: <https://www.gov.uk/government/news/pm-statement-on-six-month-anniversary-of-the-october-7th-attacks>

(RCBSN) – Biden, J. Remarks on the Continued Battle for the Soul of the Nation. URL: <https://millercenter.org/the-presidency/presidential-speeches/september-1-2022-remarks-continued-battle-soul-nation>

(RIGD) – Rhode Island Gubernatorial Debate. URL: <https://www.c-span.org/video/?523997-1/rhode-island-gubernatorial-debate>

(RPBAPW) – Biden, J. Remarks by President Biden on America's Place in the World. URL: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2021/02/04/remarks-by-president-biden-on-americas-place-in-the-world/>

(RPBVMSC) – Biden, J. Remarks by President Biden at the 2021 Virtual Munich Security Conference. URL: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2021/02/19/remarks-by-president-biden-at-the-2021-virtual-munich-security-conference/>

(RPTAML) – Trump, D. Remarks by President Trump at the 47th Annual March for Life. URL: <https://trumpwhitehouse.archives.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-47th-annual-march-life/>

(RPTDLPDP) – Trump, D. Remarks by President Trump on Delivering Lower Prescription Drug Prices for All Americans. URL: <https://trumpwhitehouse.archives.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-delivering-lower-prescription-drug-prices-americans/>

(RPTE) – Trump, D. Remarks by President Trump on the Election. URL: <https://trumpwhitehouse.archives.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-election/>

(RPTKQS) – Trump, D. Remarks by President Trump on the Killing of Qasem Soleimani. URL: <https://ge.usembassy.gov/remarks-by-president-trump-on-the-killing-of-qasem-soleimani/>

(RPTMNB) – Trump, D. Remarks by President Trump at the 45th Mile of New Border Wall | Reynosa-McAllen, TX. URL: <https://trumpwhitehouse.archives.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-45th-mile-new-border-wall-reynosa-mcallen-tx/>

(RPTPPO) – Trump, D. Remarks by President Trump at a Peaceful Protest for Law and Order. URL: <https://trumpwhitehouse.archives.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-peaceful-protest-law-order/>

(RSAVTI) – Sunak, R. Rishi Sunak apologises to the victims of the 'terrible injustice' of infected blood scandal. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=cNCBBEs14MA&t=2s>

(RSFSPM) – Sunak, R. Rishi Sunak's First Speech as U.K. Prime Minister: Full Transcript. URL: <https://www.nytimes.com/2022/10/25/world/europe/rishi-sunak-speech-uk-prime-minister.html>

(RUSRSIU) – Biden, J. Remarks on the US Response in Support of Israel and Ukraine. URL: <https://millercenter.org/the-presidency/presidential-speeches/october-20-2023-remarks-us-response-support-israel-and-ukraine>

(RVPPLWE) – Pence, M. Remarks by Vice President Pence at a Life is Winning Event. URL: <https://trumpwhitehouse.archives.gov/briefings-statements/remarks-vice-president-pence-life-winning-event/>

(SDUSSD) – South Dakota U.S. Senate Debate. URL: <https://www.c-span.org/video/?523114-1/south-dakota-us-senate-debate>

(STAJA) – Biden, J. Speech on the Third Anniversary of the January 6th Attack. URL: <https://millercenter.org/the-presidency/presidential-speeches/january-5-2024-speech-third-anniversary-january-6th-attack>

(SVC) – Trump, D. Statement about the Violence at the Capitol. URL:
<https://millercenter.org/the-presidency/presidential-speeches/january-13-2021-statement-about-violence-capitol>

(TSUA) – Trump, D. Full Transcript: Trump’s 2020 State of the Union Address. URL:
<https://www.nytimes.com/2020/02/05/us/politics/state-of-union-transcript.html>

(USPJBCV) – Biden, J. US president-elect Joe Biden claims victory. URL:
<https://www.abc.net.au/news/2020-11-08/us-president-elect-joe-biden-victory-speech-full-transcript/12861698>

(WMPS) – Biden, J. Joe Biden’s post on the website X, “Wearing a mask isn't a political statement – it's a patriotic duty”. URL:
<https://x.com/JoeBiden/status/1329586757709414408?lang=en>

ДОДАТОК

№	Оригінал	Переклад	Перекладацька трансформація
1.	<i>Without this core principle, <u>there is no border, there is no law, there is no order</u></i> (RPTMNB: URL).	Без цього ключового принципу <u>немає кордону, немає порядку, немає закону</u> (переклад наш – М. М.).	Транспозиція
2.	<i>I only hope and pray that your voice will be <u>heard, honored, heeded, and respected</u> long into the future</i> (RPTMNB: URL).	Я лише сподіваюся та молюся, що ваш голос <u>чутимуть, цінуватимуть і поважатимуть</u> надалі в майбутньому.	Компенсація
3.	<i>We ^{1,2}<u>shined the light of lamp on – of liberty on</u> oppressed people</i> (RPBAPW: URL).	Ми ^{1,2} <u>запалили світло свободи</u> для тих, що живуть під утиском.	1. Модуляція 2. Опущення
4.	<i>From the instant I took office, I moved rapidly to revive the U.S. economy – ¹<u>slashing a record number of ²job-killing regulations, enacting historic and record-setting tax cuts, and fighting for fair and reciprocal trade agreements</u></i> (TSUA: URL).	Одразу після вступу на посаду я швидко почав відроджувати економіку США: ¹ <u>уріза</u> в рекордну кількість нормативних актів, ² <u>що знищують робочі місця</u> , запровадив історичне зниження податків і розпочав боротьбу за справедливий і взаємовигідні торгівельні угоди.	1. Диференціація 2. Описовий переклад

5.	<i>We've taken steps to acknowledge and address systemic racism and the <u>scourge</u> of white supremacy in our own country (RPBAPW: URL).</i>	Ми вжили заходів, щоб визнати й подолати системний расизм і <u>горе</u> , яке приносить білий супремасизм в нашій країні.	Модуляція
6.	<i>Politics need not be a <u>raging fire</u> destroying everything in its path (IAPJB: URL).</i>	Політика не повинна бути <u>пекучим вогнем</u> , який знищує все на своєму шляху (ІППСДБ: URL).	Модуляція
7.	<i>But this is the single greatest threat to our country right now is the people <u>pouring into</u> our country (FPTBBN: URL).</i>	Але єдина найбільша загроза для нашої країни прямо зараз – це люди, що <u>ринуть сюди</u> .	Модуляція
8.	<i>And folks, on the subject of transnational gangs, let's be perfectly clear: the President's <u>medieval vanity project</u> is not going to stop them (OA: URL).</i>	І, друзі, щодо транснаціональних угруповань, будьмо відвертими: <u>середньовічний проєкт марнославства</u> президента їх не зупинить.	Транспозиція
9.	<i>If you believe like I do that ¹<u>money has corrupted</u> our politics and ²<u>career politicians</u> who spent decades in congress</i>	Якщо ви, як і я, вважаєте, що ¹ <u>гроші корумпували</u> нашу політику, а ² <u>політикани</u> , які провели десятиліття в Конгресі,	1. Граматична заміна 2. Компенсація

	<i>stopped caring about regular folks, than I'm going to ask you to... (SDUSSD: URL)</i>	перестали дбати про звичайних громадян, тоді я попрошу...	
10.	<i>Before we begin, I'd like to say that ¹free speech is under assault ²like never before (RPTMNB: URL).</i>	Перш ніж ми почнемо, я хотів би сказати, що, ² як ніколи раніше, свобода слова ¹ під загрозою.	1. Модуляція 2. Транспозиція
11.	<i>The impeachment hoax is a continuation of the greatest and most vicious ¹witch hunt in the history of our country, and it is causing ²tremendous anger and division and pain – far greater than most people will ever understand, which is very dangerous for the USA, especially at this very tender time (RPTMNB: URL).</i>	Містифікація довкола імпічменту – це продовження найбільшого й найжорстокішого ¹ полювання на відьом в історії нашої країни. І це викликає ² нестерпний гнів, розбрат і біль – набагато сильніше, ніж більшість людей коли-небудь зрозуміють, що дуже небезпечно для США, особливо в цей непростий час.	1. Додавання 2. Модуляція
12.	<i>The second rule we are finalizing today will transform the way the U.S. government pays for drugs to end global ¹freeloading ²on the backs of American</i>	Друга постанова, роботу над якою ми завершуємо сьогодні, змінить те, як уряд США оплачує ліки, і покладе край глобальному	1. Описовий переклад 2. Генералізація

	<i>citizens and American patients</i> (RPTDLPDP: URL).	¹ паразитуванню ² на американських громадянах і пацієнтах.	
13.	<i>And I say it, and I say it all the time now, more and more: We are <u>draining the swamp</u> like nobody in history has ever drained the swamp</i> (RPTPPLO: URL).	І я кажу це, і продовжуватиму щоразу казати: ми <u>осушуємо болото</u> так, як ніхто ніколи раніше.	Граматична заміна
14.	<i>And today's Bill also ends the <u>merry-go-round of legal challenges</u> that have blocked our policy for too long</i> (PMRIM: URL).	А сьогоднішній законопроект також покінчить із <u>нескінченим круговоротом правових проблем</u> , які віддавна блокували нашу політику.	Описовий переклад
15.	<i>In particular, if our border security measures are reversed, it will trigger a <u>tidal wave of illegal immigration</u> – a wave like you've never seen before</i> (RPTMNB: URL).	Зокрема, якщо наші заходи з охорони кордону буде скасовано, це призведе до <u>припливу нелегальної імміграції</u> . Припливу, якого ви ще ніколи не бачили.	Опущення
16.	<i>They look at the ¹<u>mob</u> that stormed the United States Capitol on January 6th – brutally attacking law enforcement – not as</i>	Вони дивляться на цей ¹ <u>агресивний натовп</u> , який штурмував Капітолій 6 січня, жорстоко нападаючи на	1. Описовий переклад 2. Генералізація

	<i>insurrectionists who placed a ²dagger to the throat of our democracy, but they look at them as patriots (RCBSN: URL).</i>	правоохоронців, не як заколотників, які ² приставили ніж до горла <u>нашої демократії</u> , а як на патріотів.	
17.	<i>Over the past two weeks, I've spoken with the leaders of many of our closest friends – Canada, Mexico, the UK, Germany, France, NATO, Japan, South Korea, Australia – to being [begin] reforming the habits of cooperation and rebuilding the <u>muscle of democratic alliances that have atrophied</u> over the past few years of neglect and, I would argue, abuse (RPBAPW: URL).</i>	За останні два тижні я говорив із лідерами багатьох наших найближчих союзників – Канади, Мексики, Великої Британії, Німеччини, Франції, НАТО, Японії, Південної Кореї, Австралії – щоб почати реформувати звички співпраці й відновити <u>м'язи демократичних альянсів</u> , які <u>атрофувалися</u> за останні кілька років недбалості й, я б сказав, свавілля.	Граматична заміна
18.	<i>We believe a free press isn't an adversary; rather, it's essential. A free press is essential to the <u>health of a democracy</u> (RPBAPW: URL).</i>	Ми вважаємо, що вільна преса – це не ворог, а радше необхідна річ. Вільна преса необхідна для <u>здоров'я демократії</u> .	Калькування

19.	<i>When we strengthen our alliances, we amplify our power as well as our ability to disrupt threats before <u>they can reach our shores</u> (RPBAPW: URL).</i>	Зміцнюючи союзи, ми накопичуємо сили й можливості, щоб протистояти загрозам ще до того, як вони <u>ступлять на наші береги</u> .	Конкретизація
20.	<i>We must end this uncivil war that pits <u>red against blue, rural versus urban, conservative versus liberal</u> (IAPJB: URL).</i>	<i>Ми повинні покласти край цій негромадянській війні, в якій <u>червоний колір протиставляється синьому, село виступає проти міста, консервативне є в опозиції до ліберального</u> (ППСДБ: URL).</i>	Описовий переклад
21.	<i>To deliver an effective deterrent to those who wish to come here illegally...to restore people's trust that the system is fair...and ultimately: to <u>stop the boats</u> (PMRIM: URL).</i>	Щоб ефективно стримувати прибуття в країну тих, хто хоче зробити це нелегально... відновити довіру в справедливість систему... і, зрештою, <u>зупинити міграцію на човнах</u> .	Описовий переклад
22.	<i>Tragically, over the course of the past year, made so difficult because of covid-19, we have seen political violence <u>spiral</u></i>	На жаль, протягом минулого року, який був надскладним через COVID-19, ми стали свідками того, як	Описовий переклад

	<i>out of control</i> (SVC: URL).	політичне насильство вийшло з-під контролю.	
23.	<i>We have set forth a pathway to make the American healthcare system work more efficiently to deliver better quality and lower costs, tackling longstanding problems that no other administration had the guts to do</i> (RPTDLPDP: URL).	Ми заклали підґрунтя для підвищення ефективності американської системи охорони здоров'я, щоб забезпечити кращу якість і меншу вартість. Це дасть змогу вирішити давні проблеми, на що не наважувалася жодна інша адміністрація.	Описовий переклад
24.	<i>And they're coming because they think that it's <u>gravy train</u> at the end; it's going to be a <u>gravy train</u></i> (RPTMNB: URL).	І вони йдуть, тому що думають, що врешті їх чекає <u>халява</u> . Що справді буде <u>халява</u> .	Описовий переклад
25.	<i>Our nation is shaped by the constant battle between our <u>better angels</u> and our darkest impulses</i> (USPJBCV: URL).	Наша нація формується в нескінченній битві між <u>найкращим</u> і <u>найтемнішим у нас</u> .	Компенсація
26.	<i>As I have said, the ¹<u>incursion</u> of the US capitol ²<u>struck at the very heart of our republic</u></i> (SVC: URL).	Як я вже казав, ¹ <u>напад</u> на Капітолій ² <u>уразив у саме серце</u> нашої республіки.	1. Диференціація 2. Дослівний переклад

27.	<i>They promote authoritarian leaders, and they fan the flames of political violence that are a threat to our personal rights, to the pursuit of justice, to the rule of law, to the very soul of this country (RCBSN: URL).</i>	Вони просувають авторитарних лідерів і підливають масло у вогонь політичного насильства, яке загрожує нашим особистим правам, прагненню до справедливості, верховенству права – самому фундаменту цієї країни.	Повна реорганізація
28.	<i>I want to make a wholehearted and unequivocal apology for this terrible injustice (RSAVTI: URL).</i>	Я хочу щиро й відкрито попросити вибачення за цю жахливу несправедливість.	Модуляція
29.	<i>That's our inexhaustible source of strength. That's America's abiding advantage (RPBAPW: URL).</i>	Це наше невичерпне джерело сили. Це незмінна перевага Америки.	Калькування
30.	<i>An unwavering characteristic of the First Lady is her aptitude for showing love and compassion in all that she does (MT: URL).</i>	Незмінною рисою першої леді є її здатність проявляти любов і співчуття в усьому, що вона робить.	Генералізація
31.	<i>We saw to the production and the distribution of literally billions of</i>	Ми подбали про виробництво й розподіл буквально мільярдів	Модуляція

	<i>supplies, of personal protective equipment. And all along the way, this President and this team were in a <u>relentless</u> drive to save lives (RVPPLWE: URL).</i>	партій засобів індивідуального захисту. І весь цей час президентом і цією командою керувало <u>невтомне</u> бажання рятувати життя.	
32.	<i>¹This army that lacked blankets and food, clothes and shoes. <u>This army</u> whose march left bloody, bare footprints in the snow. This ²<u>ragtag</u> army made up of ordinary people (STAJA: URL).</i>	¹ Ця армія, у якої не було ковдр, їжі, одягу й взуття. Ця армія, чия хода залишала кроваві сліди босих ніг на снігу. Ця армія, що була ² <u>збіговиськом</u> звичайнісіньких людей.	1. Дослівний переклад 2. Компенсація
33.	<i>The terrorist group Hamas unleashed <u>pure, unadulterated</u> evil in the world (RUSRSIU: URL).</i>	<i>Терористичне угруповання «Хамас» випустило у світ <u>чисте зло</u> (ГТЗБ: URL).</i>	Опущення
34.	<i>We can't let <u>petty, partisan, angry</u> politics get in the way of our responsibilities as a great nation (RUSRSIU: URL).</i>	<i>Ми не можемо дозволити, щоб <u>дріб'язкова розлючена партійна</u> політика завадила нам втілити нашу відповідальність як великої нації (БА: URL).</i>	Транспозиція
35.	<i>When I took office, we inherited a <u>broken,</u></i>	<i>Коли я прийшов до влади, нам дістався <u>понівечений</u></i>	Модуляція

	<i>dysfunctional, and open border</i> (RPTMNB: URL).	<u>не</u> ефективний відкритий кордон.	
36.	<i>This policy was exploited by <u>vicious</u> criminal organizations, who understood the laws better than our people understood them for years, to spread misery and suffering and drugs all across the hemisphere</i> (RPTMNB: URL).	Цією політико зловживали <u>безпощадні</u> злочинні організації, які розуміли закон краще, ніж наші люди протягом років, сіючи горе, страждання і поширюючи наркотики по всій півкулі.	Модуляція
37.	<i>Wearing a mask ¹isn't a political statement – it's a ²patriotic duty</i> (WMPS: URL).	Носіння маски – ¹ це не політична заява, а ² обов'язок патріота (переклад наш – М. М.).	1. Граматична заміна 2. Граматична заміна
38.	<i>If you count the legal votes, I easily win. If you count the illegal votes, they can try to steal the election from us</i> (RPTE: URL).	<i>Якщо порахувати законні голоси, я легко виграю. Якщо рахувати і незаконні голоси, вони можуть спробувати вкрасти у нас вибори</i> (ТСПТ: URL).	Додавання
39.	<i>The choice is clear. <u>Donald Trump's campaign is about him, not America, not you.</u> <u>Donald Trump's campaign is obsessed with</u></i>	Вибір очевидний. <u>Кампанія Дональда Трампа не про Америку, не про вас, а про нього самого.</u> Кампанія <u>Дональда Трампа</u>	Транспозиція

	<i>the past, not the future</i> (STAJA: URL).	спрямована не в майбутнє, а в минуле.	
40.	<i>Democrats are the party of the big donors, the big media, the big tech, it seems. And Republicans have become the party of the American worker, and that's what's happened</i> (RPTE: URL).	Так склалося, що демократи виявилися партією великих спонсорів, ЗМІ й технологічних гігантів, а республіканці – партією американських робітників.	Опущення
41.	<i>At the national level, our opponents' major donors were Wall Street bankers and special interests. Our major donors were police officers, farmers, everyday citizens</i> (RPTE: URL).	На національному рівні основними спонсорами наших опонентів були банкіри з Уолл-стріт і лобісти. Нашими ж основними спонсорами були поліціанти, фермери й пересічні громадяни.	Додавання
42.	<i>And in the absence of any meaningful legislative support, this administration has delivered real, tangible results</i> (RPTDLPDP: URL).	І попри відсутність будь-якої значущої законодавчої підтримки ця адміністрація досягнула реальних, відчутних результатів.	Дослівний переклад
43.	<i>And they're working right now, as I speak, in state after state to give power to decide elections in</i>	І поки я говорю, саме в цьому штаті за штатом, щоб дати партійникам і своїм	Модуляція

	<i>America to partisans and cronies, empowering election deniers to undermine democracy itself (RCBSN: URL).</i>	<u>друзькам</u> владу над виборами в Америці. Це дає змогу противникам виборів підірвати саму демократію.	
44.	<i>I run for the US Senate because ¹I am fed up, fed up with the hyper ²partisanship and crippling dysfunction of our government (SDUSSD: URL).</i>	Я балотуюся до Сенату США, тому що мені ¹ набридла, <u>просто набридла</u> ² сліпа <u>прихильність</u> і повна недієздатність нашої влади.	1. Додавання 2. Описовий переклад
45.	<i>The first action will save American seniors billions of dollars by preventing middlemen – the famous middlemen, they call them – from <u>ripping off</u> Medicare patients with high prescription prices (RPTDLPDP: URL).</i>	Перший крок заощадить американським пенсіонерам мільярди доларів, оскільки не дасть змогу перепродувачам – «славнозвісним» перепродувачам, як вони кажуть – <u>обдирати</u> пацієнтів Medicare високими цінами на рецептурні препарати.	Граматична заміна
46.	<i>In the past, drug companies ¹have been allowed to identify ... ²exploit a misguided program called “Unapproved Drugs</i>	Раніше фармацевтичним компаніям ¹ було <u>дозволено</u> виявляти... ² <u>експлуатувати</u> програму, що вводила в оману людей, під назвою	1. Граматична заміна 2. Практичне транскодування

	<i>Initiative – that’s “Unapproved Drugs Initiative,”... (RPTDLPDP: URL)</i>	“Ініціатива щодо незатверджених лікарських засобів”.	
47.	<i>Then ¹they’ve ²jacked up the prices by as much as 1,000 to 5,000 percent on this product. This program has also caused shortages of important medicines (RPTDLPDP: URL).</i>	Потім ¹ вони різко ² підняли ціни на цей продукт на 1000–5000 відсотків. Ця програма також спричинила дефіцит важливих ліків.	1. Дослівний переклад 2. Додавання
48.	<i>For generations, the American people ¹have been abused by big pharma and their army of lawyers, lobbyists, and ²bought-and-paid-for politicians (RPTDLPDP: URL).</i>	Поколіннями з американців ¹ знущалися фармацевтичні гіганти та їхня армія адвокатів, лобісти й ² продажні політики.	1. Граматична заміна 2. Описовий переклад
49.	<i>We’re ending a broken system of <u>shadowy kickbacks</u> that drove prices higher and higher every single year and left so many patients shocked at the out-of-pocket costs that they owe at the</i>	Ми покінчимо з прогнилою системою <u>тіньових відкатів</u> , яка з кожним роком підвищувала ціни на ліки й шокувала багатьох пацієнтів через витрати, які їм доводилося	Калькування

	<i>pharmacy</i> (RPTDLPDP: URL).	самостійно сплачувати в аптеці.	
50.	<i>Sadly, the <u>far-left</u> is actively working to erase our God-given rights, shut down <u>faith-based</u> charities, ban religious believers from the public square, and silence Americans who believe in the sanctity of life</i> (RPTAML: URL).	На жаль, <u>ультраліві</u> активно працюють над тим, щоб стерти наші дані Богом права, закрити релігійні благодійні організації, заборонити вірянам з'являтися на публічних площах і змусити американців, які вірять у святість життя, мовчати.	Модуляція
51.	<i>We had <u>big pharma</u> against us. We had the media against us. We had <u>big tech</u> against us</i> (RPTDLPDP: URL).	<u>Фармацевтичні гіганти</u> були проти нас. ЗМІ були проти нас. <u>Технологічні гіганти</u> були проти нас.	Компенсація
52.	<i>In Atlanta, Georgia, a brave Black mother and her daughter, Ruby Freeman and Shaye Moss, were doing their jobs as elected workers until Donald Trump and his MAGA followers targeted and threatened them, forcing them from their homes and unleashing</i>	В Атланті, штат Джорджія, дві відважні афроамериканки, мати й донька, на ім'я Рубі Фрімен і Шей Мосс, виконували свою роботу як виборні працівники, коли Дональд Трамп і його прихильники напали на них і погрожували, змусивши їх покинути	Модуляція

	<i>racist <u>vitriol</u> on them</i> (STAJA: URL).	свої домівки й виливши на них расистську <u>жовч</u> .	
53.	<i>It'll be an ¹<u>absolute</u> ²<u>travesty</u> for our country</i> (RPTMNB: URL).	Це буде ¹ <u>повне</u> ² <u>знуцання</u> з нашої країни.	1. Диференціація 2. Модуляція
54.	<i>Let me bring greetings from a man who from early on in this administration, and as a candidate, made it clear that he would stand up for the <u>sanctity of human life</u></i> (RVPPLWE: URL).	Дозвольте мені передати вітання від чоловіка, який із самого початку роботи в цій адміністрації, а також як кандидат чітко дав зрозуміти, що буде відстоювати <u>принцип святості людського життя</u> .	Додавання
55.	<i>Our history has been a constant struggle between the American ideal that we are all created equal and the harsh, ugly reality that <u>racism, nativism, fear, and demonization</u> have long torn us apart</i> (IAPJB: URL).	<i>Наша історія була постійною боротьбою між американським ідеалом про те, що всі ми створені рівними, і жорсткою потворною реальністю, коли нас розривали на частини <u>расизм, нативізм, страх, демонізація</u></i> (ШПСДБ: URL).	Транслітерація
56.	<i>¹<u>At this very moment, smugglers and ²<u>coyotes</u> are preparing to surge the border if our policies are</u></i>	У цей ¹ <u>самісінький</u> момент ² <u>контрабандисти з півдня</u> готуються прорватися через кордон,	1. Граматична заміна 2. Описовий переклад

	<i>loosened or removed</i> (RPTMNB: URL).	якщо наша політика буде послаблена або скасована.	
57.	<i>Sleepy Joe Biden has betrayed black and Latino Americans. If you think he can run this country, you're wrong</i> (RPTPPLO: URL).	<u>Сонний Джо Байден</u> підвів афроамериканців і латиноамериканців. Якщо ви думаєте, що він може керувати цією країною, то ви помиляєтеся (переклад наш – М. М.).	Калькування
58.	<i>Last night, at my direction, the United States military successfully executed a flawless precision strike that killed the number-one terrorist anywhere in the world, Qasem Soleimani</i> (RPTKQS: URL).	<i>Минулої ночі за моїм наказом американські збройні сили успішно завдали бездоганний високоточний удар, в результаті якого був убитий терорист номер один у всьому світі – Касем Сулеймані</i> (ТЗВВТ: URL).	Граматична заміна
59.	<i>Recognizing that all past attempts have failed, we ¹must be determined and creative in order to ²stabilize the region and give millions of young people the chance to realize a better future</i> (TSUA: URL).	Усвідомлюючи, що всі попередні спроби зазнали невдачі, ми ¹ повинні бути рішучими й творчими, щоб ² стабілізувати регіон і дати мільйонам молодих людей шанс на краще майбутнє.	1. Еквівалентний переклад 2. Практичне транскодування

60.	<i>That is the fastest way to get hostages out and aid in, and to stop the fighting and <u>loss of life</u> (PMSSAO: URL).</i>	Це найшвидший спосіб визволити заручників і надати допомогу, а також зупинити бойові дії й зменшити <u>людські втрати</u> .	Конкретизація
61.	<i>I just hope they keep it. I hope they have the courage to keep it, because the powerful <u>drug lobby</u> – big pharma – is putting pressure on people like you wouldn't believe (RPTDLPDP: URL).</i>	Я просто сподіваюся, що вони дотримаються її. Сподіваюся, у них вистачить мужності дотриматися її, тому що потужне <u>фармацевтичне лобі</u> , великі фармацевтичні компанії, тисне на людей так, що ви уявити не зможете.	Граматична заміна
62.	<i>I notified Congress that I would veto any legislation that weakens pro-life policies or that encourages the <u>destruction of human life</u> (RPTAML: URL).</i>	Я повідомив Конгресу, що накладу вето на будь-який закон, який послаблює політику проти абортів або заохочує <u>знищення людського життя</u> .	Калькування
63.	<i>Last year, lawmakers in New York cheered with delight upon the passage of legislation that would allow a baby to be <u>ripped from the mother's womb</u></i>	Минулого року депутати Нью-Йорку радісно вітали прийняття закону, який дозволив би <u>виривати</u> дитину з материнської утроби аж до самих пологів.	Граматична заміна

	<i>right up until delivery</i> (RVPPLWE: URL).		
64.	<i>No government should ever be involved in telling you what you can do with your body nor your autonomy</i> (SDUSSD: URL).	<u>Ні за яких умов уряд не може диктувати вам, як розпоряджатися</u> власним тілом чи автономією.	Повна реорганізація
65.	<i>ICE and Border Patrol agents swore a sacred oath to uphold the law, and no political appointee should ever order them to violate that oath</i> (RPTMNB: URL).	Агенти міграційної та митної правоохоронної служби й прикордонного патруля дали священну присягу дотримуватися закону, і <u>жоден політик не має права</u> наказати порушити її.	Компенсація
66.	<i>And President Donald Trump has kept his word every single day</i> (RVPPLWE: URL).	І президент Дональд Трамп дотримувався свого слова <u>кожнісінького дня</u> .	Компенсація
67.	<i>You have no idea how much our nation loves you and respects you. I don't think you do have an idea, but it's true</i> (RPTMNB: URL).	Ви навіть не знаєте, як вас любить і поважає народ. Не думаю, <u>що у вас є хоча б і крихта уявлення</u> , але це так.	Повна реорганізація
68.	<i>I mention all of that today because it is just emblematic of an</i>	Я згадую все це сьогодні, тому що це просто символічно для	Повна реорганізація

	<i>administration that <u>has counted the lives of every one of our citizens precious and important</u> (RVPPLWE: URL).</i>	адміністрації, яка <u>без винятку</u> цінує та поважає <u>життя кожного громадянина</u> .	
69.	<i>Tonight, I stand before you to share the incredible results. Jobs are <u>booming</u>, incomes are <u>soaring</u>, poverty is <u>plummeting</u>, crime is <u>falling</u>, confidence is <u>surging</u>, and our country is <u>thriving and highly respected again</u> (TSUA: URL).</i>	Сьогодні я стою перед вами, щоб поділитися неймовірними результатами. Кількість робочих місць <u>активно збільшується</u> , доходи населення <u>стрімко зростають</u> , бідність <u>різко падає</u> , злочинність <u>знижується</u> , довіра <u>зміцнюється</u> , і наша країна знову процвітає й користується великою повагою.	Додавання
70.	<i>I will spare <u>no effort, none, or any commitment to turn around this pandemic</u> (USPJBCV: URL).</i>	Я <u>докладу всіх можливих зусиль, зроблю все можливе</u> , щоб зупинити цю пандемію (переклад наш – М. М.).	Антонімічний переклад
71.	<i><u>These are numbers that nobody has ever even contemplated, and that doesn't include lifesaving drugs like insulin, which</u></i>	Це цифри, які <u>ніхто ніколи ще не бачив</u> , і це без урахування життєво важливих ліків, як-от	Антонімічний переклад

	<i>will be even higher</i> (RPTDLPDP: URL).	інсулін, які будуть ще вищими.	
72.	<i>But the democrats forced the vote this summer as recently as June on the piece legislation that is <u>so extreme that the only countries in the world is subscribed to this are China, North Korea and Iran</u></i> (SDUSSD: URL).	Але демократи примусово винесли на голосування цього літа, аж у червні, законопроект, чий наслідки настільки <u>радикальні</u> , що єдиними країнами у світі, які підписалися під ним, це Китай, Північна Корея та Іран.	Модуляція
73.	<i>This is the <u>most extreme piece of legislation I have ever seen across the senate floor</u></i> (SDUSSD: URL).	Я <u>ще ніколи не бачив більш екстремістського законопроекту, винесеного на розгляд у Палаті Сенату.</u>	Повна реорганізація
74.	<i>Removing these protections would invite a public health <u>catastrophe of epic proportions</u></i> (RPTMNB: URL).	Якщо ми приберемо ці обмеження, це призведе до <u>катастрофи величезних масштабів</u> у сфері захисту здоров'я.	Компенсація
75.	<i>We also have, and we had – but we have them all the time – we have <u>terrorists from the Middle East coming into our country through the</u></i>	Що нині, що в минулому – та взагалі весь час – через південний кордон у нашу країну <u>проникають терористи</u> з Близького Сходу.	Транслітерація

	<i>southern border</i> (RPTMNB: URL).		
76.	<i>This will be an unmitigated calamity for national security, public safety, and public health</i> (RPTMNB: URL).	Це буде абсолютною катастрофою для національної й громадської безпеки, а також охорони здоров'я.	Диференціація
77.	<i>He is the governor that his actions showed that he is trapping children in school</i> (RIGD: URL).	Це губернатор, який своїми діями робить зі шкіль капкан для дітей.	Повна реорганізація
78.	¹ <i>No true supporter of mine</i> ² <i>could ever endorse political violence. No true supporter of mine could ever disrespect law enforcement or our great American flag. No true supporter of mine could ever threaten or harass their fellow Americans</i> (SVC: URL).	¹ Справжній мій прихильник ² нізащо б не підтримав політичне насильство. Справжній мій прихильник нізащо б не виявив зневагу до правоохоронця або нашого чудового американського прапора. Справжній мій прихильник нізащо б не погрожував або утискав іншого американця.	1. Транспозиція 2. Компенсація
79.	<i>As I have consistently said throughout my administration, we believe in respecting America's history and traditions, not</i>	Протягом усієї каденції я завжди наголошував, що ми віримо в повагу до історії та традицій Америки, а не в їх	Додавання

	<i>tearing them down. <u>We believe in the rule of law, not in violence or rioting</u></i> (RPTMNB: URL).	<u>руйнування. Ми віримо у верховенство права, а не в насильство й бунтування.</u>	
80.	<i>He said he was more afraid in the Capitol of the United States of America, in the chambers, <u>than when he was fighting as a soldier in the war in Iraq.</u></i> <i>He said he was more afraid inside the halls of Congress <u>than fighting in the war in Iraq</u></i> (STAJA: URL).	Він казав, що йому було страшніше в Капітолії, у залах засідань, <u>ніж на війні в Іраку.</u> Він казав, що йому було страшніше бути в залах Конгресу, <u>ніж на війні в Іраку.</u>	Генералізація
81.	<i>Now, instead of “catch and release,” we have “<u>1detain and remove.</u>” It’s called “<u>detain and remove.</u>” <u>2Doesn’t that sound better?</u></i> (RPTMNB: URL)	Тепер замість «зловити й відпустити» ми керуємося правилом <u>1«затримати й вивезти».</u> « <u>Затримати й вивезти».</u> <u>2Хіба так не звучить краще?</u>	1. Опущення 2. Повна реорганізація
82.	<i>I speak today as President of the United States at the very start of my administration, and I’m sending a clear message to the world: <u>America is back.</u></i> <i>The transatlantic</i>	Сьогодні я виступаю як Президент Сполучених Штатів на самому початку каденції та даю світові чітко зрозуміти: Америка <u>повертається.</u>	Компенсація

	<u>alliance is back</u> (RPBVMS: URL).	Трансатлантичний альянс повертається.	
83.	<i>What we know is big oil companies are making record profits, literally record profits</i> (SDUSSD: URL).	Що ми знаємо, так це те, що великі нафтові компанії отримують рекордні, буквально рекордні прибутки.	Опущення
84.	<i>Our agenda is relentlessly pro-worker, pro-family, pro-growth, and, most of all, pro-American</i> (TSUA: URL).	Пріоритетами нашого порядку денного незмінно залишаються права працівників, сімейні цінності, економічне зростання, і, найголовніше, самі американці й Америка.	Описовий переклад
85.	<i>You know, the assault on Israel echoes nearly 20 months of war, tragedy, and brutality inflicted on the people of Ukraine – people that were very badly hurt since Putin launched his all-out invasion</i> (RUSRSIU: URL).	Напад на Ізраїль є відлунням майже 20 місяців війни, трагедій та жорстокості, заподіяної народу України. Народу, який надзвичайно постраждав після того, як Путін розпочав повномасштабне вторгнення (ГТЗБ: URL).	Граматична заміна
86.	¹ <i>They came. They</i> ² <i>may be murderers. They may be cartel heads. They may be</i>	¹ Вони прийшли. Це ² можуть бути вбивці. Це можуть бути ватажки	1. Генералізація 2. Еквівалентний переклад

	<i>some really vicious people</i> (RPTMNB: URL).	картелів. Це <u>можуть</u> бути справді жахливі люди.	
87.	<i>But when you think that our nation, for the <u>exact same pill out of the exact same box, often made in the exact same factory, same company</u> – and you take a look at the – the cost was so much more</i> (RPTDLPDP: URL).	Але якщо задуматися, у нашій країні за <u>таку саму</u> пігулку з такої самої коробки, часто зробленої на <u>тій самій</u> фабриці <u>тієї самої</u> компанії, – і ви поглянете на ціну – вона буде значно вища.	Додавання
88.	<i>You know, history has taught us that <u>when terrorists don't pay a price for their terror, when dictators don't pay a price for their aggression, they cause more chaos and death and more destruction</u></i> (RUSRSIU: URL).	<i>Історія вчить нас, що <u>коли терористи не платять ціну за свій терор, а диктатори не платять ціну за свою агресію, вони завдають ще більше хаосу, смертей і руйнувань</u></i> (ГТЗБ: URL).	Дослівний переклад
89.	<i>That is the true genius of America – a faith in simple dreams, an insistence on small miracles. <u>That we can tuck in our children [...]</u> <u>That we can say what we think, write what we think,</u></i>	Ось у чому справжня сила Америки – віра в прості мрії, наполягання на маленьких чудесах. <u>У тому, що ми можемо вкладати дітей спати [...]</u> <u>У тому, що ми можемо казати те, що думаємо,</u>	Грамматична заміна

	<i><u>without hearing a sudden knock on the door. That we can have an idea and start our own business <u>without paying a bribe. That we can participate in the political process <u>without fear of retribution, and that our votes will be counted at least, most of the time</u></u></u></i> (BORDNC: URL).	писати, що думаємо, і до нас <u>ніхто не постукає</u> в двері. <u>У тому, що</u> можемо з власної ідеї розвинути бізнес і <u>не давати</u> хабаря. <u>У тому, що</u> ми можемо брати участь у політичному житті й <u>не боятися</u> помсти, і що наші голоси будуть враховані, принаймні в більшості випадків.	
90.	<i><u>Never again would we bow down to a king</u></i> (STAJA: URL).	<u>Ніколи знову не схилимося ми</u> перед королем.	Транспозиція
91.	<i><u>For example, Medicare Part B recipients are forced to spend five times more for a common breast cancer medication than patients in other countries</u></i> (RPTDLPDP: URL).	Наприклад, учасники програми Medicare Part B <u>змушені</u> витратити вп'ятеро більше на звичайні ліки проти раку молочної залози, ніж пацієнти в інших країнах.	Граматична заміна
92.	<i><u>But some mistakes were made – not borne of ill will or bad intentions, quite the opposite, in fact – but mistakes nonetheless</u></i> (RSFSPM: URL).	Але певні помилки <u>були допущені</u> . Не через лихі наміри, а насправді навпаки, але все ж помилки.	Граматична заміна

93.	<i>What would happen if we walked away? We are the essential nation</i> (RUSRSIU: URL).	<u>Що б</u> сталося, якби ми <u>відвернулися</u> ? Ми провідна держава.	Повна реорганізація
94.	<i>The safety of our nation must come before politics</i> (RPTMNB: URL).	Безпека нашої нації <u>мусить</u> бути важливішою за політику.	Еквівалентний переклад
95.	<i>And now, a rise in political extremism, white supremacy, domestic terrorism that we must confront and we will defeat</i> (USPJBCV: URL).	І тепер посилення політичного екстремізму, білий супремасизм, внутрішній тероризм, яким ми <u>зобов'язані</u> протистояти і які ми переможемо.	Модуляція
96.	<i>Trust is earned. And I will earn yours</i> (RSFSPM: URL).	Довіру треба заслужити. І я <u>обов'язково</u> заслужу вашу.	Додавання
97.	<i>I know it will upset some people and you will hear a lot of criticism about it</i> (PMRIM: URL).	Я впевнений, що декого це, <u>певно</u> , засмутить і лунатиме багато критики із цього приводу.	Додавання
98.	<i>This will save patients up to 30 percent. It could be 40 percent, could be 50 percent, could be much higher than that</i> (RPTDLPDP: URL).	Це заощадить пацієнтам до 30 відсотків. <u>Могло б</u> бути й 40 відсотків, і 50 відсотків, і набагато більше.	Еквівалентний переклад

99.	<i>We have elected a president who represents the best in <u>us</u></i> (KHVAS: URL).	<u>Ми</u> обрали президента, який представляє найкраще в <u>нас</u> .	Дослівний переклад
100.	<i>For all those of <u>you</u> who voted for President Trump, I understand the disappointment tonight</i> (USPJBCV: URL).	Звертаючись до всіх <u>тих</u> <u>серед вас</u> , хто голосував за президента Трампа: я розумію ваше розчарування цього вечора.	Опущення

SUMMARY

The **relevance** of the chosen topic is determined by the increasingly noticeable connection between the speech of political figures and the hidden influence on people's minds and the lack of research on the peculiarities of realising the manipulative potential of political discourse and its adequate representation in translation.

The **aim** of the study is to examine the typology of manipulative technologies, analyse their linguistic and functional features in English political discourse, and determine how they can be rendered into Ukrainian.

In the framework of this study, the following **objectives** are involved:

1. To define the concept of political discourse and its characteristics.
2. To define the concept of manipulation and to study different approaches to interpreting this phenomenon.
3. To analyse the linguistic and functional features of manipulative tools.
4. To identify the relation between linguistic manipulation and political discourse.
5. To consider communicative and pragmatic aspects in translating political discourse texts.
6. To identify tactics for rendering manipulative technologies into Ukrainian.
7. To study the specifics of using lexical, lexical-semantic, grammatical and lexical-grammatical tactics for the adequate rendering of manipulative technologies in the texts of English political discourse.

The **object** of the study is the texts of contemporary English political discourse in which the potential of manipulative influence is identified.

The **subject** of the study is the linguistic manipulative technologies in the discourse in question, their linguistic and functional features, as well as translation tactics.

The **research material** is 100 text fragments of speeches made by contemporary politicians in English, in which 120 cases of verbal manipulation were identified.

The **research methods** employed in the paper include general scientific methods such as analysis, synthesis, induction, deduction, generalization, as well as linguistic

methods: the method of pragmatic analysis to identify linguistic manipulative technologies in the texts of political discourse; the method of comparative analysis of the socio-cultural context to reveal manipulative strategies in speeches by politicians of varying ideologies; the descriptive method to interpret manipulative strategies; the method of translation analysis to determine the translation tactics used at different language levels to render manipulative technologies; the method of quantitative analysis to assess the frequency of manipulative elements and translation tactics.

The **scientific novelty** of the study is the language manipulative technologies being reviewed and the most common ones in modern English-language political discourse being outlined. In addition, translation tactics are identified and analysed.

The **practical value** of the obtained results lies in their contribution to the fields of translation theory, stylistics, lexicology, comparative linguistics, and pragmalinguistics. Moreover, these findings can serve as a foundation for further research on manipulative techniques and can be applied in teaching courses such as Communicative Linguistics, Pragmalinguistics, Comparative Linguistics, Translation Theory and Practice, among others.

Structure of the work. The qualification work consists of an introduction, three chapters with conclusions to each chapter, conclusions to the whole work, lists of used sources, reference literature, sources of illustrative material, an appendix and a summary.

The **research results** reveal that in order to achieve, maintain and exercise political and social power, politicians use verbal manipulation. Manipulation is an attempt by a speaker to change a person's beliefs and actions through methods that conceal their intentions. It is an interdisciplinary phenomenon, as it is not only linguistic but also psychological and cognitive. Moreover, in the context of our study, manipulative speeches of politicians are deeply rooted in sociology. Thus, while rendering verbal manipulation technologies, translators should take into account not only textual equivalence but also pragmatic equivalence, i.e. the communicative effect and intention. Since ideology and power are the driving forces of politics, translators should perform a critical discourse analysis.

According to the results of the practical research, manipulation primarily targets the emotions of the recipients. Thus, we have identified three linguistic levels of verbal manipulation:

1. Phonetic manipulative techniques, which include alliteration and assonance. These are the least frequently used, with alliteration being more prevalent.

2. Lexical-stylistic manipulative techniques, comprising of metaphors, metonymies, idiomatic expressions, epithets, antitheses, evaluative vocabulary, emotive vocabulary, informal vocabulary, euphemisms, dysphemisms, intensifiers, and hyperbole. This level is the most commonly employed, with metaphors, epithets, evaluative vocabulary, and hyperbole being particularly frequent.

3. Grammatical-syntactic manipulative techniques, consisting of repetitions, parallel constructions, inversion, passive voice, rhetorical questions, modal verbs, nominalization, and personal pronouns. In our study, repetitions and modal verbs are the most frequently used.

For practical translation analysis, we aimed to produce an adequate translation of the material, additionally utilizing existing translations made by Ukrainian media. Our research focused on various translation tactics, including lexical, lexical-semantic, grammatical, and grammatical-lexical ones. Moreover, the study revealed a few cases of literal and equivalent translations of manipulative elements.

The lexical tactics employed include transliteration, practical transcoding, and loan translation. Lexical and semantic tactics include concretization, generalization, modulation, and differentiation, with modulation being the most frequently used in this category.

As for the grammatical tactics we have applied transposition, grammatical substitution, addition, and omission, with grammatical substitution and addition being the most common in this category.

Lexical and grammatical tactics that have been used during the translation include antonymic translation, compensation, total reorganization, and descriptive translation, with descriptive translation being the most frequently employed strategy in this category.

The prospects for further research in this area include analysis of manipulative techniques across different types of discourse to understand how manipulation operates in diverse communicative settings. Another key area for future studies is the identification of effective methods for rendering manipulative influence into the Ukrainian language.